

FERIE
W LOCKDOWNIE s. 4

JÓZEF I RZECZY
UKRYTE s. 38

JAK SOROS „KUPUJE”
RADĘ EUROPY s. 33

ROK WIELKIEGO
RESETU s. 34

10.01.2021

nr 02 (793)

cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109

ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

Narodzeni w Chrystusie s. 10, 12

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2021

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach. Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej. Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2021: **cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.**

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
i.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem		P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a	
tytułem cd.		I d z i e m y n a o k r e s	
Opłata:			
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy			

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
i.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem		P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a	
tytułem cd.		I d z i e m y n a o k r e s	
Opłata:			
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy			

ks. Henryk Zieliński

Panaceum?

Temat szczepień przeciwko COVID-19 dominował ostatnio w mediach. Wypowiedziała się już o nich watykańska Kongregacja Nauki Wiary i Zespół Ekspertów ds. Bioetycznych Konferencji Episkopatu Polski. Trzeźwo i merytorycznie. Niektórzy chcą, żeby do szczepień zachęcali politycy, a nawet celebryci, bo chociaż ci ostatni – jak stwierdzono na posiedzeniu sejmowej Komisji Zdrowia – pojęcia o szczepionkach nie mają, to mają wpływ na tzw. opinię publiczną. Stąd bardzo ważny jest zapis, który znalazł się w stanowisku ekspertów ds. bioetycznych KEP, żebyśmy w podejmowaniu decyzji o szczepieniach słuchali własnego sumienia i godnych zaufania ekspertów, a nie tzw. opinii publicznej.

Słuchać trzeba tych ekspertów, którzy budzą zaufanie – co nie zawsze da się powiedzieć o ekspertach i doradcach rządowych. Po popisie arogancji, jaki w jednym z grudniowych programów Jana Pospieszalskiego „Warto Rozmawiać” dał chociażby prof. Andrzej Horban wobec stosującego amantadynę dr. Włodzimierza Bodnara, ja w razie nieszczęścia wolalbym być leczony przez tegoż pana doktora z Przemysła niż przez owego pana profesora z Warszawy. Bo dr Bodnar budzi zaufanie. Jeśli zaś chodzi o profesora, który sprawę szczepionek potrafi tłumaczyć w sposób jasny, uczciwy i przekonujący, to jest nim z pewnością prof. Andrzej Kochański z Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN. Szkoda, że tak mało go w mediach – poza „Idziemy”.

Napięcie między zwolennikami i przeciwnikami szczepionek dawno już przekroczyło granice rozsądku, przybierając – jak to zauważa u nas Jacek Karnowski – charakter parareligijny. Mnożą się z jednej strony teorie spiskowe, a z drugiej naiwne mrzonki, że szczepionka wszystkiemu zaradzi i znowu będziemy żyć, jakby śmierci nie było. To poniekąd zrozumiałe w społeczeństwie, które traci wiarę w Boga, bo – jak pisał Gilbert K. Chesterton – „Kiedy człowiek przestaje wierzyć w Boga, może uwierzyć we wszystko”. A jeśli nie w Boga, to gdzieś indziej trzeba przecie-

zakotwiczyć swoją nadzieję. Bez niej nie da się żyć.

Kryzys wiary w Boga objawia się ostatnio szczególnie intensywnie w pokoleniu mileniów (urodzonych w latach 80. i 90. XX w.), zwanym też „pokoleniem Y”, i w „pokoleniu Z” (urodzonych po roku 2000). Każde z nich ma własną specyfikę. Upraszczając, można jednak stwierdzić, że są to ludzie epoki cyfrowej i względnego dostatku. Żyją w przekonaniu o nieograniczonych możliwościach techniki, utracili zdolność bezpośrednich relacji międzyosobowych, zrywają międzypokoleniowe więzy, nie uznają żadnych autorytetów ani niezmiennych wartości. Cechuje ich wszelaka mobilność. Wytrwałość i wierność to dla nich puste pojęcia. Wszystko mają „w sieci”, dlatego uważają, że nie muszą znać równań matematycznych, zasad gramatyki i dat z historii. Boga też już zdają się nie potrzebować. Tylko pozornie sami są dla siebie wyrocznią, bo w rzeczywistości gotowi są uwierzyć we wszystko, ale nie na poważnie. Dlatego są łatwym celem manipulacji.

Może to tylko przypadek, że pierwsze dawki szczepionek trafiły do państw Unii Europejskiej akurat 26 grudnia – w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia, choć trzeba przyznać, że nie wszędzie jest to dzień świąteczny. W ten sposób rozpoczęcie szczepień przesłoniło wielu ludziom nawet samo Boże Narodzenie. W tym kontekście nasuwa się skojarzenie z wydarzeniem spod góry Horeb, kiedy to Aaron, sporządziwszy złotego cielca, ustawił go na ołtarzu i oświadczył: „Izraelu, oto twój bóg” (por. Wj 32, 4). Pandemia, o ile nie zintensyfikowała naszych starań o pociągnięcie ludzi do Chrystusa, o tyle ewidentnie wzmożła laicyzację w Polsce i w Europie. Są to procesy zarówno samoistne, jak i zaplanowane oraz sterowane centralnie z ponadnarodowych ośrodków. Dla nich wszystko może być użyte przeciwko Bogu. Nas wszystko ma do Boga przybliżyć.

Za szczepionki – daj Boże skuteczne i moralnie godziwe – trzeba dziękować Bogu i ludziom. Widzimy w nich „szczególny owoc daru udzielonego człowiekowi przez Boga, któremu nie jest obojętny los człowieka i zagrożenia związane z chorobami” – stwierdzają eksperci KEP. Nie jest to jednak panaceum na wszystkie nasze problemy. Żadna szczepionka nie daje nam bowiem życia wiecznego, chociaż może chronić przed przedwczesną śmiercią lub niepotrzebnym cierpieniem. Życie wieczne daje tylko... „wszczepienie” w Chrystusa! To właściwa perspektywa dla ludzi wierzących w Boga.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

10.01.2021 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Narodzeni w Chrystusie s. 10

Dłuższa droga s. 12

NA CZASIE

Ferie w lockdownie s. 4

Ze świata s. 6

Antykołęda barbarzyńców s. 9

Z kraju s. 14

Świadektwo pilnie potrzebne s. 18

Jak Soros „kupuje” Radę Europy? s. 33

Józef i rzeczy ukryte s. 38

Przygarnąć nieplanowanego s. 42

NASZE SPRAWY

Jak uniknąć nieszczęścia? s. 20

Rok wielkiego resetu s. 34

Polonia żyje mimo wirusa s. 36

Kamica nerkowa s. 43

Składki przedsiębiorców s. 44

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Rok Prymasa s. 8

Wdzięczność w praktyce s. 23

Głos nienarodzonych dzieci s. 54

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.

E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Uczniom serwuje się ferie on-line po miesiącach zdalnego nauczania przez internet. Jak Pan Profesor ocenia ten pomysł?

Dzieci i młodzież inaczej traktują internet w szkole, inaczej poza szkolnymi zdalnymi zajęciami. W szkole komputer stanowi jedno z narzędzi realizacji obowiązku, poza szkołą kojarzy się z przyjemnością. Na przykład gry komputerowe zawierają w sobie stymulatory przyjemności i ciekawości. Niestety, komputer przejął aktywne wychowanie, oparte bezwiednie na stałym zewnętrznym pobudzeniu. Byłoby nieporozumieniem, gdyby ferie były kolejnym okresem, w którym uczniowie biernie oddawaliby się źródłom zewnętrznej stymulacji.

Nic nie zastąpi potrzeby wielowymiarowego kontaktu bezpośredniego,

foto arch. K. Korab

Ważna jest postawa nauczyciela. Tu rozpoczyna się rodzaj gry. Uczniowie zawsze sprawdzają, na co sobie mogą pozwolić w stosunku do nauczyciela. Tylko taki nauczyciel, który potrafi na początku wskazać jasne cele, niezawyżone, ale ambitne zadania i być konsekwentny, będzie szanowany i słuchany przez uczniów.

Co radzi Pan Profesor rodzicom – jak mogą motywować zniechęcone do nauki dzieci?

Rodzice powinni uczyć się aktywnych sposobów motywowania dzieci. Nieraz jest tak, że bardzo ambitni rodzice pozostają bezradni wobec dzieci, którym nie zależy na nauce i które robią wszystko, by się nie uczyć. W rozmowie z takimi rodzicami mówię: „Chęć-

FERIE W LOCKDOWNIE

Z prof. **Kazimierzem Korabem**, socjologiem,
dyrektorem Polonijnego Liceum Ogólnokształcącego Niepublicznego „Klasyk”,
rozmawia Irena Świerdzewska

obecności fizycznej i psychicznej drugiej osoby, która najskuteczniej przyczynia się do wszechstronnego rozwoju i otwiera na życie w świecie realnym. Tam, gdzie można, trzeba zapewnić aktywną i odpowiedzialną obecność rodziców, przede wszystkim rodzzeństwa, szczególnie kiedy oferowane są konkurencyjne sposoby spędzania czasu on-line. Czas ferii powinien być czasem zwycięstwa wszechstronnej obecności w rodzinie i środowisku naturalnym nad mediami.

Co rodzice mogą zaproponować dzieciom w czasie ferii, zwłaszcza kiedy w wielu domach relacje w rodzinie szwankują?

Współpracuję z Fundacją „Tato.net”, działającą na rzecz wzmacniania ojcostwa. Ostatnie badania pokazują, jak wiele ojców udało się osiągnąć w minionej dekadzie. Ojcowie fizycznie i mentalnie wracają do rodzin.

Niestety, utrzymuje się tendencja, aby dzieciom kupić odpoczynek organizowany przez instytucje. Powinniśmy, podobnie jak w przypadku uczniów, mówić o różnych formach motywacji rodziców. Niektórzy z nich ograniczają się do biernej obecności z dziećmi. Ferie powinny być rodzajem treningu rodziców w dziedzinie aktywnej obecności. Pomożemy ludzka w sposobach organizowania

czasu dzieciom nie zna granic. Może to być wycieczka do lasu zarówno rekreacyjna, jak i edukacyjna – z pokazaniem historycznych miejsc pamięci, np. do Palmir. Trzeba przejść od rodzicielstwa biernego do rodzicielstwa aktywnego: umówić się na wyjazd, wykonać niepowtarzalną okazję do poważnej rozmowy, odpowiadać dzieciom na pytania, mieć czas na zabawy, żarty. W szczególności brakuje mi ojców, którzy wygrywają konkurencję z komputerem o swoje dzieci. Przegrana ojca jest także porażką dzieci. Aktywny i odpowiedzialny ojciec to ten, który problemumie zamienić na zadania i na wyzwania.

Jak sprawdza się w naszym systemie oświaty nauczanie on-line?

Najzdolniejsi uczniowie, a więc ci, którzy mają motywację do nauki, lekcje zdalne traktują jako zajęcia kontrolne, wysłuchają lekcji i potem się uczą. Natomiast słabsi, ci z przeciętną motywacją, rejestrują się na początku lekcji, a potem „znikają”, niektórzy dosłownie – zostawiają swój portret na ekranie. Uczniowie średnio i mało zainteresowani lekcją nie potrafią skupić się dłużej niż 10-15 minut, potem koncentracja słabnie. Wyniki badań potwierdzają ok. 30-procentowy spadek efektywności nauczania on-line.

nie przyjąłbym Państwa do szkoły jako bardzo zaangażowanych uczniów”. Podkreślam, że w edukacji motywacja powinna iść przed regulaminem. W motywowaniu najważniejsze jest pokazanie celu, a nie straszenie karami.

Pozostaje pytanie, czy wszyscy uczniowie powinni przystępować do egzaminu maturalnego. Jeżeli ktoś nie chce się uczyć, dlaczego nie pozwolić mu na wybór szkoły zawodowej?

Czy pandemia zostawi tylko negatywne skutki w edukacji, w relacjach rodzinnych?

Pandemia może spowodować kryzys więzi społecznych, ale może być też szansą na ich przywrócenie i poprawę. Radziłbym, żeby rodzice zobaczyli braki w zakresie swojej aktywnej obecności w domu. Przyzwyczailiśmy się do schematu: „dziecko do szkoły, mąż, żona do pracy”. Wszyscy wracają do domu, w którym tylko śpią i każdy odpoczywa na swój sposób, nie razem. Taki cel stawiał sobie komunizm, który zmierzał do rozbicia i zniszczenia rodziny. Niespodziewanie cel ten osiągnął liberalizm. Wirus jest jak trzęsienie ziemi – może spowodować, że przemyślimy niepowtarzalną wartość rodziny, zaczniemy doceniać znaczenie aktywnej obecności, aby umieć żyć razem z innymi i dla innych; że docenimy rolę więzi naturalnych. Jeśli tak się stanie, wygramy pandemię dla tego, co stanowi o istocie i wartości naszego życia.

O szczepionkach bioetycznie

Zespół Ekspertów ds. Bioetycznych Konferencji Episkopatu Polski opublikował stanowisko w sprawie szczepionek.

Dokument zaprezentowano 28 grudnia. Jak zaznaczył bp prof. Jacek Grzybowski, przyjęte stanowisko dotyczy szczepionek w ogóle, a nie tylko preparatów, które mają dawać odporność na COVID-19. Historia stosowania szczepionek liczy sobie już prawie 150 lat. Dzięki nim udało się opanować epidemie wielu groźnych chorób. Zadaniem Kościoła nie jest ocena preparatów od strony ich skuteczności i skutków ubocznych, ale skupienie się na etycznym aspekcie ich powstawania i stosowania. Dokument polskich ekspertów ukazał się kilka dni po ogłoszeniu w tej samej sprawie noty watykańskiej Kongregacji Nauki Wiary.

Wątpliwości etyczne budzi najczęściej wykorzystanie przy produkcji i testowaniu szcze-

pionek linii komórkowych pochodzących z ciał abortowanych dzieci. Jak wyjaśnił prof. Andrzej Kochański, genetyk, nie oznacza to, że cząstki ludzkich tkanek są obecne w szczepionkach. W przypadku szczepionek otrzymywanych na drodze „syntezy”, do których należą szczepionki mRNA, jeśli dochodziło do korzystania z linii komórkowych, to jedynie w fazie badania wpływu preparatu na ludzką tkankę. Wspomniana linia komórkowa została wyizolowana z ciała dziecka po aborcji przed 50 laty. Prace zaś nad szczepionkami mRNA rozpoczęto już przed 30 laty. Głównym problemem w ich opracowaniu było zachowanie trwałości struktur mRNA, które bardzo łatwo ulegają rozpadowi.

Na korzystanie z preparatów przygotowanych z wykorzystaniem linii komórkowych pochodzących z aborcji Stoli-

ca Apostolska i w ślad za nią eksperci KEP zgadzają się, kiedy nie ma możliwości skorzystania ze szczepionek powstałych w sposób etyczny. Prócz tego korzystanie ze szczepionki nie powinno być równoznaczne z akceptacją aborcji. Ostateczną decyzję o szczepieniu – jak przypomnieli ks. prof. Franciszek Longchamps de Brier – musi każdy podjąć we własnym sumieniu, po konsultacji ze specjalistami, a nie na podstawie tzw. opinii publicznej. Dlatego Kościół podkreśla prawo każdego człowieka do rzetelnej informacji w tej sprawie, broni dobrowolności szczepień, zaznaczając, że nie są one jedyną drogą do osiągnięcia odporności. Poucza jednak, że w podejmowaniu decyzji trzeba się kierować nie tylko własnym dobrem, ale także troską o to, by przez zaniechanie szczepień nie być „nośnikami transmisji czynnika in-

foto: PAP/EPA/Angelo Carconi

fekcyjnego” wobec tych, którzy z różnych przyczyn zaszczepić się nie mogą. Rodzicom przypomina, że „w decyzjach w sprawie szczepienia dzieci znajduje wyraz odpowiedzialność za ich prawidłowy rozwój i ochronę przed ubytkami sprawności psychofizycznej”. Oздrowieńców zachęca do oddawania osocza, zawierającego przeciwciała, które wspomagają odporność chorych. Cały dokument można przeczytać na www.idziemy.pl/xhz

Krzysztof Ziemiec

Lekarstwo na zło

Problemy z przechowywaniem szczepionek opóźniły szczepienia przeciw COVID-19 w kilku niemieckich miastach. Preparat firm Pfizer i BioNTech musi być przechowywany w temperaturze -70 st. C, a pojawiły się wątpliwości, czy w chłodzonych pojemnikach, w których transportowano szczepionkę, zachowana była właściwa temperatura. Stało się to w kraju, który jako pierwszy w Unii Europejskiej rozpoczął proces szczepień.

Niemcy mają jednak szacunek do porządku i przepisów. Na przeciwnym biegunie znalaz-

ła się Bułgaria, gdzie – jak podały media – szczepionki były przechowywane w 45-letniej lodówce produkcji radzieckiej, bo... jako jedyna dała się zamknąć na kłódkę! W dodatku z Sofii do Płowdiw szczepionka była przewożona w ciężarówce przeznaczonej do trans-

portu parówek... Mimo to nie wstrzymano procesu podawania preparatu. A u nas? Na razie nie wykryto znaczącego błędu. Ale widząc to, co czasem dzieje się w małych sklepach z rozmrożonymi wskutek awarii prądu lodami, trudno wierzyć, że problemów nie będzie.

Największa w historii powojennej Europy kampania szczepień i czekanie na jej efekty, a być może także spór wokół celowości całego programu i samej szczepionki, będzie te-

matem numer jeden zapewne przez najbliższe pół roku. Czy spowoduje to kolejne podziały w społeczeństwie albo jakieś nowe polityczne rozszady? Na razie trudno to przewidzieć, choć patrząc na polską politykę i nastroje społeczne, można być pewnym, że rok 2021 wcale nie będzie lepszy od 2020, który miał być rokiem spokojnym, bo pandemii nikt nie przewidział.

Czeka nas raczej wojna wszystkich przeciwko wszystkim i wszystkiemu. Choćby dlatego, że taki jest dziś trend

Trudne to i złe czasy dla ludzi miłujących życie wolne od złych emocji.

i takie są też – na razie przynajmniej – realia politycznego „rynku”. Niby badania pokazują, że Polacy chcą narodowej zgody, ale ci politycy i partie, którzy rezygnują z ostrej retoryki, natychmiast tracą poparcie... Trudne to i złe czasy dla ludzi miłujących życie wolne od złych emocji.

Cóż więc zrobić? Przede wszystkim trwać. Bo na więk-

szość spraw nie mamy dużego wpływu. Dać świadectwo i zachować formy przetrwalnikowe na przyszłość, aby lepsze czasy. Nie mam wątpliwości, że kolejne miesiące przyniosą coraz ostrzejsze ataki na rodzinę, bo to ona jest kolebką każdego społeczeństwa i dlatego budzi taki niepokój tych, którzy dążą do budowy nowego świata i nowego człowieka.

Im większa autonomia rodziny, tym większa złość demagogów nowych czasów. Bo któż jak nie rodzice czy dziadkowie jest pierwszym nauczycielem życia, jego zasad i odpowiedniego wzorca zachowań? Oni są pierwszymi, a może i jedynymi katechetami, formującymi potencjalne przyszłe elity. Wspólnota rodzinna pomaga w dojrzewaniu do wyboru życiowego powołania. Zdrowa rodzina to silny fundament całego społeczeństwa i państwa. To nasza wspólna odpowiedzialność i duże wyzwanie. Jej obrona to zadanie, którego trud warto i trzeba ponieść.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Dary Franciszka.** Papież Franciszek z okazji Bożego Narodzenia podarował 4 tysiące testów na koronawirusa z przeznaczeniem dla bezdomnych z Rzymu. Papież przekazał też 50 tys. dolarów na pomoc dla dotkniętych głodem regionów południa Madagaskaru.

■ **Wraca do zdrowia.** Poprawia się stan zdrowia papieskiego jałmużnika kardynała Konrada Krajewskiego, przebywającego w rzymskiej klinice Gemelli z powodu zapalenia płuc, wywołanego przez koronawirusa.

■ **Z niewolniczej pracy.** W Demokratycznej Republice Konga pozyskuje się niemal 70 proc. światowej produkcji kobaltu używanego w bateriach litowo-jonowych stosowanych w telefonach komórkowych, laptopach i samochodach elektrycznych. Dorośli i dzieci wydobywają kobalt gołymi rękami, zarabiają dolara dziennie.

■ **Polonistyka w Houston.** Prywatny katolicki Uniwersytet św. Tomasza w Houston ogłosił, że od jesieni 2021 roku na studiach licencjackich będzie można studiować polonistykę w ramach tzw. kierunku pobocznego.

■ **Drastyczne ograniczenia.** Grupa belgijskich księży katolickich wyraziła rozczarowanie decyzją Rady Stanu, która utrzymała w mocy rozporządzenie rządowe ograniczające liczbę wiernych w kościołach do 15 osób, niezależnie od powierzchni świątyni.

■ **„Nie” dla eutanazji.** Sekretarz generalny i rzecznik hiszpańskiej Konferencji Biskupów (CEE) oraz biskup pomocniczy w Valladolid, Luis Arguello, poradził Hiszpanom, aby w testamentach – na wypadek gdyby nie byli w stanie wyrazić swej woli – zaznaczali, że nie chcą być poddani eutanazji.

■ **W pobliżu frontu.** W Siewierodonecku w Donbasie z inicjatywy ks. Jerzego Jurczyka powstała parafia greckokatolicka i rzymskokatolicka. Wspólnoty liczą łącznie kilkadziesiąt osób. Duchowny przyjeżdża do Siewierodonecka raz w miesiącu, by odprawić Mszę. W tym położonym 25 km od linii frontu mieście działa też polski ośrodek, gdzie ogromną popularnością cieszy się nauka języka polskiego. Ks. Jerzy Jurczyk przyjechał do Siewierodonecka w 2017 roku. Na stałe mieszka w Zaporozżu.

foto: PAP/EPA/Abd Al Hashlamoun

ŚWIĘTA W BETLEJEM

Uroczystym wjazdem nowego łacińskiego patriarchy Jerozolimy abp. Pierbattisty Pizzaballi rozpoczęły się 24 grudnia obchody Bożego Narodzenia w Betlejem. W związku z trwającą pandemią koronawirusa wszystko odbywało się z zachowaniem zalecanych środków ostrożności. Zwierzchnik chrześcijan obrządku łacińskiego w Ziemi Świętejjechał w konwoju aut ze Starego Miasta w Jerozolimie przez izraelski punkt kontrolny do odległego o mniej więcej 10 kilometrów miasta narodzenia Jezusa, by o północy w są-

siadującym z Bazyliką Narodzenia kościele św. Katarzyny odprawić centralną Pasterkę. Od placu Żłóbka arcybiskup, w towarzystwie burmistrza Betlejem Antona, przeszedł do kościoła św. Katarzyny, gdzie odprawił uroczyste nieszpory. W sprawowanej o północy Pasterce uczestniczyli w tym roku tylko przedstawiciele duchowieństwa. W czasie Pasterki abp Pizzaballa, zgodnie z tradycją, złożył figurkę Dzieciątka Jezus w miejscu czczonym przez katolików jako miejsce narodzin Chrystusa.

POMOGLI
BRYTYJCZYKOM

Po zamknięciu granic Wielkiej Brytanii z powodu koronawirusa polscy żołnierze wraz z brytyjskimi służbami uczestniczyli w rozładowaniu dwukilometrowego sznura ciężarówek z różnych krajów, najczęściej z Polski, Hiszpanii i Portugalii, testując kierowców oczekujących na wyjazd. Polacy wykonali testy u 1200 kierowców, około 20 z nich wykazało obecność koronawirusa. Żołnierze rozładowali korek w osiem godzin.

foto: PAP/EPA/Vickie Flores

ZE STAROŻYTNYCH POMPEJÓW

Stragan, na którym sprzedawano uliczne jedzenie, został odnaleziony podczas wykopalisk na terenie starożytnych Pompejów. Największe wrażenie robią odsłonięte dobrze zachowane freski. – Odkrycie to przedstawia niezwykle obraz dnia erupcji Wezuwiusza –

stwierdził dyrektor parku archeologicznego w Pompejach Massimo Osanna. Znaleźisko pozwoli prowadzić dalsze studia nad stylem życia, zwyczajami i sposobem odżywiania mieszkańców starożytnego miasta, zniszczonego przez wybuch wulkanu w 79 roku.

foto: PAP/EPA/Parco Archeologico Di Pompei

SZCZEPIENIA W ŚWIAT

Z belgijskiej fabryki amerykańskiej grupy farmaceutycznej Pfizer w Puurs w rejonie Antwerpii zostały wysłane pierwsze szczepionki przeciwko COVID-19. Pierwsze partie preparatu pojawiły się we wszystkich krajach UE 26 grudnia. W 2021 roku zakład ma wyprodukować 1,3 miliarda dawek. Europejska Agencja Leków podała, że szczepionka, która nosi nazwę Comirnaty, w badaniach klinicznych wykazała skuteczność na poziomie 95 proc.

Jest przeznaczona dla osób od szesnastego roku życia. Ma być podawana w formie dwóch zastrzyków w ramię, wykonanych w odstępie co najmniej 21 dni. Najczęstsze działania niepożądane związane z jej stosowaniem – jak poinformowali eksperci – były zwykle łagodne lub umiarkowane i ustępowały w ciągu kilku dni po szczepieniu. Obejmowały ból i obrzęk w miejscu zastrzyku, zmęczenie, ból głowy, bóle mięśni i stawów, dreszcze i gorączkę.

PROJEKTANT
MODY

W wieku 98 lat zmarł w amerykańskim szpitalu w Neuilly pod Paryżem światowej sławy francuski projektant mody Pierre Cardin. Był synem włoskich imigrantów. Swoim futurystycznym stylem zrewolucjonizował modę lat 60. i 70.

ZATRZĘŚŁO W CHORWACJI

Darinko Dumbović, burmistrz chorwackiego miasta Petrinja, gdzie 29 grudnia miało miejsce trzęsienie ziemi o magnitudzie 6,3, poinformował o śmierci trzynastoletniej dziewczyny. – Miasto jest zniszczone, to katastrofa. Potrzebujemy pomocy – oświadczył. – Nie można w nim mieszkać. Mat-

ki płaczą za swoimi dziećmi, nie wiemy, co się dzieje w przedszkolach. Potrzebujemy pomocy, potrzebujemy pogotowia ratunkowego – dodał. Wstrząs wystąpił w odległości 3 km od liczącego ponad 15 tys. mieszkańców miasta Petrinja, 47 km na południe od Zagrzebia.

■ **Mafia traci.** Majątek o wartości 300 milionów euro został skonfiskowany mafii z Rzymu – podały włoskie media, powołując się na śledczych prowadzących dochodzenie w sprawie przestępczego gangu działającego w Wiecznym Mieście. Wśród skonfiskowanego na wniosek sądu majątku są 52 spółki, 20 firm, samochody, 34 nieruchomości, w tym popularna sieć barów oraz kilka lokali uczęszczanych przez młodzież.

■ **Podpalili choinki.** Katoliccy biskupi w Ziemi Świętej potępił podpalenie dwóch świątecznych choinek stojących przed kościołami w mieście Sachnin na północy Izraela. „Apelujemy do służb bezpieczeństwa, aby potraktowały oba incydenty jako akty celowego sabotażu i dołożyły wszelkich starań, aby aresztować sprawców i postawić ich przed sądem” – czytamy w dokumencie opublikowanym 26 grudnia.

■ **Apel biskupa z Mozambiku.** Biskup Luiz Lisboa, ordynariusz diecezji Pemba w północnym Mozambiku, wezwał władze Portugalii do podjęcia działań podczas rozpoczynającej się w styczniu prezydentury tego kraju w UE na rzecz prześladowań ludności cywilnej w tej byłej afrykańskiej kolonii. Wskazał, że od kilku miesięcy w Mozambiku dochodzi do masakr ludności cywilnej ze strony dżihadystów w prowincji Cabo Delgado, na północy kraju.

■ **Zmarli.** Na COVID-19 zmarł 68-letni bp Rubén Tierrablanca González, franciszkanin, wikariusz apostolski Stambułu i przewodniczący Konferencji Biskupów Turcji. W Boże Narodzenie w Milwaukee, w amerykańskim stanie Wisconsin, zmarł o. Reginald Foster, karmelita bosy, który przez lata przekładał na łacinę papieskie teksty. Także był zarażony koronawirusem. Przeżył 81 lat.

■ **Nie żyje aktor Claude Brasseur.** Zagrał w około 150 filmach, a także wystąpił w wielu produkcjach teatralnych. W trakcie swojej kariery otrzymał dwa Cezary. 84-letni artysta zmarł w Paryżu. Także w Paryżu zmarł znany izraelski skrzypek i ambasador dobrej woli UNESCO Iwri Gitlis. Miał 98 lat.

■ **Zmarł były agent MI-6.** W Moskwie w wieku 98 lat zmarł George Blake, były agent brytyjskiego wywiadu, który przeszedł na stronę radzieckiego KGB. Blake mieszkał w Moskwie od czasu ucieczki w latach 60. z brytyjskiego więzienia.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Rok Prymasa

Piękny rok nam się zapowiada pod względem jego patrona. Tak jak ubiegłemu rokowi patronował św. Jan Paweł II, tak 2021 będziemy przeżywać pod skrzydłami sługi Bożego – a liczymy, że wkrótce błogosławionego – kard. Stefana Wyszyńskiego.

I to zarówno na poziomie państwowym – jako że tak postanowił Sejm RP, uzasadniając w uchwale: „Prymas Tysiąclecia w swojej działalności kapłańskiej zwracał uwagę na przyrodzoną godność człowieka, z której wypływają wszelkie jego prawa” – jak i na poziomie kościelnym, przygotowując się do jego beatyfikacji. 2021 rok to także czas rocznic związanych z Prymasem: w maju będziemy obchodzić 40. rocznicę jego śmierci, a w sierpniu

– 120. rocznicę urodzin. Zarówno te daty, jak i oczekiwania na beatyfikację zobowiązują nas do pogłębienia wiedzy o życiu i nauczaniu tego wielkiego Polaka. Dla starszych będzie to powrót pamięcią do czasów, kiedy Prymas żył, głosił homilie, odwiedzał parafie. Dla młodszych zaś może to być fascynująca przygoda odkrywania nieznanych cech Prymasa. Utałał się bowiem pewien wizerunek, zwłaszcza w młodszych pokoleniu, że kard. Wyszyński był surowym, posagowym moralistą, mówiącym archaicznym językiem, zakorzenionym w skostniałej tradycji Kościoła, przeciwnym wszelkim zmianom i reformom.

Taki obraz Prymasa pokutuje również za granicą. A okazuje się, że nic bardziej mylnego. Już nawet pobieżne zapoznanie się z licznymi publikacjami na temat Prymasa Wyszyńskiego, które pojawiły się w ostatnim czasie, pozwala odkryć, że był to człowiek wyprzedzający swoje czasy! I to nie tylko w Kościele w Polsce, ale nawet w Kościele na Zachodzie. Prymas Wyszyński miał cechy prawdziwego pioniera i prekursora w wielu dziedzinach: katolickiej nauce społecznej, etyce pracy, godności człowieka, wol-

ności religijnej, wolności słowa, a także w podejściu do kobiet i docenienia ich w kościelnych instytucjach. Tym samym swoją działalnością wyprzedzał postulat Soboru Watykańskiego II. Jego zdolność łączenia starego z nowym była imponująca i oddziałuje w Kościele w Polsce do dziś.

Prymas Wyszyński stale inspiruje w tym, jak łączyć nowoczesność z poszanowaniem tradycji. W kwestii charakteru był człowiekiem sympatycznym, uczuciowym, wczuwającym się w potrzeby innych. Do kleryków zwracał się „synu”. Znam wiele anegdot z opowieści o jego wujku, ks. Jana Wolskiego, któremu Prymas udzielał święceń kapłańskich. Przebił z nich dobry, ciepły człowiek,

Prymas Wyszyński miał cechy prawdziwego pioniera i prekursora w wielu dziedzinach.

ale stanowczy w swoich poczynaniach. Z moim wujem i naszą rodziną szybko nawiązała się nić porozumienia, gdyż wuj pochodził z Urli – ukochanego przez Prymasa letniska pod Warszawą, gdzie mały

Stefek przyjeżdżał z mamą na wakacje. Ilekroć już jako Prymas odwiedzał najpierw kaplicę, a potem kościół parafialny pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Urlach, spotykał się z rodziną wuja, czyli moją babcią i moją mamą – matką i siostrą wuja. Pewnego razu moja wówczas piętnastoletnia mama miała po uroczystościach podać księdzu Prymasowi tort. Gdy nosiła go do stołu, tort zsunął się z tacy i o mało nie spadł na podłogę. Prymas łagodnie rzekł do mamy: „Nie przejmuj się, dziecko, poradziłaś sobie”.

Te wizyty Prymasa w Jadowie i Urlach mama wspomina do dziś: „Był ukochany przez ludzi, oczekiwany, niemal jakby sam Pan Jezus zstąpił z nieba. W czasie gdy wygłaszał homilię, ludzie klękali”. Już wtedy czuli, że to święty. Co by powiedział, patrząc na swój umiłowany kraj teraz? Pewnie byłby smutny, ale nie machnąłby ręką. Zakasałby rękawy i z Bożą pomocą przystąpił do odbudowy chrześcijańskiego życia w naszej Ojczyźnie. Jego wstawiennictwo w niebie, przykład życia i nauczanie są nam teraz bardziej potrzebne niż kiedykolwiek.

f

Ataki na chrześcijan

Islamiści z fundamentalistycznego ugrupowania Boko Haram zabili co najmniej 11 chrześcijan, spalili kościół i uprowadzili księdza. Do zdarzenia doszło w północno-wschodniej Nigerii. W Wigilię Bożego Narodzenia dżihadysty wzięli za cel miasteczko o większości chrześcijańskiej. Ataku w Pemi w stanie Borno dokonali doskonale uzbrojeni terroryści, którzy szturmowali miasteczko na motocyklach i ciężarówkach. Do podobnego ataku w Wigilię doszło także w sąsiednim stanie Adamawa, gdzie islamiści zaatakowali chrześcijańską wspólnotę w Garkidzie. Nie ma informacji o ofiarach.

f

Zuwagi na pandemię podziemna średniowiecznej dzielnicy włoskiego miasta Orvieto są nieczynne dla zwiedzających. Przed wejściem ustawiono jednak rzeźby Trzech Króli, którzy w roku światowej pandemii, obok tradycyjnych darów (mir-

Trzech Mędrców z Orvieto

ra, złoto, kadzidło), przynieśli Jezusowi także szczepionkę i maseczki.

Orvieto położone jest 100 km na północ od Rzymu i słynie

przede wszystkim z katedry, w której od XIII w. znajduje się korporal z krwią Chrystusa, co ma związek z cudem eucharystycznym w pobliskim Bolseno.

f

fot. PAP/EPA/Gianluigi Basilietti

Dariusz Kowalczyk SJ

Antykołęda barbarzyńców

W książce „Opcja Benedykta. Jak przetrwać czas neopogaństwa” Rod Dreher trafnie definiuje barbarzyńcę. To „zachłanny dzikus, pustoszący miasta, bezmyślnie niszczący budowle i instytucje cywilizacji tylko dlatego, że może to robić”. Już w 1981 roku Alasdair MacIntyre w książce „Dzieciństwo cnoty” pisał o nowych barbarzyńcach: „Na obecnym etapie sprawą zasadniczą jest budowa lokalnych form wspólnotowych, w których możliwe byłoby zachowanie dobrych obyczajów oraz życia intelektualnego i moralnego w obliczu epoki nowego barbarzyństwa, które już nadchodzi. [...] Tym razem jednak barbarzyńcy nie gromadzą się u naszych granic; oni od pewnego już czasu sprawują nad nami władzę”.

Rzeczywiście, Europa Zachodnia od długiego już czasu znajduje się pod rządami liberalno-lewicowych, neomarksistowskich barbarzyńców. Nie pustoszą miast, ale pustoszą umysły, język, znaczenie słów. W Polsce nie jest jeszcze aż tak źle. Ale jak się popatrzy na po-

teżne media, tzw. ludzi kultury, a także na kadry uniwersyteckie, które popierają wulgarny, prymitywny Ogólnopolski Strajk Kobiet, to trzeba powiedzieć, że również u nas nowe barbarzyństwo w wielu obszarach już sprawuje władzę. O barbarzyńcach, którzy „już wtargnę-

pu walca poprawności politycznej. Bo nowi barbarzyńcy, choć nie schodzą im z ust hasła o tolerancji, dialogu i poszanowaniu inności, to w gruncie rzeczy nie znoszą poglądów, których nie podzielają. Stąd nie tylko barbarzyńska wulgarność, ale także skłonność do bluźnienia.

Ogólnopolski Strajk Kobiet przed Bożym Narodzeniem próbował lansować się zbiorem proaborcyjnych piosenek, które

**Chrześcijanin
przeciwstawia się
barbarzyństwu,
ale nawet kiedy
ono zdaje się
przeważać, nie
traci ducha.**

były przerebionymi... kołędami. Głębokie, mądre, pełne czułości kołedy, które stały się między pokoleniowym znakiem polskości, zostały „zmałpowane” na wulgarne przyspiewki,

będące zaprzeczeniem bożonarodzeniowego przesłania. „Gdy śliczna Panna aborcję robiła, z wielkim przestachem leki zamówiła” – bredziły feministki na melodię znanej kołedy. A na melodię „Przybieżeli do Betlejem” panie od Lempart darły się: „Wybiegamy na ulice wku...one, nie będziemy przecież milczały, aborcja naszym prawem, aborcja naszym prawem”. Albo: „Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi: wstańcie, kobiety, piekło nadchodzi”. I to jest właśnie bluźniercze barbarzyństwo. Można się jedy-

nie pocieszać, że niektóre osoby, które początkowo popierały Strajk Kobiet, teraz trochę przejrzały, z kim tak naprawdę mają do czynienia.

Słowo „barbarzyńcy” kojarzy nam się z okresem wielkiej wędrówki ludów w IV-VI wieku. Jedną z wybitnych postaci tego okresu był św. Augustyn, biskup Hippony, jeden z największych myślicieli ludzkości. Doświadczył on najazdu ze strony Gotów i Wandalów. Zrozumiał wówczas, że nie tylko jednostki przemijają, ale także społeczeństwa, kultury, cywilizacje. Tylko Chrystus jest wiecznie młody. W jednym z kazań Augustyn nauczał: „Nie odrzucajcie waszego odrodzenia w zjednoczeniu z Chrystusem nawet w mającym się ku upadkowi świecie. On mówi do was: nie lękajcie się, odnawia się młodość wasza jak orla”. A zatem chrześcijanin przeciwstawia się barbarzyństwu, ale nawet kiedy ono zdaje się przeważać, nie traci ducha, bo wie, że ostatecznie przyszłość należy do Chrystusa. Przypominają się tutaj słowa św. Pawła: „Któż zdoła nas oddzielić od miłości Chrystusa? Utrapienie? Ucisk? Prześladowanie?” (Rz 8, 35). Barbarzyńcy z czasów Augustyna ostatecznie przyjęli chrześcijaństwo. Jak Boża Opatrzność pokieruje historią tym razem?

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem
Wydziału Teologicznego
Papieskiego Uniwersytetu
Gregorianum w Rzymie

Po czterech miesiącach wygnania abp Tadeusz Kondrusiewicz powrócił na Białoruś. Zwierzchnik białoruskich katolików za pośrednictwem nuncjusza apostolskiego abp. Ante Jozicia podziękował papieżowi Franciszkowi i wszystkim, którzy przyczynili się do jego powrotu na Białoruś.

– Białoruś to moja ojczyzna, to moja ziemia! – powiedział 24 grudnia abp Tadeusz Kondrusiewicz. Kilka godzin po powrocie do kraju metropolita

Powrócił na Białoruś

mińsko-mohylewski spotkał się z dziennikarzami. – Książdz z Polski przywiózł mnie swoim samochodem na granicę, a z białoruskiej strony podjechał książdz Józef Staniewski z Grodna. Przeniosłem do jego samochodu swoje rzeczy i pojechaliśmy na Białoruś – zdradził okoliczności swojego powrotu z Polski.

– Dziś, kiedy przekraczałem granicę, poprosiłem kierowcę,

żeby się zatrzymał. Ukłąłem, podziękowałem Bogu za powrót i ucałowałem ziemię. To moja ziemia. I nigdy nie wyrzeknę się Białorusi, zawsze chronię jej interesy i będę wciąż to robić – podkreślił hierarcha.

W Boże Narodzenie abp Tadeusz Kondrusiewicz celebrował dwie Pasterki w swojej katedrze w Mińsku – w językach białoruskim i polskim.

fot. catholic.by

Prezydent Białorusi Aleksander Łukaszenka stwierdził podczas spotkania z lekarzami, że abp Kondrusiewicz „nie jest już dla władz niebezpieczny”.

Narodzeni w Chrystusie

Z ks. dr. hab. **Robertem Skrzypczakiem**,
profesorem Akademii Katolickiej
w Warszawie, teologiem dogmatycznym
i duszpasterzem akademickim,
rozmawia Patryk Lubryczyński

fot. Monika Odłobinska

Można mówić o zapowiedzi sakramentu chrztu świętego na kartach Starego Testamentu?

Tak, w wielu miejscach znajdujemy zapowiedzi związane z obietnicą stworzenia w człowieku nowego serca i ducha. W Księdze Ezechiela (Ez 36, 26) czytamy: „i dam wam serce nowe i ducha nowego tchnę do waszego wnętrza, odbiorę wam serce kamienne, a dam wam serce z ciała”. Przejście Izraelitów przez Morze Czerwone i przeprawa „suchą stopą” przez Jordan, by wejść do Ziemi Obiecanej, zapowiadają przyszły chrzest, stanowiący przejście ze śmierci do życia.

Częstym obrazem u proroka Izajasza jest wytrysnięcie źródeł na pustyni, które zamieniają ją w ogród przypominający piękny bór. Obrazy dotyczą przemiany w człowieka, której Bóg zamierza dokonać poprzez definitywną interwencję Mesjasza. Stwórca przenosi swoje działanie z płaszczyzny historii powszechnej do wnętrza człowieka.

Jaką rolę odegrał chrzest Jezusa w historii zbawienia?

Chrzest Jezusa zawiera w sobie gest symboliczny, który Chrystus przejął od Jana Chrzciciela. Bardzo często w dziejach Izraela prorocy nie tylko przekazywali słowo Boga, ale i posługiwali się znakami proroczymi. Jan Chrzciciel wzywał do nawrócenia, ale także tę przemianę uobecniał. W języku hebrajskim nawrócenie – *teszuwa* – oznaczało powrót do domu, do najgłębszej prawdy o sobie. Dlatego ludzie czuli się pociągnięci przez nawoływanie Jana Chrzciciela, opuszczali swoje domostwa i wychodzili na pustynię, bo odczuwali w Janowym przynagleniu coś autentycznego, ratunek dla siebie. Podda-

wali się pełnemu zanurzeniu w wodach Jordanu, żeby symbolicznie zaznaczyć obfitości Bożego miłosierdzia i przebaczenia. Wyznawali swoje grzechy, aby dotknąć dna prawdy o sobie samym oraz uznać się przed Bogiem grzesznikami, czyli ludźmi potrzebującymi zbawienia.

Jezus w momencie, kiedy zanurza się w wodach Jordanu, poddaje się znakowi prorocznemu Jana Chrzciciela, z którego wylania się objawienie Trójcy Świętej. Pojawia się głos Ojca, który mówi: „To jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie” (Mt 3, 17), oraz Duch Święty zstępujący na Chrystusa. Ojcowie Kościoła pisali, że Jezus w tym momencie uświęcił wody Jordanu. Ten znak zostanie przeniesiony przez Chrystusa oraz umieszczony w nowej rzeczywistości po Jego zmartwychwstaniu. Zbawiciel nie tylko przekazał uczniom swą władzę nad grzechem, śmiercią i złem, ale i ukierunkuje nowe doświadczenie życia, w którym uczestniczyć będą apostołowie, nakazując im: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” (Mt 28, 19). Innymi słowy: przepowiadajcie kerygmat, uobecniajcie moje zbawienie i zanurzajcie ludzi w potęgę Boga, Jego miłości, która jest potężniejsza od grzechu i śmierci.

Kiedy chrzest święty został ustanowiony jako sakrament?

Jezus ustanowił sakrament chrztu świętego poprzez swoją śmierć i zmartwychwstanie, co podkreśla bardzo mocno św. Paweł. My umieramy w śmierci Chrystusa i wynurzamy się do życia w Jego zmartwychwstaniu jako narodzeni na nowo. Sakrament wyłonił się z misterium

paschalnego Jezusa. Zbawiciel swoje przejście ze śmierci do życia przenosi z kolei w rzeczywistość człowieka. Kto poddaje się temu zbawiennemu znakowi, dozna zanurzenia się w Boże działanie. Odtąd ochrzczony będzie nosił w sobie nieustanne przechodzenie ze śmierci do życia, stąd do nieba. Będzie przeżywał własną egzystencję jako paschę z Chrystusem. Pięknie zaznaczył ten fakt św. Jan, pisząc: „my wiemy, że przeszliśmy ze śmierci do życia, bo miłujemy braci (1 J 3, 14). Razem z chrztem świętym otrzymujemy za darmo możliwość pokonania lęku, grzechu, śmierci, zła, egoizmu, wyjścia poza samych siebie, doświadczenia wyniesienia ludzkiej natury na wyższy poziom. Możemy kochać i zawdzięczać to Chrystusowi.

Czym charakteryzowało się doświadczenie chrztu świętego u wczesnych chrześcijan?

Chrzest święty był udzielany w Kościele pierwotnym osobom dorosłym, które reagowały na przepowiadanie Słowa Bożego wiarą. Były sakramentalnie zanurzane w wydarzeniu obecnym w tym momencie, polegającym na pokonywaniu przez Chrystusa zła, śmierci, grzechu i nieposłuszeństwa okazanego Bogu przez człowieka. Chrześcijanin w sadzawce chrzcielnej dotykał dna własnej egzystencji, czyli śmierci duchowej, żeby doświadczyć razem ze Zbawicielem całkowite darmowe, duchowe zmartwychwstanie. Był przyoblekany w białą szatę i otrzymywał namaszczenie olejem, co oznaczało, że Duch Święty angażował się na rzecz ochrzczonego, by włączyć go w Jezusowe działanie, aby człowiek mógł stać się, podobnie jak Chrystus, prawdziwym dzieckiem Boga.

Ks. dr hab. Robert Skrzypczak (ur. 1964) – od 1996 r. kapłan archidiecezji warszawskiej, ukończył Seminarium Misyjne Redemptoris Mater w Warszawie. Profesor Akademii Katolickiej w Warszawie. Stopień doktora uzyskał w 2003 r. na KUL-u za pracę poświęconą dogmatyce, pisaną pod kierunkiem ks. prof. Czesława Bartnika. W 2014 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie teologii dogmatycznej. Studiował personalizm włoski na Uniwersytecie Ca' Foscari w Wenecji. Wykłada teologię dogmatyczną w Akademii Katolickiej i w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie.

Dlaczego obecnie praktykuje się powszechnie chrzest święty dzieci, a nie dorosłych?

Praktyka chrztu dzieci zrodziła się w Kościele na skutek polemiki z różnymi herezjami, m.in. z donatyzmem i pelagianizmem. Wtedy zdano sobie sprawę z tego, że sakrament ma swoją wewnętrzną skuteczność, choć potrzebuje sprzyjających warunków przyjęcia się i wzrastania w człowieku. Jest jak Boże nasienie wrzucone na ludzką glebę. Wезде, o ile znajdzie podatny grunt do rozwoju, choć samo w sobie zawiera cały projekt bycia chrześcijaninem, niszczy grzech pierworodny, czyni z człowieka potencjalnego świętego. Stąd zrodziło się w ludziach pragnienie, aby człowieka wyposażać już od pierwszych chwil życia w uwolnienie go od pierworodnego nieposłuszeństwa względem Boga i poddać działaniu Chrystusa, nawet nieświadomie. Oczywiście wszystko działo się w kontekście chrześcijańskiej inicjacji. Kościół przez pierwszych sześć wieków proponował ludziom, poza głoszoną Ewangelią, drogę powolnego wzrastania w wierze, czyli chrześcijańską inicjację. W jej trakcie poganin był etapami, krok po kroku, prowadzony w stronę poznania Ewangelii – poprzez praktykowanie postaw chrześcijańskich, doświadczanie w sobie mocy głoszonego mu Bożego Słowa oraz smakowanie mocy i piękna liturgii Kościoła. Gdy w wyniku tego w sposób dojrzały pragnął utożsamiać się z Jezusem, wyrzekając się zła, szatana i wzorców postępowania tego świata, był prowadzony do sadzawki chrzcielnej.

I tak w pewnej chwili dziejów Kościoła rodzice żyjący we wspólnocie chrześcijańskiej zaczęli prosić o to, by ich dzieci nie musiały czekać na dojrzenie w nich osobistej decyzji przyjęcia Chrystusa. Tę decyzję podejmowali za nich rodzice, chrzestni oraz cała wspólnota, biorąc na siebie niejako obowiązek wychowania ich w wierze. Nie ma to nic wspólnego z narzucaniem potomstwu niechcianej decyzji. Nikt przecież nie kwestionuje faktu, że małe dziecko od pierwszych chwil życia poddawane jest procesowi wychowawczemu, w ramach którego przekazywane są mu wartości i wzorce zachowania powszechnie uznawane za najcenniejsze w życiu. Miłość oznacza pragnienie dobra dla drugiej osoby. Co może być dla człowieka większym dobrem niż zbawienie i życie wieczne? Nie rozumieją tego jedynie ci, którzy sami

tego nie zaznali. Nikt z rozumnych rodziców nie będzie kwestionował tego, że dziecko należy od pierwszych chwil wprowadzać w trening czystości, umiejętności rozróżniania dobra i zła, znajomość gramatyki i tradycji własnej, ojczystej kultury czy uprzejmości i szacunku w podejściu do innych osób. Podobnie jest z chrztem, pacierzem, Dekalogiem, modlitwą i gestami przynależności do wspólnoty.

W jaki sposób odpowiadać rodzicom, którzy uważają, że dziecko powinno samo zdecydować, jak dorośnie, czy chce być ochrzczone?

Powtórzę to, co powiedziałem wyżej: miłość łączy się z pragnieniem dobra dla drugiego człowieka. Nie ma nic lepszego w życiu jak przekazanie drugiemu zbawienia, możliwości głębokiej osobistej relacji z Bogiem. Za myśleniem „dziecko samo zdecyduje, jak dorośnie” kryją się wpływy niektórych protestanckich sekt, które domagają się od człowieka osobistej, dojrzałej decyzji, aby przyjąć chrzest. Dziś także środowiska skrajnie lewicowe, posługując się podobną argumentacją, mają nadzieję na oderwanie młodego pokolenia od wpływów Kościoła i Ewangelii. Przekonanie, że małe dzieci są poddawane niechcianej dyktaturze narzucania czegoś, czego same nie wybrały, jest inspirowane zakamufłowaną bądź jawną chrystofobią. Gdyby tę samą logikę „zdecyduje, jak dorośnie” zastosować do uczenia matematyki, języków obcych czy fizycznej sprawności, wszyscy uznaliby to za absurdalny argument i elementarny brak miłości. W zgodzie z zasadą „czym skrupka za młodu nasiąknie...” chrzest udzielany na początku życia oraz trud przekazania wiary dziecku od małego jest przejawem troski o drugą osobę i jej jakość życia. Zwłaszcza że – jak powtarzał ksiądz Dolindo – „ze zbawieniem nie ma żartów”.

Jakie zobowiązania niesie ze sobą chrzest?

Chrzest święty niesie z sobą tak zwane obietnice chrzcielne, które inaczej nazywane są przyrzeczeniami chrzcielnymi. Przyjmując sakrament, zobowiązujemy się do wierności mu, że nie odwrócimy się od niego i żadną złą postawą nie będziemy blokować jego skutków. To jest gotowość na uległość wobec łaski Bożej, aby Chrystus, który w chrzcie przychodzi w postaci embrionalnej, mógł rozwijać się do rozmiarów dojrzałych. Celem jest osiągnięcie efektu, o jakim pisał św. Paweł: „teraz już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20). Ważna jest zgoda na to, aby życie było połączone z dynamiką Chrystusowej Paschy, by stało się przechodzeniem ze śmierci do życia, z grzechu do wolności, z tego świata do Królestwa Bożego.

Ale chrzest to również uwolnienie...?

Chrzest święty wybawia nas od grzechu pierworodnego, który jest dziedziczony poprzez zrodzenie. W Psalmie 51 autor natchniony pisze:

„oto zrodzony jestem w przewinieniu i w grzechu poczęła mnie matka” (Ps 51, 7). Wszyscy rodzimy się w sytuacji oderwania od miłości Boga, dziedziczymy wraz z ludzką naturą wewnętrzne „nie” wypowiedziane względem Boga przez Adama i Ewę w raju. Człowiek odciął się od miłości, życiodajnej limfy płynącej mu od Stwórcy. Dlatego doświadcza w sobie śmierci duchowej i jej konsekwencji w postaci fundamentalnej lęklivosti czy też strachu przed śmiercią, o którym Pismo Święte mówi, że jest przyczyną wszelkiego zła (por. Hbr 2, 14-15). Ludzie dziedziczą nieufność wobec Boga, zdeformowany obraz Stwórcy, egoizm oraz krępujące poczucie nagości, czyli bezbronności względem niemożności kochania innych o własnych siłach.

Co można powiedzieć o darach duchowych, które otrzymujemy w chrzcie świętym?

W chrzcie świętym dostajemy łaskę Chrystusa, polegającą na wewnętrznym zmartwychwstaniu z Nim, aby być uwolnionymi od pierwotnego nieposłuszeństwa. Na nowo doświadczamy jedności z Jezusem, bliskości komunii z Bogiem i włączenia w życiodajną relację ze Stwórcą. Otrzymujemy łaskę dziecięctwa Bożego, odzyskujemy pokrewieństwo z Bogiem, który staje się dla nas Ojcem, a my możemy doświadczać w stosunku do nas ojcowskiej miłości oraz czułości naszego boskiego Autora. Chrzest włącza w Kościół, będący nie tylko organizacją oraz strukturą, ale przede wszystkim Mistycznym Ciałem Chrystusa, które gwarantuje nam wymianę darów duchowych. Jan Paweł II mówił o dynamicznym charakterze chrztu, że nie jest on jednorazowym aktem, ale że jako sakrament prowokuje w nas drogę chrzcielną, czyli projekt wewnętrznego duchowego wzrastania człowieka do rozmiarów nieba. Stąd właśnie w zsekularyzowanym i niejednokrotnie wrogo nastawionym do chrześcijan świecie Kościół coraz częściej sięga po model inicjacji do zastosowania w duszpasterstwie. Podczas soboru biskup Karol Wojtyła mówił o starożytnym katechumenacie i o potrzebie „rozszerzenia pojęcia «inicjacji chrześcijańskiej»”, ponieważ „nawet ludzie ochrzczeni nie są wystarczająco wprowadzeni w całą prawdę życia chrześcijańskiego”. O podobnym pomyśle sięgnięcia po coś w rodzaju „katechumenatu małżeńskiego” dla osób zakochanych, narzeczonych i młodych małżonków pisał papież Franciszek w adhortacji „Amoris laetitia”. Benedykt XVI zaś w 2019 roku napisał: „W starym Kościele katechumenat został stworzony jako środowisko przeciwko coraz bardziej zdemoralizowanej kulturze, w której charakterystyczne i świeże aspekty chrześcijańskiej drogi życia były praktykowane i jednocześnie chronione przed powszechną drogą życia. Sądzę, że nawet dzisiaj coś takiego jak wspólnoty katechumenalne są koniecznością, aby życie chrześcijańskie mogło ukazać się na swój sposób”.

Sakrament przyjęli
w dojrzałym wieku.
Starali się o wejście
do Kościoła jak
o drogocenną perłę.
– Swoje życie dziele
na czas przed chrztem
i po chrzcie – mówi
aktor Jerzy Zelnik.

ścijańskie projekty artystyczne, zwłaszcza te nawiązujące do spuścizny Jana Pawła II.

PRAWDA TO CHRYSTUS

Wśród ochrzczonych i przygotowujących się do sakramentu są osoby wychowane z dala od religii i Kościoła. Dążenie do prawdy o świecie i o sobie samym doprowadziło ich do decyzji o chrzcie.

– Nie byłem wychowany w wierze chrześcijańskiej, nie miałem wzorca z domu – mówi 34-letni Jakub. – W szkole byłem zwolniony z lekcji religii, co mi pasowało. Kiedy klasa szła na rekolekcje do kościoła, ja miałem wolne. Siedziałem w domu albo

na świetlicy z kolegami. Zawsze miałem szacunek do Biblii, mimo to szydziłem z krzyża – opowiada. Zaczął wchodzić w zakręty życia z nadużywaniem alkoholu i narkotyków, z czym boryka się do dzisiaj. – Zacząłem doświadczać mechanizmów, które rządzą światem, ile jest w nich obłąd, fałszu i kłamstw. Kiedy zawodzi to, co dawało się pojąć rozumem i wytłumaczyć logiką, rozwiązaniem staje się to, co jest, po ludzku rzecz biorąc, niewytłumaczalne – wiara – mówi Jakub. Stwierdził, że chce być w Kościele, a tu droga zaczyna się od chrztu.

– Po tej decyzji doświadczyłem domagania się szatana o mnie. Obudziłem się któ-

DŁUŻSZA DROGA Irena Świerdzewska

– Chrzest przyjąłem w wieku 24 lat. Moi rodzice nie byli wychowani w wierze, dlatego nie byłem ochrzczony – opowiada Jerzy Zelnik. Chrzest przyjął dwa miesiące przed ślubem. Narzeczona pochodziła z rodziny katolickiej i nie wyobrażała sobie innego małżeństwa jak sakramentalne. – Miłość do niej podyktowała mi kierunek; chciałem zgłębić przekonania, którymi żyła, jej filozofię życia, dowiedzieć się, co to znaczy chrześcijaństwo – wspomina aktor. W kościele Bożego Ciała w Krakowie udał się do ks. Rafała Drożdżewicza. – Nasze spotkania, rozmowy doprowadziły do tego, że poczułem, jak szeroko otworzyły się ramiona Chrystusa, doznałem łaski wiary. Jako neofita bardzo emocjonalnie przeżywałem wiarę, ze wzruszeniami i łzami w czasie modlitwy. Były takie momenty, kiedy doznawałem mistycznych doznań, doświadczałem transcendentnej obecności Boga. W tamtym czasie wiodłem ku Bogu moją żonę, która wychowana była w wierze katolickiej od dziecka – wspomina aktor.

Przynajmniej, że przyjęcie chrztu nie zmienia życia automatycznie. – „Temperament” sprzed chrztu jeszcze wodził człowieka na manowce grzechu. Miałem wspaniałych spowiedników i przewodników: ks. Tadeusza Huka, ks. Bronisława Bozowskiego, ks. Kazimierza Orzechowskiego. Pierwszy okres po chrzcie to była taka wiara nacechowana emocjonalnością. Mówię o niej „fides”, a teraz jest „fides et ratio” – ocenia aktor. – Wiara trzyma mnie przy życiu, daje moc, pozwala mi się podnieść w trakcie kryzysu zawodowego – podsumowuje. Jerzy Zelnik przez całe życie angażuje się w chrze-

foto: xhz

rejs nocy, w myślach toczył się dialog: „Zachciało ci się wiary”, czułem obok jakby czyjś oddech, po plecach przechodziły mi ciarki, gardło miałem tak ściśnięte, że nie mogłem nic wypowiedzieć. Ja, facet 100 kg wagi, zacząłem się bać, musiałem zapalić światło w pokoju – opowiada. Na ścianie wynajmowanego mieszkania zauważył obrazek Matki Bożej, zdjął go i mocno przytulił do siebie. – Wtedy zacząłem słyszeć obraźliwe słowa o Matce Bożej. Następnego dnia pobiegłem do kościoła, gdzie są przygotowani dorosłych do chrztu. Opowiedziałem, co przeżyłem. Siostra zakonna oddała mi swój osobisty różaniec. Zawiesiłem go sobie na szyi. Nie rozstaję się z nim, chociaż czasami mam poczucie, jakbym nosił coś bardzo ciężkiego. Zacząłem chodzić na katechezy przygotowujące do przyjęcia chrztu – opowiada Jakub.

21-letnia Julia pochodzi z rodziny ateistycznej. – Z religijnością, praktykowaniem wiary moja rodzina nie ma nic wspólnego. Nie chodziłam na religię, nie miałam żadnego kontaktu z Kościołem. Dopiero później, w szkole spotkałam osoby wierzące. W wieku 18–19 lat, gdy kończyłam liceum, przeżyłam upadek na samo dno z utratą nadziei, sensu istnienia, patrzeniem na życie jako drogę donikąd. Wszystko w moim życiu zaczęło się sypać, pojawiło się poczucie samotności i tęsknoty, nie wiadomo za czym – opowiada.

Przypomniała sobie słowa zasłyszane wcześniej, że człowiek nigdy nie jest sam i zawsze może się do Boga zwrócić z problemem. – W momencie ogromnej rozpaczycy zaczęłam się modlić, nie licząc jednak, że uzyskam jakąś odpowiedź. Wtedy odczułam obecność, bliskość, jakby „ktoś” dotknął mego serca. W jednej chwili zniknęło poczucie pustki, tęsknoty, samotności. Od tego przeżycia zaczęłam budować relację z Bogiem i pojawiło się w moim sercu pragnienie dołączenia do wspólnoty Kościoła katolickiego – mówi Julia. Skontaktowała się z grupą katechumenatu i rozpoczęły się przygotowania do przyjęcia sakramentów. – Tydzień po moich 20. urodzinach, w czasie Wigilii Paschalnej, przyjąłem chrzest. Moje życie zaczęło się zmieniać. Utraciłam poczucie samotności. Bóg daje pełnię, człowiek staje się szczęśliwy mimo tego, że życiowe problemy nie znikają – dzieli się swoimi przeżyciami Julia.

ZBAWIENIE I CZYSTE KONTO

Sygnały o zbawieniu i życiu wiecznym docierają do człowieka nawet wtedy, kiedy wydaje mu się, że żyje poza orbitą Boga – mówi o chrzcie.

Rafał Spryszyński wychował się w rodzinie, w której mama, brat i siostra byli świadkami Jehowy. Sam nigdy świadkiem Jehowy

nie był, ale bywał na spotkaniach. – Biblia była mi znana. Zawsze miałem „z tyłu głowy” słowa Jezusa z Ewangelii św. Marka: „Kto przyjmie chrzest, będzie zbawiony”, zawsze o tym pamiętałem – podkreśla. Potem życiowa droga pokierowała go do sakramentów.

– Żona jest katoliczką, ślub zawarty był w formule z osobą nieochrzczonej. Ksiądz zawsze przyjmowaliśmy po kolędzie. Kapłan, który wiedział, że nie jestem katolikiem, powiedział: „No, to trzeba się ochrzcić. Mądrzej głowie dość dwie słowie”. Decyzję przyspieszyła potrzeba bycia chrześcijaninem. – W rodzinie urodziło się dziecko. Nie mogłem zostać chrześcijaninem, gdy sam nie miałem chrztu. Żona powiedziała mi o rozpoczynających się przygotowaniach do chrztu dla dorosłych – opowiada Rafał Spryszyński. Radość żony z decyzji męża do chrztu była ogromna, cieszyła się jej rodzina. – Obawiałem się powiedzieć mojej rodzinie, w której są świadkowie Jehowy. Mama była niepokieszona, brat był w szoku, siostra próbowała mnie odwozić, pisała litanie argumentów, dlaczego Kościół katolicki jest taki zły. Na chrzest przyszedł tata – wspomina Rafał.

– Jak zmienił mnie chrzest, najlepiej może powiedzieć moja żona. Sam po sobie widzę, że inaczej podchodzę do grzechu, że świadomością, że z tego, co robię, będę musiał się wypowiadać. Wiele rzeczy się zmienia, aż po sprawy egzystencjalne. Widzę też, że jestem mniej sfrustrowany, kiedyś niecierpliwiłem się, że tracę czas na zakupy, obowiązki domowe. Teraz podchodzę z nastawieniem, że służę swojemu domowi – mówi Rafał Spryszyński.

34-letni Jakub od czterech miesięcy przygotowuje się do sakramentu chrztu, który przyjął ma podczas tegorocznej wigilii paschalnej. – To będzie piękny moment, wszystko, co dotychczas zrobiłeś złego, będzie „wymazane”, odpuszczone – usłyszał zachętę od kolegi z męskiej wspólnoty Żołnierze Chrystusa.

– Łaska chrztu jest darem, ale potrzeba z nią współpracować, by stawać się nowym człowiekiem – podkreślają ochrzczeni i kandydaci do chrztu. – Przez całe życie nie lubiłem swojego imienia, wstydiłem się go. Zmieniłem zdanie, kiedy dowiedziałem się, jak piękną postacią w Biblii był Jakub. Staram się żyć tak, by móc godnie pomodlić się do Pana Boga, nie przeklinać, przeżyć dzień bez używek, to jest nieustanna walka – mówi Jakub. – Wieczorem odmawiam „Ojcze nasz” i „Zdrowaś Mario”. Ale jest też ta wewnętrzna walka, pojawia się jakiś

przeciwnik: „Dzisiaj nie odmówię, dzisiaj się nie pomodlę”. Jeszcze nie potrafię odmawiać różańca. W niedzielę staram się być na Mszy Świętej. Czekam aż będę mógł przyjąć Ciało Pana Jezusa – zwierza się ze swoich pragnień Jakub.

ZAGUBIONE OWCE

Wokół żyją osoby, które noszą w sobie pragnienie chrztu, ale nie ma kto pokazać im drogi. Anna na ten moment czeka od prawie 60 lat i – jak mówi – zna więcej ludzi zagubionych chcących się ochrzcić. – Urodziłam się w religijnej rodzinie, w czasach „niesprzyjających” religii. Rodzina dostosowała się do reguł panującej ideologii – opowiada swoją historię. – Nie byłam

ochrzczone, a cały czas od dziecka pragnęłam tego. Przeżywałam bunt i żal, że nie mogę tak jak koleżanki chodzić na religię. Chciałam tak jak one być „uduchowioną, wtajemniczoną”, iść do Pierwszej Komunii Świętej. Pragnienia odzywały się co jakiś czas, ale życie galopowało. Wchodziłam do kościoła, ale bałam się kontaktu z ludźmi wierzącymi, rozmów z nimi, rozpoznania, że nie jestem ochrzczone, odrzucenia. Starałam się żyć tradycją katolicką. Co roku chodzę do kościoła w Wielką Sobotę z koszykiem na święcenie pokarmów, a przed Bożym Narodzeniem po opłatek – opowiada pani Anna. Spotkała w końcu przyjaznych ludzi, którzy pomogli w realizacji moich marzeń o chrzcie. Zaczęła szukać w internecie miejsc, gdzie odbywają się przygotowania. – Czuję ulgę, mam nadzieję, że zdążę, że Bóg pozwoli mi na przyjęcie sakramentu – wyznaje pani Anna. Do sakramentu przystąpić ma w Wielką Sobotę. Jak mówi, chrzest byłby też dla niej bramą, by po śmierci spotkać się ze swoimi bliskimi.

21-letnia Julia podkreśla potrzebę świadectwa wiary. – Moi rodzice, sami niewierzący, wspierali mnie, kiedy powiedziałam, że chcę przyjąć chrzest. Tata jako historyk często bronił Kościoła – mówi 21-letnia Julia. – Zmarł dwa miesiące po moim chrzcie. Przed śmiercią słyszałam, jak mówił do swojej mamy, że kiedy ja się ochrzciłam to dla niego sprawy duchowe przestały być objętne i też o tym myśli. Może gdyby żył, doprowadziłoby to do jego nawrócenia? Wierzę, że jest u Pana Boga – mówi neofitka. – Bóg przychodzi do nas przez innych ludzi. Dzielenie się doświadczeniem relacji z Panem Bogiem ma moc świadectwa żywej wiary, prowadzącego innych do Chrystusa – dodaje.

W SKRÓCIE

fot. PAP/Albert Zawada

■ **Śmierć ekumenisty.** W kościele Matki Bożej Królowej Meksyku w Laskach (woj. mazowieckie) odbyła się Msza św. pogrzebowa w intencji zmarłego ks. prof. Alfonsa Skowronka – twórcy Katedry Teologii Ekumenicznej Akademii Teologii Katolickiej. Został pochowany na cmentarzu Zakładu dla Ociemniałych w Laskach.

■ **Okno na życie.** W Powiatowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Starachowicach otwarto drugie w diecezji radomskiej Okno Życia. Pierwsze, od 11 lat znajdujące się w domu Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, dało schronienie trójce dzieci. Ostatni był Michał, którego pozostawiono 29 września 2020 r.

■ **Wierni dla Życia.** Część ofiar złożonych na tacę podczas pasterki w diecezji radomskiej przeznaczona zostanie na wsparcie Katolickiego Ośrodka Adopcyjnego oraz Okien Życia w ramach Diecezjalnego Funduszu Obrony Życia.

■ **Matka Boża z piorunem?** Akcja Katolicka Archidiecezji Częstochowskiej zawiadomiła prokuraturę o obrazie uczuć religijnych przez „Wysokie Obcasy”, dodatek do „Gazety Wyborczej”. Chodzi o zamieszczony na okładce wizerunek Matki Bożej autorstwa Marty Frej. Na wizerunku Matka Boża ma twarz zasłoniętą maseczką z błyskawicą – symbolem Ogólnopolskiego Strajku Kobiet, oraz trzyma czarną parasolkę, która była symbolem demonstracji przeciwko zastrzeżeniu przepisów aborcyjnych.

■ **Prześlij nietrafiony prezent.** W Częstochowie po raz dziesiąty wystartowała zbiórka nietrafionych prezentów. Można je przesyłać pod adresem: Jasnogórski Punkt Charytatywny, ul. św. Barbary 6, 42-200 Częstochowa (beneficjentami są głównie seniorzy) lub Fundacja „ufam Tobie”, ul. o. Kordeckiego 49, 42-200 Częstochowa (beneficjentami są głównie bezdomni i rodziny z dziećmi) z dopiskiem „nietrafione prezenty”.

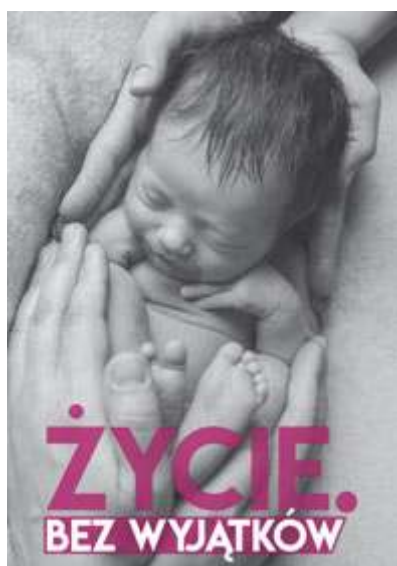
■ **Serwisrodziny.pl** – pod tym adresem Fundacja Mamy i Taty zamieszcza najnowsze informacje z kraju, materiały eksperckie i komentarze, które dotyczą wszystkiego, co istotne dla życia rodzin w Polsce.

HELENKA
NAJMŁODSZYM

24 stycznia 2021 r. mija 4. rocznica śmierci Heleny Kmieć. Misją fundacji Jej imienia jest stałe pomnażanie dobra, którym dziewczyna dzieliła się za życia z innymi ludźmi. Organizatorzy ogólnopolskiego projektu edukacyjnego „Podaj dobro dalej!”, skierowanego do najmłodszych, zauważyli, że postać Helenki staje się dla uczestników przewodnikiem oraz przykładem w bezinteresownym wspieraniu drugiego człowieka.

Wydali więc książkę, która przybliży osobę Heleny Kmieć najmłodszym. Każdy z 14 roz-

LIST DO PREZYDENTA

fot. Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka

fot. Fundacja im. Heleny Kmieć

działów to pięknie zilustrowana historia z życia bohaterki. Przez nabycie książki przedpremierowo pod adresem <https://zrzutka.pl/ze9j75> można wspomóc jej wydanie, a także fundusz stypendialny fundacji.

Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka złożyło w Kancelarii Prezydenta RP list do prezydenta Andrzeja Dudy oraz przygotowaną publikację pt. „Życie. Bez wyjątków”. To głos rodziców, którzy proszą o wycofanie projektu zakładającego legalną aborcję dzieci z podejrzeniem tzw. wad letalnych.

„Będzie roślinką”, „Nic z tego nie będzie”, „Trzeba usunąć” – usłyszeli rodzice, którzy otrzymali trudne diagnozy prenatalne dla swoich dzieci. W książce pt. „Życie. Bez wyjątków” opowiadają o nachalnych nagabywaniach na aborcję. I o tym, że wbrew przewidywaniom lekarzy ich dzieci urodziły się zdrowe. W publikacji znajduje się również świadectwo mamy Zosi, dziewczynki, u której badania prenatalne nie wskazywały na żadną chorobę. Dziewczynka urodziła się jednak z zespołem Edwardsa. Miała żyć góra rok. Żyje już 13 lat.

PAPIESKA HISTORIA

Na wadowickim rynku pojawiła się wystawa będąca efektem współpracy Wojewody Małopolskiego oraz Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach. W ramach projektu „Historia jest historią ludzkich sumień. Mobilnie przez Polskę w okresie dążeń niepodległościowych” powstała mobilna wystawa czasowa oraz strona internetowa stanowiąca jej uzupełnienie.

Sama ekspozycja oparta jest na zestawieniu ze sobą ważnych wydarzeń z historii Polski, mających znaczenie z punktu widzenia budowania polskiej państwowości i tworzenia wspólnoty obywatelskiej w okresie 1918–1989, i została uzupełniona o znaczące momenty z życia Jana Pawła II, a także fragmenty jego homilii, przemówień i listów odnoszących się bezpośrednio do wymienionych wydarzeń.

Uzupełnieniem wystawy plenerowej jest strona internetowa www.wystawajp2.pl, na której znaleźć można dodatkowe materiały merytoryczne, fotograficzne i audiowizualne.

fot. Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach

MĘSKA WSPÓŁPRACA

Jak co miesiąc, w trzecią środę grudnia, spotkali się mężczyźni w parafii św. Józefa w Krakowie w Podgórzu. podczas Mszy Świętej homilię wygłosił ks. Mirosław Żak, który ukazał różnicę między wyobrażeniami dotyczącymi przyjścia Boga a realiami tego wydarzenia. Następnie za pośrednictwem internetu konferencję wygłosił Donald Turbitt, założyciel Mężczyzn Świętego Józefa. By odpowiedzieć na pytanie: „Czy naprawdę wierzymy i ufamy Bogu?”, przypomniał, że do prawdziwego

fol. arch. Mężczyzn Świętego Józefa

szczęścia prowadzi podążanie za wolą Boga na wzór Chrystusa. Po pierwsze konieczne jest uczczenie Boga jako króla. Skoro za Króla uznaliśmy już Boga, pozostaje nam oddać Mu pod władanie wszystkie aspekty życia. Donald Turbitt czynił to stopniowo, głównie w kontekście finansów.

KRÓLEWSKA KORESPONDENCJA

W siedzibie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w Olsztynie zaprezentowano odrestaurowane listy ze zbiorów archidiecezji warmińskiej. Odnowiono 8 z prawie 200 tomów korespondencji datowanych od XVI do XVIII w., które

znajdują się w zbiorach archiwum. Wśród ok. 1500 poddanych konserwacji listów z Polski i Europy, których adresatem była Warmińska Kapituła Katedralna, znajdują się m.in. oryginalne listy polskich królów i królowych.

ROKOKO BERNARDYNÓW

Po 2 latach zakończyły się finansowane m.in. przez Ministerstwo Kultury prace przy rokokowym ołtarzu głównym w bazylice bernardynów w Leżajsku. Miały one na celu wzmoc-

nienie ołtarza oraz gruntowną konserwację poszczególnych elementów. Leżajska bazylika uważana jest za najpiękniejszy kościół prowincji bernardynów w Polsce.

fol. PAP/Tomasz Wąsziuk

fol. PAP/Darek Delmanowicz

■ **Prerrespirator od Kościoła.** Archidiecezja Gnieźnieńska wsparła leczenie chorych na COVID-19 w ślupskim szpitalu jednolitościowym poprzez zakup i przekazanie urządzenia do wysokoprzepływowej terapii tlenowej – TNI Soft Flow 50 – tzw. prerrespiratora.

■ **Referendum nt. zabijania?** – Nie uważam, że w sprawie aborcji powinno być przeprowadzane referendum. To są sprawy życia i śmierci – powiedział prezydent Andrzej Duda w wywiadzie dla Polsat News. Swoją projekt ustawy nazwał „kompromisowym”.

■ **Odpowiedzialność w internecie.**

Portale społecznościowe miałyby obowiązkowo powoływać pełnomocników, do których można byłoby się odwołać w spornych sprawach. Jeśli ta procedura by nie wystarczyła, użytkownik powinien mieć też możliwość odwołania się do specjalnie powołanego do tego celu sądu wolności słowa. Takie m.in. zapisy miałyby znaleźć się w zaopiniowanej przez ministerstwo sprawiedliwości ustawie o wolności słowa w internecie.

■ **„Ferie z TVP”** – pod tym tytułem od 4 stycznia TVP3 i TVP ABC emitują programy dla dzieci, dzięki którym będą mogły nauczyć się gotowania, tańca lub gry na instrumentach. Ambasadorką akcji została Roksana Węgiel, zwyciężczyni Eurowizji Junior 2018. Zajęcia dla młodzieży można śledzić w TVP3, a dla dzieci w TVP ABC.

■ **Trudne loty.** Polskie porty lotnicze w pierwszej połowie 2020 r. obsłużyły ponad 8 mln pasażerów; ruch pasażerski zmalał o 64 proc. w porównaniu z pierwszą połową 2019 r. – podała Urząd Lotnictwa Cywilnego. Drugi kwartał 2020 r. był jednym z najtrudniejszych okresów w historii lotnictwa cywilnego w Polsce.

Fot. PAP/Radek Pietruszka

■ **Insygnia nowej władzy.** 22 grudnia odbyły się obchody 30. rocznicy przekazania insygniów władzy II RP (m.in. oryginału Konstytucji z 1935 r.) przez ostatniego prezydenta na uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego pierwszemu polskiemu prezydentowi wybranemu po II wojnie światowej w wolnych wyborach – Lechowi Wałęsie.

Jacek Karnowski

Czy to przełom?

Nie można się dziwić, że rządy wszystkich krajów pokładają tak wielką nadzieję w szczepionce. Bo gdybyśmy musieli żyć jeszcze przez rok lub dłużej tak, jak ostatnio, świat mogłoby czekać naprawdę potężne wstrząsy, włącznie z wojnami. Już dziś wszystko drży, staje się kruche, potencjalnie wybuchowe. Z pewnością byłoby znacznie gorzej, gdyby poszczególne państwa, nauczone doświadczeniem XX wieku, nie sypnęły – do drukowanymi lub pożyczonymi – pieniędzmi. Strumienie gotówki pozwoliły nam uniknąć masowego bezrobocia czy głodu, ale nie można tego robić bez końca. Nawet bardzo kreatywna księgowość ma jednak jakieś granice, w którymś momencie zderzy się z rzeczywistością.

Z badań wynika, że choć sceptycyzm wobec szczepionki wciąż jest duży, to jednak liczba chętnych do przyjęcia zastrzyku rośnie. Sprawa jednak wciąż budzi, i będzie budziła, duże emocje. Ludzie pozostają nieufni nie bez przyczyny. Po pierwsze, bywają naprawdę oszukiwani przez współczesne media. Wystarczy przywołać funkcjonujące w zagranicznych mediach „opisy” naszego kraju, z których wyłania się obraz państwa rządzonego przez brutalną dyktaturę. Po drugie, wielkie koncerny medyczne zapracowały na nieufność, nie raz i nie dwa pokazując swoje drapieżne oblicze. Po trzecie, rekordowo szybkie tempo prac nad szczepionką każe postawić pytanie, czy aby na pewno właściwie prze-

prowadzono wszystkie testy, czy sprawdzono ewentualne skutki uboczne. I wreszcie po czwarte, żyjemy w świecie baniek medialnych, w którym nie mamy już wspólnych autorytetów budzących powszechne zaufanie w delikatnych kwestiach.

Ten ostatni element wydaje się najciekawszy. Z badań wynika, że szczególnie sceptyczne wobec szczepionek nie są wcale osoby starsze, czy też ludzie o poglądach liberalnych, ale młode kobiety w wieku 18-30 lat. Wydawałoby się, że to pokolenie wyjątkowo światłe, otwarte, wyzbyte nieufności wobec świata, odważne. Tymczasem to właśnie młodzi mieszkańcy miast najchętniej nadstawiają ucha na teorie spiskowe. Z własnego doświadczenia wiem, jak trudno z takimi osobami dyskutować: zarzuty wobec szczepionek bywają głoszone z żarliwością wręcz parareligijną. Może nawet są namiastką religii? Na pewno takim osobom brakuje szerszego spojrzenia na historię. Widzą relatywnie bardzo rzadkie, prawdziwe bądź naciągane powikłania poszczepionkowe, a nie dostrzegają tego, jak wyglądałby nasz świat, gdybyśmy nie wyeliminowali takich chorób jak odra czy polio. Nie bardzo widzą też związek pomiędzy swoim działaniem – zgodą na szczepienia – a dobrem całego społeczeństwa. A może widzą, ale nie uważają, że cokolwiek muszą lub powinny? Wszak egoizm, całkowita pogarda wobec potrzeb i obaw innych wydają się być „znakiem firmowym” naszych czasów.

Wielu konserwatystom także wszystko układa się w całość: sztucznie wywołana epidemia ma na celu spa-

cyfikowanie społeczeństw, a szczepionka ma wprowadzić trwałe zmiany w naszym życiu, zmierzające do zwiększenia kontroli nad człowiekiem lub/i do redukcji populacji. Po drodze reżyserzy całej sytuacji mają oczywiście zarobić wielkie pieniądze. Daleki jestem od kpienia ze wszystkich pytań sięgających głębiej niż medialna rzeczywistość, ale warto też pamiętać o ważnych lekcjach udzielonych nam przez historię. Na przykład komuniści, i nie tylko oni, przez całe dekady propagowali tezę o ekonomicznych przyczynach wybuchu I wojny światowej. Założenie było proste: za okrutną wojną stali pazerni fabrykanci broni i finansiersi, którzy chcieli zwiększenia zysków

Najbardziej sceptyczne wobec szczepionki są młode kobiety w wieku 18-30 lat.

i dlatego lekką ręką skazali miliony ludzi na śmierć. Wierzone w to szczerze, rzecz wyglądała wręcz na

pewną. Dziś wiemy, że było odwrotnie: wojna przyniosła wielkiemu kapitałowi jedynie klęskę. Sam Winston Churchill śmiał się z tej tezy, przywołując swoje doświadczenie. Otóż gdy był, w przededniu wojny, Pierwszym Lordem Admiralicji, nie spotkał człowieka z kręgów biznesowych, którego cieszyłaby perspektywa europejskiego konfliktu. Trzeba być więc bardzo ostrożnym nawet wobec puzzli, które wydają się idealnie do siebie pasować.

W sumie nie tylko rządy nie mają wyjścia, ale i my. Bez szczepionki zmierzalibyśmy ku przepaści. Ale też warto apelować do rządzących i ekspertów, by rozmawiali z tymi, którzy mają obawy, zadają pytania – nawet te głupie z perspektywy naukowców. Byłoby fatalnie, gdyby proces szczepień i jego skutki stały się źródłem kolejnych napięć w nadchodzących latach.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Pandemia i egzaminy

Zniesienie obowiązku przystąpienia do egzaminu ustnego i egzaminu z jednego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym, a także umożliwienie zmiany deklaracji przystąpienia do egzaminu – m.in. takie zapisy zawiera rozporządzenie dotyczące egzaminów zewnętrznych. W 2021 r. egzaminy ósmoklasisty i maturalny będą przeprowadzone wyjątkowo na podstawie wymagań egzaminacyjnych zawartych w dołączonych do rozporządzenia załącznikach, a nie – jak w ubiegłych latach – na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

Młodocieni palacze

Co czwarty nastolatek pali e-papierosy. Ponad połowa palących robi to praktycznie codziennie, głównie dla rozrywki i odstresowania. Co czwarty nieletni palacz czuje się uzależniony, równie wielu pali już od co najmniej 2 lat. Zdecydowana większość pali w domu i w szkole oraz sama kupuje e-papierosy, co jest złamaniem prawa. Wyniki badań zleconych Instytutowi Badań Polster przez Rzecznika Praw Dziecka ujawniają też niski poziom wiedzy młodzieży o papierosach elektronicznych i zagrożeniach związanych z ich używaniem.

Pożegnanie aktorki

Związana przez lata ze słynnym Teatrem Polskim aktorka Hanna Stankówna, znana m.in. z roli w filmie „Seksmisja”, zmarła w wieku 82 lat. Została pochowana na Powązkach Wojskowych w Warszawie.

fot. PAP/Mateusz Marek

Niepełnosprawni proszą o pomoc

Blisko 70 organizacji z Polski, zajmujących się osobami chorymi i z niepełnosprawnościami, podpisało petycję wystosowaną przez Krakowskie Hospicjum dla Dzieci im. ks. Józefa Tischnera. Apelują one do premiera Mateusza Morawieckiego (z informacją o tym fakcie skierowaną również do prezydenta Andrzeja Dudy) o radykalne zwiększenie pomocy państwa dla rodzin dzieci z niepełnosprawnościami. – Chcemy pomóc rodzinom, które codziennie przez całą dobę zajmują się chorymi dziećmi. Aktualnie zasiłek pielęgnacyjny na chore dziecko wynosi 215,84 zł miesięcznie. Jest on niewystarczający i zupełnie nieprzystający do potrzeb opieki nad takim dzieckiem. Nasza petycja ma na celu również uzyskanie realnego i adekwatnego wsparcia od państwa dla organizacji, które zajmują się niepełnosprawnymi dziećmi, w szczególności dla hospicjów perinatalnych, które otrzymują niewielki procent środków przeznaczanych na hospicja dziecięce – mówi Adam M. Cieśla, Prezes Zarządu Krakowskiego Hospicjum dla Dzieci im. ks. Józefa Tischnera. Koszty koniecznego programu pomocowego zostały oszacowane na ok. 10 mld złotych rocznie. Chodzi m.in. o „zwiększenie zasiłku pielęgnacyjnego do kwoty co najmniej 2 tys. zł miesięcznie na każde niepełnosprawne dziecko”, „odblokowanie pobierającym świadczenie pielęgnacyjne opiekunom chorych dzieci możliwości legalnej pracy w oparciu o umowy cywilnoprawne lub na etacie

w niepełnym wymiarze godzin”, „wliczenie czasu pobierania zasiłku pielęgnacyjnego opiekunów chorych dzieci do ich świadczenia emerytalnego” oraz „rozszerzenie Programu »Za życiem«, w którym swoje właściwe miejsce znajdują funkcjonujące w naszej Ojczyźnie instytucje, a w szczególności hospicja perinatalne, których działalność wymaga realnego wsparcia finansowego m.in. poprzez radykalną zmianę ich umów z NFZ”.

– Widzimy, jak dużych nakładów finansowych wymaga opieka nad chorym dzieckiem. Dzięki hojności naszych darczyńców jesteśmy w stanie pomagać charytatywnie ponad siedemdziesięciu rodzinom. To jednak kropla w morzu potrzeb. Znacznie większa pomoc państwa jest potrzebna wszystkim rodzinom, które podejmują trud wychowania chorego dziecka. Pod względem ekonomicznym osoby z niepełnosprawnościami są od lat jedną z najbardziej dyskryminowanych grup społecznych. Mamy nadzieję, że petycja, którą poparło tak wiele środowisk szybko zostanie rozpatrzona, a jej postulaty wprowadzone w życie – wyjaśnia Wojciech Zięba, prezes Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka, które jest jednym z sygnatariuszy petycji, i dodaje, że badania CBOS wykonane w styczniu i lutym pokazują, że aż 92,1 proc. Polaków popiera zwiększenie pomocy finansowej państwa dla osób niepełnosprawnych. Listę sygnatariuszy zobaczyć można pod adresem: <https://petycja.hospicjumtischnera.org/tresc-petycji/>.

Ilu duchownych wśród pedofilii?

Karę pozbawienia wolności za przestępstwa seksualne wobec osób małoletnich odsiadują obecnie w polskich więzieniach 1073 osoby, w tym trzech duchownych wyznania rzymskokatolickiego – dowiedziała się KAI w Ministerstwie Sprawiedliwości. Z kolei,

jak informuje Państwowa Komisja ds. Pedofilii, w pierwszym miesiącu jej funkcjonowania wpłynęło 46 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i wniosków o monitorowanie postępowań, w tym 6 dotyczących osób duchownych.

Smakowita szafa

Szczecińskie Stowarzyszenie Jadłodzielnia prowadzi na terenie miasta siedem szafek na jedzenie dla potrzebujących. Można do nich przynieść zapakowane jedzenie, które zostanie przekazane potrzebującym.

fol. PAP/Marcin Bielecki

Odeszli do Pana

Zmarło dwóch znanych zakonników zakazanych koronawirusem – ks. prof. Andrzej Maryniarczyk, salezjanin z KUL, oraz o. Włodzimierz Zatorski, benedyktyn z Tyńca.

Ks. prof. Maryniarczyk był wieloletnim kierownikiem Katedry Metafizyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, współtwórcą „Powszechnej Encyklopedii Filozofii”. W swoich badaniach naukowych zajmował się metafizyką na płaszczyźnie filozofii klasycznej. Był polskim tłumaczem dzieł m.in. Arystotelesa czy Tomasza z Akwinu. Miał 70 lat.

O. Włodzimierz Zatorski był założycielem i wieloletnim dyrek-

torem Wydawnictwa Benedyktynów w Tyńcu, a także przeorem i mistrzem nowicjatu. Był autorem wielu książek, cenionym kaznodzieją i kierownikiem duchowym. Miał 67 lat.

W wieku 92 lat zmarła w Warszawie Izabela Dzieduszycka, zasłużona działaczka społeczna i katolicka. Była członkiem Prymasowskiego Komitetu Pomocy Internowanym przy kościele św. Marcina w Warszawie. W 1983 r. wraz z grupą przyjaciół założyła „Przymierze Rodzin”, któremu przewodniczyła przez 33 lata. Przez lata związana była z Fundacją „Dzieło Nowego Tysiąclecia”.

„Nasze »przemijanie« w czasie
jest zatem przeniknięte
wydarzeniem Chrystusowym.
»Przemijamy« niejako wraz z Nim,
zmierzając w tym samym
co On kierunku: ku Ojcu”

(Św. Jan Paweł II, Rzym, 14.03.1999 r.)

Wdzięczni

Ś T P

IZABELI DZIEDUSZYCKIEJ

za wieloletnie wsparcie Fundacji
w organizacji Dnia Papieskiego,
współpracę i miłość
oraz wielką miłość do młodzieży
zapewniamy o pamięci i modlitwie za Jej duszę

władze i stypendyści
Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”

Chętnie dzielimy się wiarą we wspólnocie i wśród wierzących znajomych. A jak zachowamy się, wiedząc, że głos za Chrystusem będzie miał cenę wyższą niż utrata znajomych lub popularności?

częła pracować jako stewardessa. W 2012 r. znalazła się w Wolontariacie Misyjnym „Salvator” i zagościła tu na dobre jako wolontariuszka. – Radosna, miła, otwarta na innych, zawsze można było u niej znaleźć radę. Potrafiła powiedzieć: „wiesz, skoro masz taki problem, posiedzę i popłaczę razem z tobą”. Zawsze była dla drugiego człowieka, gotowa pomóc – wspomina ks. Mirosław Stanek SDS, prezes zarządu Fundacji im. Heleny Kmieć.

Kilkakrotnie Helena była posyłana na wyjazdy misyjne. Gdy rozpoczęła posługę

Jednak najważniejsze w historii Heleny pozostaje świadectwo jej życia, jak podkreśla ks. Stanek. – Jej rodzice opowiadali, że potrafiła bronić konkretnych wartości: wiary, czystości w codziennych rozmowach z kolegami i koleżankami czy na pokładzie samolotu, kiedy była stewardessą. Sam jej wyjazd na posługę misyjną, praca, codzienne działanie i bycie takim człowiekiem, jakim była – to właśnie świadectwo prawdziwie chrześcijańskiego życia. W przypadku męczenników świadectwo polega na jakimś akcie odwagi. W naszym świecie – na od-

Świadectwo pilnie potrzebne

Agnieszka M. Domańska

Wyobraźmy sobie, że jesteśmy na niedzielnej Mszy świętej – nasz kościół parafialny jest pełen ludzi, widzimy znajome twarze. W końcu spotykamy się tutaj co tydzień, a może nawet trochę częściej. Kończy się modlitwa powszechna, organista intonuje znaną pieśń – wszystko odbywa się jak zawsze. Nagle przy głównych drzwiach słychać krzyki, do kościoła wpada kilkunastu uzbrojonych mężczyzn. Kilku następnych szturmuje drzwi od zakrystii i...

Ta sytuacja, na szczęście, jest dość daleka od naszych realiów, ale trzeba zdać sobie sprawę z tego, że wcale nie jest niemożliwa. Chrześcijanie w Azji i Afryce mają takie właśnie doświadczenia, a rzeczywistość naszego społeczeństwa także coraz bardziej prowokuje, by zadać sobie konkretne pytania: w jaki sposób my – ochrzczeni, wierzący – zachowalibyśmy się w takiej sytuacji; czy bylibyśmy gotowi świadczyć o wierze w Chrystusa, nawet za cenę męczeństwa? Co właściwie wynika z tego, że zostaliśmy ochrzczeni, i czy jesteśmy gotowi na świętość?

CAŁA DLA INNYCH

Helena Kmieć miała wiele marzeń i pasji, nie potrafiła usiedzieć w jednym miejscu. Odważnie realizowała postawione cele. W liceum wyjechała na stypendium do Wielkiej Brytanii, później na Politechnice Śląskiej wybrała studia w języku angielskim – inżynierię i technologię chemiczną. Po obronie dyplomu magistra inżyniera za-

Świecka misjonarka Helena Kmieć zginęła 24 stycznia 2017 r. w Boliwii.

u sióstr służebniczek dębickich w Cochabambie, nikt nie mógł wiedzieć, że to jej ostatni wyjazd. Dwa tygodnie po przyjeździe do Boliwii, nad ranem czasu polskiego 24 stycznia 2017 r., napadnięto na ochronkę dla dzieci, w której pomagały polskie wolontariuszki. Mimo podjętych prób życia Heleny nie udało się uratować. Miała wtedy 26 lat.

wadze codziennego, dobrego życia dla innych. Myślę, że tragiczne odejście Helenki też było właśnie po to, żeby ukazać jej piękne życie i proste, codzienne dawanie świadectwa o Chrystusie i o Jego przykazaniach, wartości życia chrześcijańskiego. A dzisiaj to jest nawet trudniejsze niż jakiś jednorazowy akt odwagi, który przyjdzie i odejdzie. Codzienna ścieżka postępowania Bożymi przy-

kazaniami nie jest łatwa – wyjaśnia salwatorianin.

Jak mówił o. Franciszek Jordan, założyciel zgromadzenia Księży Salwatorianów, przywołując słowa św. Ambrożego, Kościół w Cesarstwie Rzymskim był szczęśliwy do momentu, kiedy był prześladowany. – Wtedy chrześcijanie cały czas byli gotowi, by myśleć tylko o Bogu, bo w każdej chwili mogło dojść do śmierci męczeńskiej. Później nastąpiło duchowe rozprężenie, tymczasem każda myśl o poświęceniu, które wybrali inni, buduje naszą wiarę. I tych poświęceń nie należy unikać, wręcz przeciwnie – powinniśmy stawiać sobie wyzwania, bo bez tego nasza wiara będzie słabnąć – podsumowuje ks. Mirosław Stanek.

WIERNOŚĆ, WIERNOŚĆ I... WIERNOŚĆ!

Do refleksji na temat poświęcenia prowokuje także historia polskich misjonarzy męczenników. – Kiedy wprowadzamy w parafiach relikwie o. Michała i o. Zbigniewa, wiele osób jest zaskoczonych ich życiem. W większości przyzwyczailiśmy się, że słyszymy o męczennikach, którzy oddali życie za wiarę kilkadziesiąt lat temu, a tu okazuje się, że jest też ktoś, kto żył zupełnie niedawno, między nami. Święci i błogosławieni nie są tylko w historii, ale są świadkami „tu i teraz” – dzieli się doświadczeniem br. Jan Hruszowiec OFMConv z Biura Promocji Kultu Męczenników z Pariacoto bł. Michała Tomaszka i bł. Zbigniewa Strzałkowskiego.

– Gdy się jedzie na misję, trzeba być gotowym na wszystko – mówił o. Zbigniew, który w listopadzie 1988 r. wyruszał wraz z o. Jarosławem Wysoczańskim na placówkę misyjną w Peru. Po kilku miesiącach dołączył do nich o. Michał Tomaszek. Pierwszym zadaniem o. Michała i o. Zbigniewa, po opanowaniu języka hiszpańskiego, była posługa kapłańska w nowej placówce w Pariacoto, w Andach. Wkładali dużo energii w organizowanie parafii, udzielali sakramentów, katechizowali, pomagali mieszkańcom, np. doprowadzając wodę do wiosek.

Nastawienie i działalność franciszkańskich misjonarzy nie podobały się rewolucjonistom ze Świetlistego Szlaku, maoistowskiej organizacji terrorystycznej prowadzącej w tamtym czasie wojnę w Peru. Pokój był wbrew ich ideologii, a religię uważali za opium dla ludu. Ojcowie Michał i Zbigniew zaczęli otrzymywać coraz

Ojcowie franciszkanie Michał Tomaszek i Zbigniew Strzałkowski zostali rozstrzelani w Peru 9 sierpnia 1991 r. Zostali beatyfikowani jako męczennicy 5 grudnia 2015 r.

mocniejsze ostrzeżenia – jeśli nie wyjadą, czeka ich śmierć. Jednak to tylko upewniało ich w przekonaniu, że należy zostać.

Tamtego dnia, 9 sierpnia 1991 r., gdy odprawiali Mszę świętą, w Ewangelię padły słowa: „Bo kto chce zachować swoje życie, straci je, a kto straci swe życie z mego powodu, ten je zachowa” (Łk 9, 24). Czy mogli przeczuwać, że będą dla nich umocnieniem w ostatnich godzinach życia? Niedługo potem do kaplicy wtargnęli terroryści, siłą zaprowadzili ojców do samochodu i odjechali w kierunku gór, gdzie dokonali egzekucji. S. Berta, która widziała polskich franciszkanów jako ostatnia, opisuje, że na ich twarzach przez cały czas panował spokój i pewność podjętej decyzji. Terroryści nie przewidzieli, że pogrzeb polskich misjonarzy przemieni się w wielką manifestację wiary okolicznych mieszkańców.

– Świadekstwo błogosławionych Michała i Zbigniewa to odpowiedź, że Bóg się nigdy nie spóźnia i zawsze wie, co robi. Daje męczenników, błogosławionych, świętych odpowiednich na dany czas – takich, którzy mają coś do zro-

bienia. O. Michał i o. Zbigniew są posłannikami pokoju, miłości i dobroci w czasie, kiedy wokoło panuje zło i terroryzm. Mają uświadamiać, że zło, które ludzie widzą wokoło, nie jest bogiem ani celem życia, ale jest Ktoś ponad tym wszystkim – podkreśla br. Jan Hruszowiec.

Kiedy się śledzi historię błogosławionych franciszkanów, nasuwa się słowo „wytrwałość”. – Dzisiaj wytrwałości brakuje każdemu z nas: i świeckim, i zakonnikom, księżom, biskupom. Szybko uciekamy od wybranych idei. Boimy się zobowiązywać i zawierzać. Chcemy być wolni, a tym samym często otwieramy się na szereg niepotrzebnych doświadczeń, które z Panem Bogiem nie mają nic wspólnego. Tymczasem męczennicy pokazują, że warto być wytrwałym do końca w wierze i postanowieniach. Wierność, wierność i jeszcze raz wierność – dodaje franciszkanin.

CHRZEST WYZNACZA CEL

Życie i śmierć wolontariuszki Heleny Kmieć oraz błogosławionych męczenników o. Michała Tomaszka i o. Zbigniewa Strzałkowskiego są dowodem na to, że trzeba być przygotowanym, by w każdej chwili zaświadczyć o wierze, którą przyjęliśmy w momencie chrztu. Jako ochrzczeni mamy być żywymi świadkami Tego, w którego wierzymy. Chrzest, który przyjęliśmy, jak pisał Jan Paweł II, włącza nas w świętość samego Boga. Stawiane dorosłym katechumenom pytanie „Czy chcesz przyjąć chrzest?” tak naprawdę oznacza „Czy chcesz zostać świętym?”. Dlatego pogodzenie się z własną małością, zadowolenie minimalistyczną etyką i powierzchowna religijność

klóć się z tym, co otrzymaliśmy podczas chrztu (por. *Novo Millennio Ineunte*, 31).

Tylko od nas zależy, czy podążając za współczesną modą, stworzymy własną wersję „light” (ang. lekki) wiary, zmienną w zależności od aktualnych potrzeb i możliwości. Czy może z pełną świadomością przyjmujemy to, co przekazują Chrystus, nawet jeśli przyznanie się do tych przekonań będzie wymagało znacznie większego poświęcenia.

Święci, błogosławieni, męczennicy są po to, aby nas zawstydzali, jak mówił Jan Paweł II, ale i po to, by nas umacniać. A ich świadectwo jest konkretną wskazówką, jak pozostać wiernym Bożym wartościom „tu i teraz”.

**Jako ochrzczeni
mamy być
żywymi
świadkami
Tego, w którego
wierzymy.**

**Chrzest, który
przyjęliśmy,
jak pisał Jan
Paweł II, włącza
nas w świętość
samego Boga.**

Trudno uwierzyć, że w Polsce ginie w pożarach aż 500 osób rocznie!

Jednak to prawda. Ponad 500 osób zginęło w pożarach w 2019 r. Ponad 150 000 pożarów wybuchło, a prawie jedna trzecia z nich, bo 40 000, to pożary obiektów mieszkalnych. 9 na 10 osób ginie w mieszkaniach, często we własnym łóżku. W innych obiektach (w biurach, sklepach) prędzej udaje się opanować pożar, bo prawo wymusza zamontowanie tam instalacji wykrywania dymu i zatrudnienie osób, które nadzorują bezpieczeństwo. W domu czujemy się najbezpieczniej, myślimy, że nic złego nie może się nam przytrafić, nie dbamy o czujkę dymu, o gaśnicę, przeglądy. W tym sezonie grzewczym od 1 października do 18 grudnia odnotowaliśmy już 12 ofiar śmiertelnych w 851 zdarzeniach, w których strażacy stwierdzili tlenek węgla. Pomocy medycznej w wyniku zatrucia tlenkiem węgla wymagało 346 osób.

Jakie są najczęstsze przyczyny pożarów?

Bywa to wadliwa instalacja elektryczna lub uszkodzone urządzenia grzewcze, czasem źle ich używamy, nie robimy przeglądów okresowych urządzeń, kominiów i instalacji, to wszystko może skutkować pożarem. Częsty scenariusz jest taki, że ludzie zasypiają pod wpływem alkoholu z papierosem w dłoni. Ktoś na ulicy zauważy dym w pomieszczeniu, bo szyby są siwe, zaalarmuje nas, strażacy wchodzi do budynku, nie ma tam płomieni, jest wypalona niewielka dziura

fot. archiwum prywatne

Jak uniknąć nieszczęścia?

Z **Krzysztofem Batorskim**, rzecznikiem prasowym komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej, rozmawia Barbara Wiśniowska

w tapczanie, pożar sam przygaś, ofiara nie ma zewnętrznych obrażeń, ale umiera. Zazwyczaj pożary nie są spektakularne, ale nagromadzenie toksycznych produktów spalania z tłących się materiałów jest tak wielkie, że powoduje śmiertelne zatrucie. Ludzie rzadko giną w płomieniach, ewentualnie osoby chore, przykute do łóżka. Większość ginie w wyniku zatrucia gazami pożarowymi. Pożar rozwija się po cichu i zabija we śnie – jeśli nikt z zewnątrz nie zauważy płomieni.

Najgorsze sytuacje zdarzają się w nocy i nad ranem. Nocą nie jesteśmy w stanie się zorientować, że się pali. Wiele osób umiera też w kąpielni w wyniku zatrucia tlenkiem węgla. Ignorują ból głowy, mdłości, wymioty, nie wychodzą z wanny, bo wydaje im się, że to dolegliwości spowodowane gorącą wodą. Gdyby szybko wyszły, mogłyby przeżyć. W sytuacji, gdy piecyk do grzania wody nieskutecznie odprowadza spaliny na zewnątrz, a kratki wentylacyjne w łazience są zamknięte,

aby ciepło nie uciekało, bardzo szybko zużywa się tlen, a spalanie w atmosferze ubogiej w tlen powoduje, że produktem spalania jest tlenek węgla, zwany czadem. Jest to gaz bezbarwny i bezwonny. Jeśli nie mamy czujnika, nie możemy go wykryć. Różni ludzie, obecni w tym samym pomieszczeniu, inaczej reagują na tlenek węgla – jedna osoba może być przytomna, inna straci przytomność, nie jest w stanie się ewakuować, dalej go wdycha, on wypiera z krwiobiegu tlen,

ustają czynności życiowe, uduszenie następuje na poziomie komórkowym. Czujki tlenu węgla ratują nam życie, sygnalizują dźwiękiem, kiedy stężenie tego gazu osiąga poziom niebezpieczny dla człowieka. Alarm to znak, że najwyższa pora otworzyć okno, przewietrzyć pomieszczenie i wyjść na zewnątrz. Taka czujka jest niedroga, kosztuje ok. 200 złotych, ale może być najlepszą inwestycją w życiu. Co roku w Polsce ginie od czadu od 30 do 50 osób. Nie tylko tlenek węgla, ale i inne produkty spalania grożą utratą życia.

Jak szybko wybucha pożar?

To zależy, jaka jest kubatura pomieszczenia, ile zgromadzono materiału palnego i jakiej jakości energetycznej oraz jaki system wentylacyjny. W małej, kilkumetrowej łazience albo kuchni jest to zaledwie kilkanaście minut do w pełni rozwiniętego pożaru. W latach 70. pożary rozwijały się wolniej, wtedy meble i dywany były zrobione z drewna i naturalnych materiałów, dziś – z mieszanek wiórów i kleju oraz syntetycznych, łatwopalnych tkanin. Mamy także dużo więcej przedmiotów, sprzętów, okładzin, które palą się dość gwałtownie. W obecnych czasach pożar rozwija się 3 razy szybciej, niż 50 lat temu. Mało kto, kupując meble, zastanawia się nad atestami. Wypożyczamy wnętrza w sposób mało świadomy. Z drugiej strony mało które meble w dzisiejszych czasach dają gwarancję utrudnienia inicjacji spalania. W bloku, w ośmiometrowej kuchni, jeśli zapali się tłuszcz na patelni, a blisko płomienia jest firanka i meble z płyty drewnopochodnej, to one dość szybko zajmują się ogniem – w kilka minut cała kuchnia staje w płomieniach.

Co wtedy robić?

Użycie gaśnicy w pierwszej fazie pożaru często tłumi ogień w zarodku i nie trzeba już wzywać straży. Prawo nie wymaga jej posiadania, ale ona może uratować życie. Uniwersalna gaśnica kosztuje tylko ok. 150 zł, a świetnie gasi płonący tłuszcz i urządzenia elektryczne. Jeśli domownicy nie opanują ognia samodzielnie i się rozprzestrzeni, w takiej chwili na początku problemem jest pełne zadymienie, człowiek może stracić orientację i nie dać rady wyjść z własnego mieszkania. Warto wtedy się ewakuować, czołgając się przy podłodze, tam jest najlepsza widoczność i najmniej dymu, a także niższa temperatura. Najpierw musimy się upewnić, że wszystkie osoby opuściły mieszkanie, zawiadomić sąsiadów krzykiem i dzwonić po straż pożarną.

Czy można próbować wynosić z mieszkania sprzęty, pieniądze?

Na samym początku warto próbować gasić ogień w zarodku. Jeśli to się nie udaje, konieczna jest ewakuacja ludzi. Niestety nie ma gwarancji, że zdołamy coś ze sobą zabrać. Najlepiej zabrać tylko dokumenty, jeśli są pod ręką. Kiedy zawrócimy, żeby ratować mienie, a nagromadzenie trujących gazów w mieszkaniu jest duże, wystarczy kilka wdechów toksycznych spalin, żeby stracić przytomność i tam już zostać na zawsze.

Zatem lepiej zapobiegać pożarom. Jak?

Większość pożarów to вина zaniedbań człowieka. Warto co 5 lat sprawdzić z fachowcem rezystancję izolacji instalacji elektrycznej i użytkować urządzenia elektryczne zgodnie z przeznaczeniem – jeśli wszystko jest podłączone do jednego bezpiecznika, przewody mogą zacząć się palić. Fachowcy powinni mieć świadectwo kwalifikacji, czy mają uprawnienia do przeglądów instalacji gazowej bądź elektrycznej. Lepiej wydać więcej pieniędzy, a mieć gwarancję bezpieczeństwa. Jeśli nawet mimo takiej kontroli wybuchnie pożar, można żądać odszkodowania. Co więcej, nasz ubezpieczyciel może zapytać, czy instalacja była sprawdzana przez fachowca.

Przy projektowaniu domu trzeba zainvestować w większą ilość bezpieczników. Przestrzegam przed podłączeniem do jednego gniazda wielu urządzeń, wielu komputerów na przedłużaczach. Jeśli podłączymy ich za dużo, przewód często leży na dywanie, zaczyna się grzać, obudowa zacznie się topić, a dywan palić. Nauczmy się wyłączać na noc wszystkie urządzenia, które nie muszą pracować ciągle, i wyciągać wtyczki z gniazdka. Ten nawyk nie tylko zwiększy bezpieczeństwo pożarowe, ale i pozwoli nam zaoszczędzić pieniądze. Nawet urządzenia, które nie pracują, pobierają niewielką ilość prądu mimo stanu czuwania. Polecam zakup listwy rozdzielczej z wyłącznikiem i bezpiecznikiem w celu podpięcia komputera, radia, czajnika elektrycznego. Czajnik pobiera dużo prądu w jednej chwili. W niejednym mieszkaniu spowodował już kłopoty. Jeśli jest podpięty do przedłużacza z bezpiecznikiem, to w razie zagrożenia tylko bezpiecznik w tej listwie zostanie spalony, ale odetnie prąd i nie uszkodzi instalacji w mieszkaniu. W zimie nieraz kupujemy marnej jakości instalację elektryczną na choinkę, cienkie przewody zaczynają się topić i choinka

zaczyna się palić niezależnie od tego, czy jest żywa, czy sztuczna. Trzeba zwracać uwagę na atesty.

Co jeszcze możemy zrobić, aby w domu czuć się naprawdę bezpiecznie.

Mamy ogromne możliwości zabezpieczenia każdego domu, nawet drewnianego. Istnieją już farby ognioodporne do drewna. Do kuchni polecam płytę indukcyjną zamiast gazowej. Na niej naprawdę trudno o zapłon oleju. Nad kuchenką i w łazience także powinna być dobra cyrkulacja powietrza, aby nie kumulować wilgoci.

Życie mogą nam uratować także przeglądy kominiarskie. Nie palmy śmieci we własnym piecu. Kocioł w domu służy do ogrzania budynku, nie jest profesjonalną spalarnią. Gdy śmieci palone są w domu, w za niskiej temperaturze, produkty spalania wydostają się kominem, osadzają się na ścianach komina i w przewodzie spalinowym, przykleja się tam cała ich warstwa, do niej przyklejają się następne substancje, które w pewnym momencie zaczynają się palić w kominie. Może nawet

tęgo nie zauważymy, ale komin pęka, na poddaszu powstają mikroszczeliny. Za jakiś czas zmieniamy paliwo na odpowiednie, ale i tak zaczynają się pojawiać spaliny w pomieszczeniach. Czasami dochodzi do pożarów, iskry wylatują z dziurawego komina i zaczyna palić się dom.

Jeśli mamy plastikowe okna, warto pamiętać, aby w lecie w sypialniach były otwarte nocą, a w zimie choć trochę rozszczelnione. Mieć czym oddychać to nie tylko bezpieczne, ale też zdrowe.

Uczmy dzieci spać przy wyłączonym świetle. Choć światła ledowe są dość bezpieczne, to jednak spać powinniśmy w zupełnej ciemności i zupełnej ciszy, tylko wtedy się naprawdę wyspiamy, a sen jest efektywny i zdrowy.

Gdy wyjeżdżamy, warto wyłączyć bezpieczniki w mieszkaniu, pozostawić tylko lodówkę. Najlepiej, jeśli jest ona podpięta do osobnego bezpiecznika.

A jeśli obawiamy się złodziei i chcemy zostawić światło na czas nieobecności?

Jeśli instalacja elektryczna jest w dobrym stanie, sprawdzona przez profesjonalistę, najbezpieczniejszym pomysłem będzie pozostawienie w domu symulatora obecności, który o określonej godzinie włącza i wyłącza lampkę diodową.

Marek Jurek

Pandemiczny przełom

Do pandemii się przyzwyczailiśmy. Do tego stopnia, że nawet nie zauważyliśmy, iż dokonujące się w Unii Europejskiej przełomowe zmiany mają charakter... pandemiczny. Gospodarki najpierw spowalniano, a teraz ich ożywienie (a często po prostu podtrzymywanie) jest w uboższych państwach Europy zależne od centralnych unijnych funduszy.

Oczywiście, nie jest to zależność obiektywna, a jedynie wy-nikająca z od-czucia, że są „środki” do po-zyskania. Sys-tem demokra-tyczny działa jednak tak, że zawsze może się znaleźć opo-zy-cja, która rzado-wi robi zarzut z niespełnienia najbardziej niespełnialnych wa-runków. Oczywiście, politycy nie powinni się temu automatycznie podporządkowywać, bo polityk nie powinien być funkcjonariuszem systemu. Jego powołaniem jest służyć Rzeczypospolitej i przewodzić ludowi. Nawet jed-nak najbardziej bezinteresowni przywódcy muszą brać pod uwa-gę odporność większości społe-czeństwa na taką presję. I klasa rządząca Unii doskonale wie, że może tą kartą przeciw narodom Europy Środkowej grać.

Tu jest źródło mechanizmu „warunkowości”, polityki „pieniądze za praworządność”, co właściwie należy tłumaczyć: pie-niądze za zgodę na złamanie unijnej praworządności. Arbitralne przypisywanie niepra-worządności państwom i uru-chamianie z tego tytułu sankcji finansowych nie ma bowiem nic wspólnego z regułami definiu-jących Unię traktatów. Czym

jest ta „praworządność”, ma orzekać klasa rządząca UE, a widzimy, że liberalna „prawo-rządność” może jednocześnie wspierać nielegalne zgromadze-nia aborcyjne w Polsce i zaka-zywać zbierania się wiernych na Mszy świętej w Belgii. Pande-mia jest świetnym pretekstem

do wzmożenia tej politycznej samowoli. Wyjątkowe warunki zawsze łatwo tłumaczą wyjątko-we środki.

Już w maju zareagowało na to grono wybitnych osobistości Kościoła, z kardynałami Müllerem i Zenem na czele. Napisali oni, że widzimy dziś „niepoko-jące preludium do powstania rządu światowego wymykające-go się spod wszelkiej kontroli”. Wzywali opinię publiczną do reakcji na nieuprawnione for-my kontroli jed-nostek i całych społeczeństw, aż po ingerencję w sakramental-ne życie Kościoła. Przypominali, że „najwyższym prawem Kościoła” są „prawa

Boga i wiernych”, z których „ni-gdy” nie wolno „rezygnować”. „Nie pozwólmy – apelowali – aby pod pretekstem wirusa zo-stały wymazane wieki cywilizacji chrześcijańskiej, wprowadzając nienawistną technologiczną ty-ranię, w której ludzie bezmiej-sca i bez twarzy mogą decydować o losach świata, sprowadzając nas do rzeczywistości wirtualnej. Jeśli to jest plan, do którego za-mierzają nas skłonić moiżni tej ziemi, niechaj wiedzą, że Jezus Chrystus, Król i Pan Historii, obiecał, że «bramy piekielne go nie przemogą» (Mt 16, 18)”.

Z pewnością przeżywamy moment przełomowy, jednak przełom nie musi być katastro-fą. Równie dobrze może się stać przebudzeniem odpowie-dzialności. Żeby jednak naród dokonywał dobrych wyborów, najpierw muszą ich dokonywać konkretni ludzie. Nie oglądając się na innych. To wyzwanie i we-zwanie dla każdego z nas.

Rok poświęcony rodzinie

Postanowiłem ogłosić spe-cjalny rok poświęcony Ro-dzinie *Amoris laetitia*, któ-ry zostanie zainaugurowany podczas zbliżającej się uro-czystości św. Józefa, a zakoń-czy się obchodami Dziesią-tego Światowego Spotkania Rodzin, które odbędzie się tu-taj, w Rzymie, w czerwcu 2022 roku” – ogłosił Ojciec Święty.

Franciszek nawiązał do uroczystości Świętej Rodzi-ny. Wskazał, że jest ona wzor-cem oraz źródłem inspiracji dla

Dodał: „W rodzinie są trzy słowa, których należy zawsze strzec: proszę, dziękuję i prze-praszam. Proszę – aby nie narzucać się innym. Proszę, czy mogę coś zrobić, czy sądzisz, że mógłbym dla ciebie coś zro-bić? Proszę, nigdy się nie narzucając. Proszę – to pierwsze słowo. Dziękuję. W rodzi-nie tak często pomagamy so-bie, służymy. Zawsze dziękuj-my. Wdzięczność jest krwią płynącą w szlachetnej du-szy. I wreszcie, najtrudniejsze

fot. PAP/EPN/Vatican Media Handout

wszystkich rodzin świata. „Na wzór Świętej Rodziny jesteśmy powołani do ponownego odkrycia wychowawczej warto-ści rodziny: musi być ona opar-ta na miłości, która nieustannie odnawia relacje i otwiera per-spektywy nadziei. W rodzinie można doświadczyć szczerej komunii, gdy jest ona domem modlitwy, gdy miłość jest głę-boka i czysta, gdy przebaczenie przeważa nad niezgodą, gdy codzienna chropowatość życia jest łagodzona przez wzajemną czułość i pogodną akceptację woli Boga. W ten sposób rodzi-na otwiera się na radość, którą Bóg daje tym wszystkim, któ-rzy potrafią dawać z radością. Równocześnie odnajduje du-chową energię, by otworzyć się na świat zewnętrzny, na innych, na służbę braciom, na współ-pracę w budowaniu coraz to nowego i lepszego świata; zdol-ną zatem stać się nośnikiem pozytywnych bodźców; ewan-gelizującą przykładem życia” – powiedział papież.

do wypowiedzenia: przepa-rzam. Bo wciąż robimy złe rze-czy i wielokrotnie ktoś czuje się urażony. Więc: wybac mi, przepraszam. Nie zapominaj-cie o tych trzech słowach: pro-szę, dziękuję, przepraszam. Je-śli w rodzinie są obecne te trzy słowa, rodzina ma się dobrze”.

Ojciec Święty przypomniał, że 19 marca przyszłego roku minie pięć lat od ogłoszenia adhortacji apostołskiej *Amoris laetitia*. Specjalny rok po-swięcony rodzinie *Amoris laeti-tia* będzie koordynowany przez Dykasterię ds. Świeckich, Ro-dziny i Życia. „Niech Dzie-wica Maryja, do której zwraca-my się teraz w modlitwie Anioł Pański, wyjedna dla ro-dzin całego świata, by były co-raz bardziej zafascynowane ewangelicznym ideałem Świę-tej Rodziny, stając się zaczą-kiem nowego człowieczeństwa oraz konkretnej i powszechnej solidarności” – dodał papież Franciszek.

Twórcze myślenie

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Małpa co najwyżej małpuje, ale nikt nie określa jej zachowania jako innowacyjnego. To człowiek wciąż szuka nowych rozwiązań. Dziś celem wielu firm jest stworzenie innowacyj-

nych produktów i usług. Metoda *design thinking* to sposób na usprawnienie procesów poszukiwania oryginalnych rozwiązań. Celem jest powstanie nowych produktów, usług lub procesów przez wychodzenie od określenia rzeczywistych potrzeb użytkownika.

Najprostszy sposób, by opisać metodę *design thinking*, to odnieść się do jej etapów. Najbardziej popularny model składa się z pięciu: empatia, diagnoza potrzeb, generowanie pomysłów, budowanie prototypów oraz testowanie. Proces nie powinien jednak być traktowany w sposób sztywny i linearny. Wiele technik korzystania z tej metody pracy zachęca do wielokrotnego przenikania się kolejnych etapów.

Punktem wyjścia jest empatia: dostrzeżenie perspektywy użytkownika produktów czy usług i wczucia się w jego potrzeby. Na tym etapie pozyskiwane są dane dotyczące potencjalnego użytkownika, np. wykształcenia, trybu życia, charakte-

ru, stosunku do usługi lub produktu, relacji z innymi ludźmi. Podsumowanie zebranych danych i ustalenie realnych potrzeb to diagnoza potrzeb. Wiedza uzyskana w trakcie tego procesu pozwala na analizę możliwych ulepszeń w produkcie lub usłudze.

Sedno innowacyjności tkwi w generowaniu pomysłów będących odpowiedzią na wyartykułowane potrzeby. Budowanie prototypów jest jedną z bardziej skutecznych, wizualnych technik analitycznych, używanych do pozyskiwania potwierdzenia potrzeb użytkownika zwykle przez iteracyjny proces tworze-

nia modelu lub projektu. Ostatni etap polega na przetestowaniu rozwiązania w realnym środowisku użytkownika. Osoby, na których odbywa się testowanie nowych produktów lub usług, powinny odzwierciedlać jak najlepiej profil użytkownika stworzony w trakcie wcześniejszych etapów. Oczywiście, jeśli wynik testowania jest negatywny, należy wrócić do poprzednich etapów procesu *design thinking* lub rozpocząć go od nowa.

Wydaje się, że wielu usiłuje taki system poszukiwania twórczych rozwiązań stosować w życiu społecznym. Budować w ten sposób system prawny, edukacyjny czy kultury masowej. Niestety tu się okazuje, że człowieka nie można sprowadzać tylko do użytkownika lub konsumenta. Istnieją wartości takie jak poszukiwanie prawdy, potrzeba miłości czy pragnienie sprawiedliwości. I tym też odróżnia się człowiek od małpy wspomnianej na samy początek.

I

**Człowieka
nie można
sprowadzać tylko
do użytkownika
lub konsumenta.**

Wdzięczność w praktyce

**Magdalena
Wołochowicz**

W naszym domu rodzin-

nym przez wiele lat w przedpokoju leżało puste pudełko po czekoladkach. Ktoś mógłby pomyśleć, że nie chciało nam się go wyrzucić, że zawala. Nic bardziej mylnego. Moja mama umieściła je tam bardzo świadomie, by przypominało pewną historię i pobudzało nas do wdzięczności.

Gdy byłem dzieckiem, w naszym domu się nie przelewało. Nigdy nie chodziliśmy głodni, ale nie zawsze mogliśmy sobie pozwolić na kupno wszystkiego, co byśmy chcieli. Rodzice świadomie wybrali pracę w organizacji pozarządowej, którą prowadzili od 1992 r. – Fundacji Misja

Służby Rodzinie – by inwestować swój czas i energię we wzmacnianie polskich rodzin. Zarabiali skromnie (było to dla nich drugorzędne, a środki w fundacji brały się jedynie z dobrowolnych darowizn). Wierzyli, że Pan Bóg się o nas zatroszczy. I tak też zawsze było.

Któregoś dnia skończyły nam się kompletnie pieniądze. Wieczorem mieliśmy mieć jeszcze dodatkowo gości na nocowanie, a lodówka była właściwie pusta. Całą rodziną modliliśmy się i oczekiwaliśmy cudu. Dosłownie.

Moja mama miała wyobrażenie, że może Pan Bóg przez kogoś prześle nam pieniądze pocztą, więc gdy tylko usłyszała, że idzie listonosz, popędziła schodami z naszego czwartego piętra w dół z wielkimi oczekiwaniami.

Jakież było jej rozczarowanie, gdy w skrzynce na listy znalazła tylko jedną kartkę pocztową. Zero kopert, w których mogłyby kryć się pieniądze. Powłócząc nogami, wróciła na górę.

Gdy czytała się w przyniesioną kartkę przesłaną przez znajomą wdowę z Niemiec, zauważyła na końcu jedno zdanie: „Czy na pewno sprawdziliście dno pudełka z czekoladkami, które Wam jakiś czas temu wysłałam?”. Popędziła do miejsca, gdzie wciąż było to pudełko (staraliśmy się odżywiać zdrowo i ograniczać słodczyce, więc nie zjedliśmy wszystkich od razu – uff!) i... pod czekoladkami odkryła niemiecki banknot. (Nie)spodziewaną odpowiedź na naszą modlitwę.

Te pieniądze były dla nas błogosławieństwem dokładanie na czas i rozwiązały nasze bieżące potrzeby. Bóg,

jak zwykle, okazał się dobry oraz wierny i nas zaopatrzył!

Któregoś razu, wiele lat później, już w innym mieszkaniu, mama natrafiła na to pudełko po czekoladkach. Nie, nie wyrzuciliśmy go. Zostało na pamiątkę jako znak Bożego działania w naszej rodzinie. Wyjęła je i położyła na komodzie w przedpokoju. Powiedziała, że warto, żebyśmy przypomnieli sobie, co dla nas kiedyś zrobił, i wciąż Mu za to dziękowali.

To dla mnie jest właśnie wdzięczność w praktyce. Świadome szukanie sposobów, by pamiętać Boże dzieła w naszym życiu.

Takie praktyczne działania nie tylko pomogą nam oddać Bogu należną chwałę za to, co kiedyś zrobił, ale też nastawią nasze serce na oczekiwanie podobnych rzeczy i dziś. Skoro przecież Pan Bóg zadziałał wtedy, a jest niezmienny i dobry, i wierny, to zadziała i teraz!

I

Praca czy dzieci?

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Ciągle waham się między pójściem do pracy a zostaniem w domu. Potrzebujemy pieniędzy, mamy kredyt na mieszkanie. Lecz zdaję sobie też sprawę z tego, że nasze jedyne dziecko jest jeszcze małe. Żadna decyzja nie wydaje mi się dobra. Żyję w ciągłych nerwach, co też odbija się na dziecku, ale i na nas wszystkich.

Jestem wielkim fanem rozwiązań pośrednich: ćwierć- i pół-etatów oraz własnej działalności, pozwalającej częściej bywać w domu. Uważam, że takiego rozwiązania trzeba szukać całym sercem, całą mocą. Tak, żeby pracować zawodowo i jak najwięcej być z dziećmi.

Z racji pracy duszpasterskiej spotykam setki rodzin z dziećmi. Słucham ich. Obserwuję. Widzę, że na dłuższą metę kobiety mężczyznom sytuacja, kiedy ich zadaniem jest tylko tworzenie domu i zajmowanie się dziećmi. Poza nielicznymi wyjątkami nie widzę w tych kobietach pełnego zadowolenia i poczucia spełnienia.

Jeszcze większe poczucie niezadowolenia widzę w matkach pracujących na pełen etat. Gdzieś w powietrzu koło nich zdaje się wisieć ciche samooskarżenie: nie jestem dobrą matką, bo zostawiam moje dziecko na tyle godzin. Wpływa to często

na mimowolne obwinianie męża, przetrzucanie ciężaru winy na współmałżonka. Dziecko ciągle żegnające rodziców i czekające na ich powrót zaczyna zamykać się w sobie. Rezygnuje ze swojej spontaniczności, ufności, prawdziwości. Rodzice ze zdziwieniem dostrzegają, że ich maluchy zaczynają coraz częściej kombinować, że inne są w domu, a inne w przedszkolu.

Nie wpływa to dobrze na rodzinę i na społeczeństwo. W blokowiskach Tarchomina ojcowie wyprowadzili się z domów do firm i biur. Ich śladem poszły mamy. Dzieci, poza szczęśliwcami, którzy mają młodych i dyspozycyjnych dziadków, spędzają czas w żłobkach, przedszkolach i wielkich szkołach. Bywają rodzice, którzy o godz. 6.30 rano oddają dzieci do żłobka, bo... wcześniej nie można. Czasem koło 7 rano zaspany ojciec ciągnie lub prowadzi nieprzytomne dziecko. Zdenerwowany, bo nie zdąży dojechać na czas do pracy. Potem dziecko odbierają dziadkowie, bo rodzice pojawiają się po godz. 19. Największy ruch jest koło godz. 17. Rodzice prowadzą szczęśliwe dzieci z przedszkola; dzieci, których nie widzieli 11-12 godzin. Ściskają je tak mocno, jakby zostali właśnie uwolnieni z więzienia. Bo nie tylko dzieci potrzebują rodziców. Także rodzice potrzebują dzieci.

Myślę, że obecne depresje, frustracje, pośpiech i brak szczęścia biorą się nie tylko z tego, że ludzie zaniedbali Boga i swoją duszę. Dorośli za mało czasu spędzają ze swoimi dziećmi i za mało czerpią od nich (por. Mt 18, 3).

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Pokorni i niepokorni

Ze studentami w krajach tzw. bloku socjalistycznego bywało różnie. Jedni angażowali się w działalność organizacji komunistycznych działających na uczelniach, widząc w tym trampolinę do zdobywania w przyszłości ważnych stanowisk w aparacie władzy. Inni studiowali, nie angażując się w działalność polityczną, często jednak odlegli byli ideowo od aparatu komunistycznej propagandy.

Właśnie ukazała się książka o środowiskach studenckich w krajach socjalistycznych. Stawia ona pokłosie międzynarodowej konferencji na ten temat, która odbyła się w 2016 r. we Wrocławiu, a wzięli w niej udział przedstawiciele dziewiętnastu krajów. W jaki sposób weryfikowano kandydatów na studia w latach stalinowskich? Jak wydarzenia marcowe w 1968 r. przedstawiano w USA? Jakie były główne formy

studenckiej działalności opozycyjnej w PRL w latach 1976-1989? – to niektóre z poruszonych tematów. Niezwykle ciekawe są materiały dotyczące działalności studentów w Kościele katolickim. Jako

przykład służyć tu może opisana w książce choćby inwigilacja studentów katolickiego Instytutu Teologicznego w Alba Iulia przez słynną z okrucieństwa rumuńską Securitate.

Według założeń komunistów nauka miała być jednym z najważniejszych narzędzi inżynierii społecznej. Czy niektóre polskie uczelnie, propagując choćby ideologię gender, nie nawiązują do tych niechlubnych tradycji?/ws

Środowisko studenckie w krajach bloku sowieckiego 1945-1990
red. Kamil Dworaczek
i Krzysztof Łagajda
IPN Wrocław
Warszawa 2020, 664 s.

Kapelan dwóch wojen

Narody uwolniły się od gwałtu. Są wolne, zdobyły prawa, podeptane i ciągle deptane względami i interesami dynastycznymi. Dziś wyzbyły się kajdan. Ludzkość

„odetchnie” – pisał w Radomiu w przeddzień odzyskania przez Polskę niepodległości, 10 listopada 1918 r., pochodzący ze Śląska Cieszyńskiego ks. Dominik Ścisła, ówczesny kapelan armii austro-węgierskiej. Trzy dni potem notował: „Warszawa w polskich rękach! Dnia 11 bm. oczyszczono Warszawę z Niemców. Budynki rządowe, koleje, posterunki, obsadzone przez wojsko polskie”.

Po zakończeniu I wojny światowej był rektorem kościoła pobornardynskiego w Radomiu. Był również m.in. sekretarzem Głównego Komitetu Plebiscytowego w Cieszynie. Po podziale

Śląska Cieszyńskiego przeniósł się do diecezji sandomierskiej, gdzie był proboszczem parafii Opieki NMP w Radomiu (od 1992 r. katedry). Gdy wybuchła II wojna światowa, znów

udał się na front razem z polskimi żołnierzami. Pozostawił kolejne bezcenne zapiski, które teraz ocalały od zapomnienia za sprawą Instytutu Pamięci Narodowej. Doczekał końca

wojny, zmarł w maju 1945 r.

Książkę uzupełnia ponad 130 stron unikalnych ilustracji oraz znakomicie pomagające, zwłaszcza w pracy historyków i dziennikarzy, indeksy: nazwisk i geograficzny./ws

Pamiętnik kapelana wojskowego i inne zapiski z lat 1914-1945
Dominik Ścisła
Wstęp i opracowanie ks. Szczepan Kowalik
IPN Warszawa
Lublin 2020, 602 s.

Fronton kościoła

fot. archiwum parafii w Duczkach

uczestnictwa w życiu modlitewnym – opisuje zelatorka Barbara Szydlik.

Róże od dwudziestu lat spotykają się codziennie o godz. 17.00, podejmując modlitwę różańcową w kaplicy. Każda ma tygodniowy dyżur, podczas którego modli się w imieniu wspólnoty parafialnej o niezbędne łaski dla parafian, a w środę jest Msza św. w intencji danej grupy. – W czasie pandemii, przy ograniczeniach dotyczących liczby wiernych uczestniczących w Mszach św., poprzedni proboszcz stworzył możliwość spotkania z Panem Jezusem w osobistej codziennej adoracji w godz. od 16.30 do 21.00 – przedstawia ks. Ścisłowski.

Parafia nieustającej pomocy Patrik Lubryczyński

Parafianie z Duczek kilka lat opiekowali się ks. Zygmuntem Krysztopą. Nie chcieli, by ich emerytowany proboszcz trafił do hospicjum. W parafii ważni są ludzie i relacje.

Ks. Krysztopa był organizatorem, budowniczym kościoła i przez ponad 33 lata proboszczem parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Duczkach. Po jego przejściu na emeryturę parafianie wykazali się wielkim sercem, opiekując się chorym duchownym do jego śmierci w 2019 roku. – Był dla nas jak ojciec, każdego ugościł i przyjął. Ks. Zygmunt był oddany parafii, nie wyjeżdżał na urlopy, pracował osobiście przy budowie kościoła – wspomina kościelny Stanisław Jędrasik, jeden z opiekunów księdza. – Kochał Kościół – dodaje obecny proboszcz ks. Adam Ścisłowski.

Parafianie ustalili pomiędzy sobą dyżury, wspierali księdza w codziennych czynnościach. – Jeździłem z nim do lekarza, podawałem leki i pomagałem mu się ubierać. Wymagał regularnego dializowania co drugi dzień, ponieważ miał problemy z nerkami. Z czasem nie mógł już chodzić, potrzebował wózka inwalidzkiego. W kilka osób znosiliśmy go oraz wnosiliśmy po schodach, kiedy miał jechać do szpitala na dializę – opowiada kościelny. Dorota Jędrasik, wieloletnia gospodyni księdza prałata, dodaje, że całe życie duchownego było oddane Bogu. W każdej osobie widział człowieka, a dobrych uczynków nigdy nie przeliczał na pieniądze. – Ksiądz prałat żywo interesował się życiem parafian, stale pytał, co słychać u wiernych – mówi Helena Rosik, kolejna osoba opiekująca się księdzem. Parafianie zaangażowali

się w sfinansowanie po śmierci ks. Krysztopy pomnika nagrobnego. Akcję koordynowała Wanda Pazio. Mieszkańcy kwestowali w swoich miejscowościach, odwiedzając okoliczne domostwa, a środki przekazywali na zorganizowany „fundusz prałacki”.

Parafię erygował kard. Stefan Wyszyński 6 kwietnia 1980 roku. W skład parafii wchodzi miejscowości: Duczki, Stare Grabie, Nowe Grabie, Lipiny Nowe, Cuchuwiec. Mieszka tu 4800 osób. Ksiądz proboszcz mówi, że parafianie najczęściej pracują w Warszawie, Wołominie, Radzyminie lub mają własne przedsiębiorstwa. Dawniej był to typowy obszar rolny, obecnie rolników jest mniej. – Mimo to młodzi, ambitni sołtysi i pani sołtys mają wiele propozycji pobudzających do aktywności. W Duczkach oraz Starym Grabiem prężnie działają koła gospodyń wiejskich. W tym roku przygotowały wieńce, a także chleby na dożynki parafialne, były odpowiedzialne za ustawienie przed świątynią choinek, które 20 grudnia zostały oficjalnie rozświetlone. Co ciekawe, w Duczkach do Koła Gospodyń Wiejskich należą także panowie – podkreśla ks. Adam.

Przy wspólnocie parafialnej działa aż dwadzieścia sześć róż różańcowych, do których należy blisko pięćset osób. Dwie róże tworzą sami panowie, jedną różę stanowią dzieci. – W kręgu różańcowym są róże matek modlących się za dzieci, a także róże wstawiające się za chorymi. Na początku istnienia parafii było tylko sześć róż, najwięcej powstało dzięki obecnemu rezydentowi ks. Jakubowi Korczakowi, który potrafi zachęcić wiernych do

fot. archiwum parafii w Duczkach

Śp. ks. prałat Zygmunt Krysztopa

Parafianie chętnie włączają się w modlitwę kontemplacyjną.

Ksiądz wikariusz Krzysztof Mikołajek przygotowuje homilie także na Msze św. w dni powszednie. Zauważa w parafii potrzebę kierownictwa duchowego i pomocy w dobrym przeżywaniu systematycznej spowiedzi. – Stawiam w duszpasterstwie na modlitewne czytanie Słowa Bożego oraz dzielenie się owocami medytacji Pisma Świętego. Kiedy poprawi się sytuacja pandemiczna, chciałbym, byśmy mogli jeździć na pielgrzymki do miejsc świętych – planuje ks. Mikołajek. W parafii posługuje także ks. Jakub Korczak, wykładowca łaciny w kilku seminariach.

Nowoczesnym rozwiązaniem jest utworzenie elektronicznej kroniki parafialnej. – Inicjatywa powstała przy udziale Bogusławy Kowalczyk, która książkową wersję przyniosła na nośnik elektroniczny. Kronika ukazuje początki parafii, aż do 2013 r. przedstawia kluczowe informacje z historii parafii, wzbogacone fotografiami oraz fragmentami artykułów z lokalnej prasy opisującymi wydarzenia parafialne – opowiada Janusz Łukowski, administrator strony internetowej parafii.

Wnętrze kościoła

fot. archiwum parafii w Duczkach

W SKRÓCIE

■ **Modlitwa za bp. Kędziorę.** Bp Jacek Grzybowski w uroczystość Bożego Narodzenia sprawował w praskiej katedrze Mszę św. w trzecią rocznicę śmierci bp. Stanisława Kędziory.

■ **Jubileusz w Radzyminie.** W święto Świętej Rodziny w kościele Przemienienia Pańskiego w Radzyminie bp Marek Solarczyk przewodniczył Mszy św. z jubileuszami małżeńskimi. Parom, które obchodziły małżeński jubileusz, wręczył pamiątkowe dyplomy. – Wszystko, co jest wyrażone w waszych małżeństwach i rodzinach, jest waszym bogactwem, owocem waszego poświęcenia, troski, ale również znaków i darów Boga – mówił hierarcha.

■ **W intencji małżeństw.** Bp Jacek Grzybowski przewodniczył w święto Świętej Rodziny w parafii Matki Bożej Królowej Polski w Warszawie-Aninie Mszy św. w intencji małżeństw, które w 2021 r. będą obchodzić złoty i srebrny jubileusz małżeństwa lub okrągłą rocznicę.

■ **Odnowienie przyrzeczeń małżeńskich.** W Świątyni Opatrzności Bożej 86 par małżeńskich świętowało swoje jubileusze. – Dziś rodzina powinna być przede wszystkim szkołą poświęcenia – mówił do małżonków w święto Świętej Rodziny kard. Kazimierz Nycz.

■ **Na kolędę w praskiej diecezji.** W wydziale duszpasterskim kurii warszawsko-praskiej są do nabycia dla księży karnety kolędowe ze słowem pasterskim bp. Romualda Kamińskiego i modlitwą do odmówienia przez rodzinę w domu. Można je rozdać wiernym na koniec nabożeństwa kolędowego w parafii i zachęcić do wspólnej modlitwy rodzinnej.

■ **Dzień Judaizmu.** Centralne obchody 24. Dnia Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce odbędą się 17 stycznia w Warszawie. Mottem wydarzenia są słowa: „Życie i śmierć. Kładę dziś przed tobą życie i szczęście, śmierć i nieszczęście”. Uroczystości z udziałem naczelnego rabinu Polski Michaela Schudricha rozpoczyna się poranną modlitwą na Cmentarzu Żydowskim na Bródnie. O godz. 16.00 w auli kurii warszawsko-praskiej przy ul. Floriańskiej odbędzie się Liturgia Słowa. Następnie zaplanowano koncert znanego żydowskiego kantora Symchy Kellera z zespołem. 19 stycznia odbędzie się symposium z udziałem przedstawicieli strony żydowskiej oraz Kościoła katolickiego, poświęcone hasłu Dnia Judaizmu – poinformował o programie bp Rafał Markowski, przewodniczący Komitetu KEP ds. Dialogu z Judaizmem.

ŚP. HUBERT KACZMARSKI

Zasłużony dla diecezji warszawsko-praskiej i Kościoła 69-letni Hubert Kaczmarzski zmarł 28 grudnia. Mieszkał w parafii Bożego Ciała na Kamionku, był wykładowcą na Wydziale Teologicznym ATK i UKSW, lektorem języka łacińskiego, dziennikarzem akredytowanym w Biurze Prasowym Stolicy Apostolskiej w Rzymie, rzecznikiem prasowym ATK i UKSW, rzecznikiem UKSW ds. kontaktów z Kościołami i innymi związkami wyznaniowymi. Został wyróżniony Srebrnym Krzyżem Zasługi (1986), Medalem Złotym za Długoletnią Służbę (2009), wielokrotnie był nagradzany nagrodami rektorskimi. Pogrzeb zaplanowano na 8 stycznia.

foto: <https://dw-p.pl/7290>

ŚWIĘTA Z CARITAS

foto: <https://diecezja.info.pl/>

Bp Romuald Kamiński wziął udział w spotkaniu wigilijnym z osobami ubogimi, bezdomnymi i samotnymi, zorganizowanym przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Uroczystość odbyła się w ogrzewalni przy ul. Grochowskiej 111/113. W ośrodku przy Grochowskiej funkcjonują także jadalnia, łazienka

i magazyn odzieży. W jadalni przekazano 1,5 tys. paczek z artykułami żywnościowymi i produktami higieniczno-kosmetycznymi. Natomiast około 1 tys. paczek przekazano do Parafialnych Zespołów Caritas DWP, przez które trafiły one do rodzin i osób ubogich, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

SANT'EGIDIO UBOGIM

Kard. Kazimierz Nycz spotkał się w Boże Narodzenie z ubogimi i bezdomnymi na świątecznym spotkaniu organizowanym przez Wspólnotę Sant'Egidio w parafii św. Barba-

ry w Warszawie. Obiad na wynos oraz prezenty otrzymało około 700 ubogich, starszych i samotnych. Ze wspólnotą w Polsce świętowało ok. 1,5 tys. osób.

foto: PAP/Tomasz Gzell

ARCHIDIECEZJA W SIECI

Archidiecezja łódzka po pięciu latach odnowiła stronę internetową. – Idąc za nowymi trendami, chcemy w jak najbardziej przystępny i czytelny sposób przekazywać i docierać do Państwa z informacjami z życia diecezji – tłumaczy ks. Paweł Kłys, rzecznik łódzkiej kurii. – Dwie trzecie odwiedzających stronę to użytkownicy smartfonów, dlatego zależało nam na tym, aby poprawić szybkość jej działania na urządzeniach mobilnych i oszczędzać transfer danych – podkreśla Wojciech Walczak, projektant. Stronę można odwiedzać pod adresem www.archidiecezja.lodz.pl.

foto. ks. Paweł Kłys

TAIZÉ W ŁODZI

foto. ks. Paweł Kłys

Łódź, obok Wrocławia, jest jednym z kilku miast na świecie, gdzie w tym roku – z uwagi na trwającą pandemię COVID-19 – odbywa się Europejskie Spotkanie Młodych w duchu Wspólnoty z Taizé. Pięciodniowe spotkanie zainaugurowano w łódzkiej katedrze. – To jest taki moment, kiedy uczymy się trudności zamieniać w szansę. Gdyby spotkanie odbywało się, jak zaplanowano, we Włoszech, to niewiele z nas mogłoby się tam wybrać, a że odbywa się wszędzie, to możemy się łączyć w tej wielkiej wspólnotce modlitewnej zwoływanej przez braci z Taizé – tłumaczy abp Grzegorz Ryś. Młodzi uczestniczyli w codziennej modlitwie, Eucharystii oraz warsztatach./xpk

W SKRÓCIE

- **Kościół zabytkiem.** Kościół św. Apostołów Piotra i Pawła przy ul. Nowogrodzkiej 51 w Warszawie, ze znajdującą się obok plebanią parafii św. Barbary, został wpisany do rejestru zabytków. Ochroną konserwatorską objęto także ogrodzenie posesji i fragment muru z reliktem dawnej kostnicy i stacjami drogi krzyżowej oraz historyczny teren dawnego Cmentarza Świętokrzyskiego i parafii św. Barbary.
- **Matka Róża Czacka.** Szczątki czcigodnej Sługi Bożej Matki Elżbiety od Krzyża Róża Czackiej spoczęły 23 grudnia w sarkofagu przygotowanym w kaplicy Matki Bożej Anielskiej w Laskach, w miejscu dawnego pokoju założycielki domu dla niewidomych dzieci.
- **Deklaracja biskupów.** „Zamierzam się zaszczepić, ponieważ mam pozytywne rekomendacje ze strony znanych mi lekarzy” – zadeklarował w rozmowie z Katolicką Agencją Informacyjną bp Romuald Kamiński, przewodniczący Zespołu KEP ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia. 27 grudnia rozpoczęły się w Polsce szczepienia przeciw koronawirusowi. Wcześniej podobną deklarację złożył metropolita warszawski kard. Kazimierz Nycz.

REKLAMA

RADIO Warszawa
106,2 FM

Recepta na zdrowie

środa godz. 10.30

Zaprasza
Katarzyna Supeł-Zaboklicka

Radio Warszawa 106,2 FM
i www.radiowarszawa.com.pl

W noc Bożego Narodzenia

foto: <https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/>

BP ROMUALD KAMIŃSKI sprawował Mszę świętą pasterską w parafii Imienia NMP w warszawskim Międzyzlesiu. W homilii ordynariusz warszawsko-praski przypomniał, że to miłość zawsze zwycięża.

– Gdybyśmy pozostali w sferze relacji czysto ludzkich, to każdy z nas rozumie, jak bardzo bolesne jest oddalenie od osoby, która nas kocha. Cierpią obie strony, a coś dopiero, kiedy mówimy o naszym Ojcu Niebieskim, że On jest samą miłością i samym miłosierdziem. Nietrudno zrozumieć, że to oddalenie się umiłowanego stworzenia, jakim jest każdy z nas, było dla Ojca wielkim trudem. Miłość ma tę szczególną moc, że potrafi przezwyciężyć to, co spowodował grzech. I tak też się stało. Bóg posyła swojego Syna, a ten, w posłuszeństwie wobec Ojca, podejmuje wielkie zadanie misji zbawczej – powiedział bp Kamiński.

Duchowny zachęcał także do głębokiego wsluchiwania się w śpiewane teksty kołęd. W kazaniu ordynariusz warszawsko-praski podkreślił znaczenie ciszy, której dzisiejszemu światu bardzo brakuje, jako miejsca spotkania z Bogiem. – Jakże nieraz doskwiera nam codzienny chaos, szum medialny. Człowiek potrzebuje ciszy. Uporządkowania swego wnętrza. Chce usłyszeć najpierw głos Boga, a Bóg mówi bardzo delikatnie – wyjaśnił.

foto: <https://www.facebook.com/djmsolarczyk/>

BP MAREK SOLARCZYK koncelebrował Mszę świętą w parafii Narodzenia Pańskiego

na warszawskim Witolinie. W homilii mówił o wyjątkowości momentu narodzin. – Tyle już Mszy, tyle sakramentów Eucharystii w naszym życiu. Moment narodzenia podkreśla, że życie trwa, uruchamia i właściwie rozpoczyna to wielkie oczekiwanie, wypatrywanie: do czego doprowadzi, kim będzie? Po ludzku mówimy: „jak się będzie chowało?”. To jest również w jakiejś mierze zawsze tajemnica Eucharystii. Kiedy człowiek staje z tym ludzkim zadziwieniem, wobec tego daru i tego momentu, to jest naprawdę czas i miejsce życia Boga, które się odnawia, które się potwierdza, które się rozwija – powiedział bp Solarczyk.

Na zakończenie życzył wiernym, żeby tegoroczna uroczystość Narodzenia Pańskiego umocniła to, co dobre i piękne w życiu każdego z nas. – Stańmy z naszą ludzką odpowiedzialnością i gotowością, aby to, co jest matczyną opieką i ojcowską troską we wspólnocie Kościoła, było przez nas podjęte i przeżywane na miarę naszych życiowych powołań – życzył wiernym.

foto: <https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/>

BP JACEK GRZYBOWSKI przewodniczył Mszy świętej pasterskiej w parafii św. Hieronima w Starej Miłośnie. Homilię rozpoczął od przypomnienia adwentowej symboliki światła i ciemności, która prowadzi nas do Narodzenia Pańskiego. – Kiedy przez adwent przychodziliśmy w ciemnościach poranka (o siódmej rano jest ciemno jak w nocy), z lampionami, ze świecami do ciemnego kościoła, właśnie w tej symbolice pragnęliśmy oddać tę nadzieję, że światło Boga potrafi przełamać ciemności naszego grzechu, słabości, beznadziei, depresji. W tym roku w sposób szczególnie było to wymowne – powiedział do zebranych.

Zaznaczył, że uroczystość Bożego Narodzenia odsłania trzy epifanie, które powinniśmy należycie odkryć. Dodał, że czas Narodzenia Pańskiego powinien być czasem pogłębionego poszukiwania Boga, odkrywania Go w ciemnościach świata, bo bez Niego nie wiemy, jak się odnaleźć. Wyjaśnił, że nie możemy skupić się jedynie na humanistycznych uniesieniach, ludzkich relacjach. Bp Grzybowski przypomniał, że człowiek w swej naturze jest słaby i tylko z pomocą Bożą może prawdziwie żyć. Odwołując się do nauczania Ojców Kościoła i wczesnochrześcijańskich teologów, przywołał porównanie Chrystusa jako nowego Adama.

foto: PAP/Piotr Nowak

KARD. KAZIMIERZ NY CZ w uroczystość Narodzenia Pańskiego o północy przewodniczył Mszy świętej pasterskiej w stołecznej parafii pw. Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny. Metropolita warszawski zauważył, że trudna sytuacja pandemii ujawniła ogromne pokłady dobra, miłości i dobroci, które są w człowieku.

– Zdarza się jednak i tak, że ludzie zamykają się w skorupkach egoizmu, myślą wyłącznie o własnych sprawach. W tych wszystkich miejscach, gdzie są ludzie ubodzy i biedni, potrzebujący pomocy, szczególnie można spotkać Chrystusa, który przychodzi do nas w swoim miłosierdziu – mówił duchowny.

Hierarcha wyraził nadzieję, że wkrótce będziemy mogli wrócić do normalnego życia, choć, jak zaznaczył, będzie ono już inne. Podkreślił, że wcielenie i narodzenie Syna Bożego w ludzkim ciele było wypełnieniem zapowiedzianej w raju historii zbawienia. – Objawiła się w tym przyjsciu nie tylko wielka miłość Boga do człowieka, ale też Jego wielkie miłosierdzie. Bóg rodzi się na peryferiach, to znaczy, że przychodzi tam, gdzie jest bieda, skromność, gdzie są ludzie miłosierni – podkreślił.

Kapłańskie nominacje

W przededniu świąt Bożego Narodzenia w auli kurialnej bp Romuald Kamiński ogłosił nominacje kapłańskie oraz przyznał odznaczenia. Ordynariusz mianował:

- bp. Jacka Grzybowskiego – dziekanem Kapituły Konkatedralnej;
- ks. dr. Pawła Cieślika – Diecezjalnym Duszpasterzem Akademickim oraz dyrektorem Diecezjalnego Ośrodka Duszpasterstwa Akademickiego „Arka” (z zachowaniem dotychczasowych funkcji i obowiązków);
- ks. dr. Macieja Radzikowskiego – dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Biskupiej Warszawsko-Praskiej;
- ks. Jana Andrzejewskiego – prałatem Kapituły Katedralnej;
- ks. Andrzeja Kopczyńskiego – prałatem Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie;
- ks. Władysława Szymańskiego – prałatem Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie;
- ks. Sławomira Żarskiego – kanonikiem gremialnym Kapituły Katedralnej;
- ks. Piotra Stępniewskiego – kanonikiem honorowym Kapituły Katedralnej;
- ks. Krzysztofa Czyżyka – kanonikiem gremialnym Kapituły Konkatedralnej;

- ks. Jacka Dębskiego – kanonikiem honorowym Kapituły Konkatedralnej;
- ks. Marka Kasprzaka – kanonikiem gremialnym Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie;
- ks. Ryszarda Ladzińskiego – kanonikiem gremialnym Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie;
- ks. dr. Marka Sędka – kanonikiem gremialnym Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie;
- ks. Grzegorza Chojnickiego – kanonikiem honorowym Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie.

Odnaczył przywilejem rakiety i mantoletu:

- ks. Piotra Główkę,
 - ks. Jana Gołembiewskiego,
 - ks. Marka Kozłowskiego,
 - ks. Fabiana Powale,
 - ks. Janusza Ryglewicza.
- Ponadto:
- ks. kan. Witold Gajda odebrał nominację na dziekana Dekanatu Wołomińskiego;
 - ks. prał. Andrzej Kopczyński odebrał nominację na dziekana Dekanatu Zielonkowskiego na kolejną kadencję.

foto: <https://diecezja.info.pl>

Bp Kamiński do rangi parafii podniósł ośrodek duszpasterski św. Józefa w Choszczówce Stojekiej. Podczas spotkania ordynariusz praski zachęcał do zorganizowania w każdej parafii diecezji, kaplicy stałej Adoracji Najświętszego Sakramentu. – Widać, że jest takie pragnienie zrobienia zasadniczego kroku w kierunku budowy prawdziwie mocnej wspólnoty diecezjalnej. Proszę was wszystkich, to też jest forma życzeń, żeby to się urzeczywistniło w naszej diecezji. **i**

Sanktuarium w Ostrówku

Bp Romuald Kamiński 26 grudnia uczestniczył w Mszy św. w kościele rektorskim w Ostrówku, który ustanowił diecezjalnym sanktuarium Świętej Siostry Faustyny. Dekret biskupa ordynariusza odczytał ks. prałat Stanisław Markowski, miejscowy kustosz.

Kościół rektorski pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego został przeniesiony do Ostrówka ze Słupna i poświęcony 26 lipca 2020 r. Wcześniej ta drewniana świątynia ulokowana była w Stanisławowie od czasu wzniesienia w 1945 r. aż do 2007 r. Obecnie znajduje się obok Domu Świętej Faustyny w Ostrówku, w którym Helena Kowalska przebywała w latach 1924–25 jako pomoc domowa w rodzinie Aldony i Samuela Lipszców. W tym domu zakończyła świecki etap życia i podjęła ostateczną decyzję o wejściu na drogę życia konsekrowanego. Dom poświęcił 24 września 2011 r. kard. Robert Sarah, ówczesny Przewodniczący Papieskiej Rady „Cor Unum”.

– Do ostatniej chwili nie wiedzieliśmy, że kościół ustanowiony zostanie sanktuarium. Zapewne wpłynął na tę decyzję ruch pielgrzymkowy – mówi s. Rachel Waszkiewicz, przełożona ze Zgromadzenia Sióstr Jezusa Miłosiernego, które opiekuje się tym miejscem.

foto: arch. Domu św. Faustyny

W dekrete bp Kamiński wyraził życzenie, by ustanowienie diecezjalnego sanktuarium Świętej Siostry Faustyny przyczyniło się do dalszego rozwoju kultu Miłosierdzia Bożego, który mocno wpisany jest w dzieje praskiej diecezji, i do większej czci oddawanej św. Faustynie Kowalskiej.

– Mamy nadzieję, że wszystkim, którzy się będą tutaj modlili, Święta Faustyna będzie wypraszała miłosierdzie u Pana i uczyła, jak samemu być człowiekiem miłosiernym, by kiedyś zaliczono nas do błogo-

ślawionych. Niech Sanktuarium w Ostrówku będzie w naszej Diecezji – po Bazylice Katedralnej na Pradze, która jest Sanktuarium Miłosierdzia Bożego – drugim miejscem nabożeństwa do Bożego Miłosierdzia – napisał w dekrete bp Romuald Kamiński.

Uroczystość odpustowa ustanowiona została na drugą niedzielę Wielkanocy, czyli Niedzielę Miłosierdzia Bożego. Odpust zupełny będzie można uzyskać także w liturgiczne wspomnienie św. Faustyny Kowalskiej, 5 października, które rektor kościoła stosownie do potrzeb duszpasterskich będzie mógł przenosić na niedzielę najbliższą tej daty i obchodzić jako uroczystość. Dniem odpustu zupełnego będzie także ostatnia niedziela lipca, w którą do sanktuarium przybywają wierni w pieszej pielgrzymce.

Jednocześnie poza dniami uprzywilejowanymi każdego dnia pielgrzymi będą mogli uzyskać odpust zupełny pod zwykłymi warunkami, jeśli podczas pobożnego nawiedzenia odmówią „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”.

Obecnie w sanktuarium Msze św. odprawiane są w niedziele po Koronce do Miłosierdzia Bożego o godz. 15, a w dni powszednie o godz. 7, w czwartki przez cały dzień do godz. 19 ma miejsce Adoracja Najświętszego Sakramentu. **i**

fot. ks. Paweł Kłys

Diecezja ze stuletnią historią

ks. Paweł Kłys

Diecezja powstała z części trzech istniejących już diecezji: diecezji gnieźnieńskiej, diecezji wrocławskiej oraz archidiecezji warszawskiej, a w jej skład weszło 5 dekanatów, 67 parafii, 126 księży i ponad 500 tys. wiernych.

POCZĄTKI DIECEZJI

Pierwszym biskupem łódzkim został proboszcz i budowniczy katedry św. Stanisława Kostki ks. prał. Wincenty Tymieniecki. To on organizował życie kościelne nowo powstałej diecezji, obierając za jej patrona św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny. Powołał do istnienia kurie biskupią oraz Wyższe Seminarium Duchowne, które swoją siedzibę znalazło w dawnym szpitalu św. Aleksandra, znajdującym się tuż za świątynią katedralną. Biskup Wincenty zapisał się w pamięci Łódzian jako człowiek pełen wrażliwości na ludzką biedę duchową i materialną. Powołał Komitet Pomocy dla Najbiedniejszych „Doraźny Posilek”, Komitet do spraw Bezrobocia w Łodzi, a także Towarzystwo Kultury Religijnej. W dziele tworzenia nowych struktur diecezji ordynariuszowi służył pomocą bp Kazimierz Tomczak

– konsekrowany na biskupa pomocniczego 25 lutego 1927 r.

Po śmierci pierwszego biskupa łódzkiego władzę w diecezji przejął dotychczasowy ordynariusz diecezji sandomierskiej, pochodzący z Łodzi bp Włodzimierz Jasiński, który sakrę biskupią przyjął w katedrze łódzkiej

Biskup Wincenty
Tymieniecki

fot. archiwum archidiecezji łódzkiej

5 października 1930 r. Posługa bp. Jasińskiego przypadła na czas działań wojennych, kiedy to wielu księży i zakonników wywieziono do obozów koncentracyjnych (w tym do Dachau), gdzie ponieśli śmierć męczeńską. W latach 1939-1945 zginęło 155 duchownych diecezji łódzkiej. Ten trudny czas spowodował, że bp Jasiński poprosił Ojca Świętego o łaskę złożenia urzędu ordynariusza diecezji, a uzyskawszy ją, zamieszkał w klasztorze redemptorystów w Tuchowie.

20 grudnia 1946 r. Łódź otrzymała nowego pasterza, którym był ks. Michał Klepacz, konsekrowany na biskupa w kościele farnym w Białymstoku przez prymasa Polski Augusta kardynała Hlonda. Za czasów pontyfikatu bp. Klepacza odbyły się obrady I Synodu Diecezji Łódzkiej, uroczystości Millennium Chrztu Polski, powstało dwanaście nowych parafii oraz konsekrowano trzech biskupów pomocniczych – bp. Jana Fondalińskiego (8 IX 1957), bp. Jana Kulika (4 X 1959) oraz bp. Bohdana Bejze (1 IX 1963) – najmłodszego ojca Soboru Watykańskiego II. Bp Michał Klepacz odegrał także ważną rolę w historii Kościoła polskiego, kiedy został

przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski w okresie uwięzienia prymasa Polski Stefana kardynała Wyszyńskiego.

Po śmierci bp. Klepacz (27 I 1967) rządy w diecezji przejął wikariusz kapitulny bp Jan Kulik, który pełnił tę funkcję do 29 października 1968 r., kiedy to Ojciec Święty mianował ordynariuszem łódzkim krakowskiego księdza Józefa Rozwadowskiego. Po konsekracji biskupiej – która odbyła się 24 listopada 1968 r. na Jasnej Górze, a przewodniczył jej kard. Karol Wojtyła – bp Józef rozpoczął osiemnastoletnią posługę w diecezji, w czasie której odbyła się peregrynacja obrazu Matki Bożej Częstochowskiej we wszystkich parafiach diecezji, erygowano 26 parafii oraz konsekrowano nowego biskupa pomocniczego – ks. Władysława Ziółka (4 V 1980), dotychczasowego kanclerza kurii. Po osiągnięciu wieku emerytalnego bp Józef pozostał w diecezji aż do swojej śmierci.

Z DIECEZJI W ARCHIDIECEZJĘ

Czwartym ordynariuszem Kościoła łódzkiego papież Jan Paweł II mianował (24 I 1986) dotychczasowego łódzkiego biskupa pomocniczego ks. bp. Władysława Ziółka. Swoją posługę pełnił on przez 26 lat. Wśród najważniejszych wydarzeń tego czasu należy wymienić: historyczną wizytę Jana Pawła II w Łodzi (13 VI 1987), ustanowienie archidiecezji łódzkiej, podległej bezpośrednio Stolicy Apostolskiej (25 III 1992), oraz utworzenie metropolii łódzkiej z diecezją sufragalną – diecezją łowicką (24 II 2004). Tym samym abp Władysław został pierwszym metropolitą łódzkim, otrzymując palusz z rąk papieża Jana Pawła II. Na przestrzeni tych lat konsekrowano dwóch biskupów pomocniczych: ks. bp. Adama Lepę (2 I 1988) oraz ks. bp. Ireneusza Pękalskiego (8 I 2000). Abp Ziółka powołał do istnienia 64 parafie oraz przywrócił tytuły kolegiackie dwu świątyniom (w Wolborzu i Łasku), tworząc przy nich kapituły. Po osiągnięciu wieku emerytalnego abp Ziółka został przez papieża Benedykta XVI mianowany administratorem apostolskim archidiecezji łódzkiej.

11 czerwca 2012 r. Ojciec Święty mianował bp. Marka Jędraszewskiego – biskupa pomocniczego diecezji poznańskiej – nowym arcybiskupem metropolitą łódzkim. W czasie czteroletniej posługi abp Jędraszewski spotykał się z wiernymi co miesiąc na „Dialogach w katedrze”, w lutym 2013 r. zainaugurował wielkopostną pielgrzymkę do kościołów stacyjnych, a w lipcu 2016 r. zorganizował w Łodzi diecezjalne przygotowanie do 31. Światowych Dni Młodzieży w Krakowie. Szczególnym momentem w historii diecezji były

fot. archiwum archidiecezji łódzkiej

święcenia biskupie ks. prał. Konrada Krajewskiego, które 17 września 2013 r. przyjął w bazylice św. Piotra. Z nominacji Ojca Świętego Franciszka objął także urząd jałmużnika papieskiego. W tym czasie do episkopatu archidiecezji łódzkiej dołączył dotychczasowy rektor WSD ks. dr Marek Marczak, którego konsekracja odbyła się w katedrze łódzkiej 11 kwietnia 2015 r.

W uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP w 2016 r. decyzją papieża Franciszka abp Marek Jędraszewski został mianowany arcybiskupem metropolitą krakowskim. W czasie blisko ośmiomiesięcznego *sede vacante* administratorem diecezji był bp Marek Marczak.

KOŚCIÓŁ ŁÓDZKI DZIŚ

W ciągu stu lat historii diecezji łódzkiej siódmym jej ordynariuszem został bp Grzegorz Ryś, dotychczasowy biskup pomocniczy archidiecezji krakowskiej, a decyzję papieską podano do wiadomości 14 września 2017 r. W ramach przygotowań do obchodów stulecia diecezji zainaugurował on zwołany przez poprzednika IV Synod Duszpasterski poświę-

Ogólnopolski IX Zjazd Sodalicii Marińskie i cony młodzieży, rodzinie i parafii (2018-2021). W 2019 r. powołał do życia Ośrodek Formacji Diakonów Stałych, Szkołę Katechistów, a także Międzynarodowe Diecezjalne Seminarium

Kościół łódzki to dziś 27 dekanatów i 219 parafii, w których posługuje 570 duchownych.

Misyjne dla Nowej Ewangelizacji Redemptoris Mater. Od 2019 r. w Łodzi ma swoją siedzibę działające od 2014 r. w Krakowie Ogólnopolskie Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świeceń (35+). Abp Ryś jest organi-

zატorem corocznych trzydniowych rekolekcji dla duchowieństwa archidiecezji łódzkiej. To w czasie jego posługi jako ordynariusza diecezji łódzkiej Ojciec Święty Franciszek wyniósł do godności kardynalskiej abp. Konrada Krajewskiego (28 VI 2018), czyniąc go pierwszym kardynałem pochodzącym z Łodzi.

Administracyjnie Kościół łódzki to 27 dekanatów i 219 parafii, w których posługuje 570 duchownych inkardynowanych do diecezji oraz duchowieństwo zakonne z 16 męskich instytutów życia konsekrowanego. Na terenie diecezji znajdują się cztery seminaria duchowne: Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi (diecezjalne), Seminarium oo. Franciszkanów OFMConv, Międzynarodowe Diecezjalne Seminarium Misyjne dla Nowej Ewangelizacji Redemptoris Mater oraz Ogólnopolskie Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świeceń (35+). Na przestrzeni stu lat swojego istnienia diecezja łódzka miała siedmiu biskupów diecezjalnych, siedmiu biskupów pomocniczych i kardynała posługującego w Watykanie. Obszar diecezji to blisko 5200 km kw., zamieszkałych przez 1 430 000 mieszkańców. Diecezją sufragalną metropolii łódzkiej jest diecezja łowicka.

fot. archiwum archidiecezji łódzkiej

W czasie zamknięcia kin i instytucji kulturalnych, jak już pisałem w ostatnich numerach „Idziemy”, życie filmowe przeniosło się do telewizji. Oprócz filmów fabularnych, spektakli teatralnych i reportaży z aktualnych i rocznicowych wydarzeń ważną rolę w programach telewizyjnych odgrywają filmy, cykle i seriale dokumentalne, głównie historyczne, nadawane m.in. na takich kanałach jak Planete Plus i National Geographic. Możemy tam poznawać kulisy wydarzeń historycznych XX wieku, głównie z I i II wojny światowej, oparte na dokumentach, relacjach i mało znanych kronikach. Autorzy tych pozycji prze-

fol. screenshot/tphistoria

O politycznej awanturze Mirosław Winiarczyk

temat wydaje się fascynujący. Dotyczy bowiem największej romansowej afery politycznej XX wieku – wymuszonej abdykacji króla Wielkiej Brytanii Edwarda VIII w 1936 r. z powodu jego ślubu z amerykańską rozwódką Wallis Simpson. Autorzy filmu opowiadają o późniejszych losach tej niezwyklej pary, która po wojnie zamieszkała w Paryżu i prowadziła bogate życie towarzyskie z ówczesnymi celebrytami ze sfer kulturalnych, filmowych i projektantów mody.

W opowieści mieszają się rozmaite wątki związane z nazistowskimi sympatiami byłego króla i kulisami jego abdykacji, wojennymi losami niezwyklej pary, tajemnice zwią-

zane z domniemanym szpiegowaniem pani Simpson na rzecz Niemiec, a przede wszystkim z bezkrytycznym przywiązaniem księcia Windsoru do żony, bez względu na dramatyczne okoliczności. Pani Simpson jawi się tu jako awanturka i snobka, lubiąca wyśławne życie i obcowanie z ludźmi z najwyższych kręgów władzy. A mimo to Edward VIII poświęcił dla niej koronę i dobre imię. Ten niezwykle film rzuca ciekawe światło na polityczną historię Europy XX wieku, w tym pośrednio na losy Polski.

TVP Historia; Serial dokumentalny: „Historia w postaciach zapisana”; Francja; 2016; Emisja: od poniedziałku do soboty

fol. screenshot/tphistoria

świetlają życiorysy znanych postaci ze świata polityki i kultury, na czele z wielkimi dyktatorami i zbrodniarzami, takimi jak Stalin i Hitler. Filmy z tego gatunku należy oczywiście oglądać z krytycznym dystansem, często bowiem ich autorzy dopuszczają się propagandowych i ideowych uproszczeń, głównie lewicowych.

W TVP Kultura, w sobotę 19 grudnia, można było obejrzeć francuski film z cyklu „Historia w postaciach zapisana”, którego

fol. Ewelina Lach/UM Warszawa

Baj w nowej odświeżeniu

Budynek przeszedł gruntowny remont i modernizację. Została zachowana jego podwójna funkcja – kulturalna (teatr) i oświatowa (przedszkole). Teatr Baj zajmie powierzchnię centralną od ul. Jagiellońskiej oraz czwarte piętro i poddasze. W części dla niego przeznaczonej znalazły się nowoczesne sale widowiskowe. Jest sala główna na piętrze ze 180 miejscami na widowni, ruchoma scena oraz sala kameralna na trzecim piętrze, przeznaczona

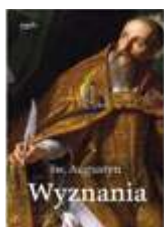
dla grup po 25 osób. Odnowione zostało wejście do teatru od strony frontowego dziedzińca. W przestronnym holu znalazła się kasa biletowa, szatnia, portiernia oraz łazienki. Na drugim piętrze jest przestrzeń wystawowo-edukacyjna z Muzeum Lalek.

fol. Ewelina Lach/UM Warszawa

Najstarszy w Polsce, bo powstały w 1928 r., teatr lalek wraca do swojej siedziby przy ul. Jagiellońskiej 28 na stołecznej Pradze-Północ. Dzięki rewitalizacji budynek zyskał nowoczesną przestrzeń teatralną.

KONKURS

W „Wyznaniach”, dziele będącym po trosze spowiedzią, modlitwą i dialogiem, a także świadectwem przemiany duchowej, św. Augustyn twierdzi, że „człowiek, czyli »błoto« i »proch«, nie może nawet marzyć o odnalezieniu Boga, dopóki najpierw nie odnajdzie samego siebie”, i zarzuca sobie: „Ty byłeś przede mną, a ja odszedłem nawet od siebie samego i nie mogłem siebie odnaleźć, a tym bardziej Ciebie!”. Wydawnictwo Esprit wznowiło dzieło w nowym tłumaczeniu prof. Stanisława Stabryły, w którym późne życiowe przebudzenie Doktor Kościoła nazywał na przemian „nawróceniem” i „powrotem”, co i nam po blisko 1700 latach daje nadzieję.

Wśród czytelników, którzy 11 stycznia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Jakie słowa usłyszał św. Augustyn, zanim przeczytał w Biblii zachętę do porzucenia hulawczego trybu życia i „przyobleczenia się w Chrystusa”?** – rozlosujemy dwa egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 1: Anna Romiszowska przykładała do bolącego ucha skrawek całunu, w który zawinięte były szczątki królowej Jadwigi. Zwycięzcom gratulujemy!

Powiązania finansowe najważniejszych instytucji międzynarodowych z organizacjami pozarządowymi i fundacjami są znane nie od dziś. Poraża jednak ich niedawno ujawniona skala.

Już sam ten fakt podważa polityczną niezależność tych organizacji. Każę także pytać o możliwy wpływ np. komunikatów WHO ws. koronawirusa na strategię radzenia sobie z epidemią poszczególnych krajów i na nastroje społeczne. – Jak widać, wpływ polityczny można wywierać także bez uciekania się do mechanizmów demokratycznych lub kontroli – zauważa Puppink. Przypomina także, że od 1984 r. „Open Society” zainwestowało 32 mld dolarów w sektor praw człowieka i polityki, inaczej mówiąc, w finansowanie grup, organizacji i mediów propagujących ideologię *open society*.

reakcja instytucji europejskich na wspomniany raport ECLJ na temat powiązań finansowych Sorosa z ETPCz.

Próby niektórych posłów RE wskazania na „systemowy problem konfliktu interesów między organizacjami pozarządowymi a sędziami Trybunału” i oficjalny wniosek do Komitetu Ministrów RE o wdrożenie środków w celu „przywrócenia integralności ETPCz” mimo proceduralnego wymogu trzech miesięcy dotąd pozostały bez żadnej reakcji. – Věra Jourova wprost stwierdziła: „Komisja nie ma wątpliwości co do integralności i nie-

Jak Soros „kupuje” Radę Europy?

Radek Molenda

Skalę powiązań przypomniał ubiegłoroczny raport Europejskiego Centrum Prawa i Sprawiedliwości (ECLJ). Wykazał on, że Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPCz) jest otoczony siecią organizacji pozarządowych, które są finansowane przez George’a Sorosa. Cel podejmowanych przezeń działań jest jeden: narzucenie Europie ideologii *open society* (otwartego społeczeństwa). W raporcie wykazano m.in., że w ciągu ostatnich 10 lat spośród 100 stałych sędziów Trybunału aż 22 pochodziło z 7 organizacji pozarządowych działających w Trybunale, w tym 12 sędziów było powiązanych z „Open Society”. 18 z nich rozpatrywało sprawy dotyczące „ich” organizacji pozarządowej, naruszając w ten sposób podstawowe zasady etyki sędziowskiej.

Nowe światło na problem „kupowania” najważniejszych instytucji międzynarodowych rzucił pod koniec listopada w wywiadzie dla portalu francuskiego tygodnika „Valeurs Actuelles” dyrektor ECLJ Grégor Puppink. Jego spostrzeżenia, które już szerokim echem odbiły się m.in. we Francji, mogą i nam, Polakom, dać wiele do myślenia.

Grégor Puppink tym razem ujawnia dane dotyczące finansowania Rady Europy przez Fundację „Open Society” George’a Sorosa i Microsoft Billa Gatesa. Okazuje się, że są to dwaj najwięksi mecenas tej organizacji, którzy w latach 2004–2014 przekazali bezpośrednio na konto RE blisko 2,1 mln euro. Z kolei od 2015 r. kolejne pozabudżetowe, dobrowolne składki od Sorosa i Gatesa płyną na utworzony w tym celu przez RE specjalny fundusz. Problem dotyczy także Międzynarodowego Trybunału Karnego (ICC), który w 2017 r. otrzymał od „Open Society” 115 tys. dolarów, a w jeszcze większym stopniu ONZ i WHO (Światowa Organizacja Zdrowia), którą w samym tylko 2019 r. Gates wspomógł kwotą 530 mln dolarów.

Wpływy sieci organizacji finansowanych przez Sorosa wywierane są obecnie w sposób publiczny i otwarty.

Grégor Puppink nie ogranicza się do samych kwot. Wskazuje, że wpływy sieci organizacji finansowanych przez Sorosa wywierane są obecnie w sposób publiczny i otwarty. Tak jak nie są ukrywane bliskie relacje Sorosa z najważniejszymi urzędnikami m.in. instytucji Unii Europejskiej. Wspomina o tym biuro Sekretarza Generalnego RE Thorbjørna Jaglanda, który nazwał Sorosa swoim „dobrym przyjacielem”, oraz biuro Komisarza RE ds. Praw Człowieka Nilsa Muiznieksa, który do 2012 r. był dyrektorem programów w „Open Society”, a który mówił o staraniach tej fundacji, by stworzyć społeczeństwo nowych ludzi – homo sorosensus – człowieka otwartego społeczeństwa. Do zdjęć z Sorosem i jego synem lub innymi działaczami „Open Society” chętnie też pozwolili m.in. wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej Věra Jourova i komisarz europejski Johannes Hahn, wg którego „zawsze dobrze jest spotkać się z George’em Sorosem, aby omówić wspólne wysiłki na rzecz przyspieszenia reform otwartego społeczeństwa w Europie Wschodniej”.

Osobnym tematem wywiadu Grégora Puppinka dla valeursactuelles.com jest milcząca

zależności ETPCz”. Nie ma żadnej woli, by zbadać tę sprawę. To przerażające – mówi Puppink. Dodaje, że nie może to jednak dziwić, zważywszy, że „w latach 2014–2018 George Soros i jego lobbyści odbyli co najmniej 64 spotkania z komisarzami i wyższymi urzędnikami KE, czyli prawdopodobnie o wiele więcej niż było to dane głowom europejskich państw”!

Puppink zauważa, że ujawnione fakty powinny otworzyć nam oczy na istotne znaczenie wspomnianych sieci wpływów i władzy nad krajowymi instytucjami politycznymi. – Nasz raport o organizacjach pozarządowych i ETPCz ujawnił i udowodnił realność zмовy (dużych organizacji pozarządowych, fundacji i organizacji międzynarodowych – przyp. RM) w określonych ramach ETPCz, ale to nie wystarczy. Te powiązania są zbyt głębokie i bliskie. To ten sam system władzy: istnieje między nimi symbioza zarówno finansowa, jak i ideologiczna, a nawet ludzka. Ta komplementarna relacja jest zniekształcana i zaburzona przez interwencję filantropów-miliarderów, którzy dążą do celów politycznych, gospodarczych i finansowych – twierdzi Grégor Puppink i nazywa działania Sorosa i jemu podobnych „prywatyzacją praw człowieka”.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu jest otoczony siecią organizacji pozarządowych finansowanych przez George’a Sorosa

Źródło: Wikipedia

Kazimierz Dadak

Chińska astrologia
i zachodnie prognozy
dla świata w odniesieniu
do roku 2021 są wyjątkowo
zgodne. Co z tego
wyniknie?

bez przesady można powiedzieć, że większość rodzimej elity doskonale pasuje do tego opisu.

Konferencje w Davos to istny majstersztyk w zakresie budowy wizerunku. Na pozór wszystko odbywa się w świetle reflektorów, bo sieci TV pokazują wywiady z najważniejszymi ich uczestnikami na tle ośnieżonych Alp. Szeroka publiczność odnosi wrażenie całkowitej przejrzystości obrad, w przeciwieństwie na przykład do tajnych spotkań Grupy Bilderberg. Niemniej w Davos mają miejsce setki spotkań w małych grupach, podczas których zapadają ustalenia, ale tu media już nie są wpuszczane i o nich publicznie się nie mówi.

RADYKALNI JAK BOLSZEWICY

W czerwcu 2020 r. prezes Schwab ogłosił, że pandemia przyspieszy narastające kryzysy: społeczny (rosnące rozwarstwienie w dochodach) i klimatyczny. Stąd rodzi się konieczność „wielkiego resetu” kapitalizmu. Dr Schwab nie owija w bawełnę. Cały świat

Donald Trump był niesłuchanie popularnym prezydentem. W wyborach w 2020 r. uzyskał ponad 11 mln głosów więcej niż cztery lata wcześniej! Mimo to przegrał. Jego porażka jest przedmiotem dociekliwych analiz nie tylko osób, które media głównego nurtu określają jako zwolenników teorii spiskowych.

SAMOBÓJSTWO USA?

W grudniu ubiegłego roku, dokładnie w piątą rocznicę podpisania paryskiego porozumienia klimatycznego, odbył się Szczyc Ambicji Klimatycznych, zorganizowany przy współudziale ONZ, Francji i Wielkiej Brytanii. Wzięły w nim udział prawie wszystkie kraje świata, wyjątek stanowiły USA, Australia i Brazylia – państwa, które wbrew zaleceniom płynącym z Davos nie odwracają się od idei energetyki opartej na kopalinach, włącznie z węglem. Oczywiście, nikt nie ma wątpliwości, że po 20 stycznia 2021 r. USA ochoczo dołączą do programu „wielkiego resetu”.

Rok wielkiego resetu

W astrologii chińskiej występuje dwanaście znaków i wszystkie one noszą nazwę jakiegoś zwierzęcia (od świni, poprzez koguta i psa, po tygrysa). Rok przyszedł, który zaczyna się 12 lutego 2021 roku, będzie rokiem bawołu. Zwierzę to symbolizuje między innymi ciężką pracę. Również cały świat wejdzie w okres ciężkiej pracy, tyle że pod znakiem „wielkiego resetu”. Tak nakazuje nie tyle astrologia, ile dr Klaus Schwab, założyciel i prezes Światowego Forum Ekonomicznego (SFE).

Forum jest w tej chwili najbardziej wpływową organizacją pozarządową na świecie. Do jej „partnerów” należy 1000 wielkich firm ponadnarodowych, doroczne zjazdy w szwajcarskim Davos przyciągają zaś nie tylko tych potentatów, ale i czołowych polityków z całego świata. Partnerzy płacą składki, które dochodzą do 600 tys. franków szwajcarskich, plus dziesiątki tysięcy za uczestnictwo w dorocznych zjazdach, stąd SFE posiada ogromne środki, z których finansuje między innymi niezwykle wpływowe raporty.

CZŁOWIEK DAVOS

Samuel Huntington, autor słynnej książki „Zderzenie cywilizacji”, ukuł termin „człowiek Davos”. Zdefiniował go jako członka światowej elity, który wykazuje „nikłe przywiązanie do swego narodu, postrzega granice państw jako przeszkody, które szczęśliwie zanikają, i uważa rządy krajowe za relikty przeszłości, którego jedyną pożyteczną funkcją jest umożliwianie globalnej ekspansji tejże elity”. Niewielu Polaków jest bywalcami Davos, ale

musi niezwłocznie „zreorganizować wszystkie aspekty życia społecznego i gospodarczego, od edukacji po umowę społeczną i warunki pracy. Wszystkie państwa, od USA po Chiny, muszą wziąć udział w «resecie» i każda gałąź gospodarki, od przedsiębiorstw wydobywających ropę naftową i gaz ziemny po «giganty technologiczne», musi zostać przekształcona”. Ponieważ te kryzysy narastają lawinowo, polityka „drobnych kroków nie wystarcza... Musimy zbudować od nowa fundamenty naszych systemów społecznych i gospodarczych”. Od czasów Lenina i bolszewików nie było programu inżynierii społecznej równie śmiałego i głębokiego.

W szczycie w Davos w 2020 r. wziął udział prezydent Donald Trump i ufnym w potęgę swego urzędu rzucił wyzwanie „ludziom Davos”, mówiąc: „Oni chcą, aby nam przydarzyły się niedobre rzeczy, ale my do tego nie dopuścimy. W latach 60. ubiegłego wieku przewidywali kryzys przeludnienia, w latach 70. powszechny głód, a w latach 90. wyczerpanie zasobów ropy naftowej. Ci siewcy strachu zawsze chcą tego samego: absolutnej władzy, żeby dominować, przekształcić i kontrolować każdy aspekt naszego życia. My nigdy nie pozwolimy na to, aby radykalni socjaliści zniszczyli nasz kraj i pozbawili nas wolności”. Rok później – niemal co do dnia – prezydent Trump przekazał władzę człowiekowi, który kawał swego życia spędził w Davos.

Byłby to przykład tryumfu ideologii nad interesem narodowym, zjawisko, które w historii USA nie miało dotąd precedensu. Ostatnich kilka lat, a szczególnie prezydentura Trumpa, to był okres prosperity opartej na rewolucji łupkowej. W 2019 r. średnie wydobycie ropy naftowej w USA wynosiło 19,5 mln baryłek dziennie, podczas gdy w Arabii Saudyjskiej 11,6, a w Rosji 11,5. Stąd amerykańska strategia wojskowa mówiła o „dominacji energetycznej”. Tymczasem kandydat Biden wyraźnie powiedział, że pod jego rządami USA będą odchodzić od energetyki opartej na węglowodorach w kierunku energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii (OZE).

Dlaczego USA miałyby dobrowolnie zbyć się atutu energetycznego? Na to pytanie „człowiek Davos” zapewne ma odpowiedź. Bo z politycznego, wojskowego i ponad wszystko gospodarczego punktu widzenia taka transformacja nie ma sensu. To, co głosi dr Schwab, przeczy zasadom efektywności gospodarowania, ponieważ zastępuje się tańsze źródło energii dużo droższym. Bez ogromnych subsydiów OZE nie są konkurencyjne. Szczególnie w USA przechodzenie do energetyki opartej na OZE nie ma żadnego uzasadnienia, ponieważ własne zasoby (ropa i gaz) będą zastępowane towarami importowanymi. Ze względu na taniość i obfitość tych surowców w USA nie rozwinął się przemysł pozyskiwania energii z energii słonecznej. To jest domena głównie

Polska znalazła się na równi pochyłej prowadzącej do całkowitej utraty suwerenności.

Premier Boris Johnson zapowiedział, że jego rząd zaprzestanie bezpośredniego finansowania wszelkich projektów związanych z paliwami kopalnymi poza granicami Wielkiej Brytanii

Źródło: PAP/EPA/Pippa Fowles

Chin i Niemiec. Pierwsi wytwarzają panele, a drudzy maszyny do ich produkcji.

„Wielki reset” klimatyczny to woda na młyn właśnie tych konkurentów USA, bo ani Niemcy, ani Chiny nie posiadają wielkich złóż ropy i gazu. W wyniku rewolucji łupkowej USA uzyskały nad tymi rywalami wielką przewagę w zakresie kosztów produkcji wyrobów energochłonnych i na skutek „wielkiego resetu” ta korzyść może zniknąć.

SŁOWA A CZYNY

„Ludzi Davos” można podzielić na trzy kategorie. Pierwsza to są osoby „wierzące”, przekonane przez nastolatkę cierpiącą na zespół Aspergera, że ginimy. Druga obejmuje osoby, które widzą w tym interes swego kraju albo interes osobisty, bo bycie „przyjacielem” szefów największych korporacji ponadnarodowych może nieść z sobą korzyści finansowe i nie tylko. Trzecia to politycy i biznesmeni, którzy nie widzą sensu stawiania oporu i mówią jedno, a czynią drugie.

We wrześniu 2020 r. prezydent Xi Jinping obwieścił, że ChRL przyspieszy osiągnięcie neutralności klimatycznej i cel ten osiągnie już... za 40 lat. Niemniej powyższa deklaracja nie wpłynęła na zmianę planów dotyczących budowy elektrowni opalanych węglem. Całkowita moc takich elektrowni, które mają być oddane do użytku w najbliższych latach, przekracza moc wszystkich elektrowni pracujących w tak dużej gospodarce jak Niemcy. W przeciwieństwie do ropy i gazu Chiny węgla mają pod dostatkiem.

Premier Boris Johnson podczas wspomnianego Szczytu Ambicji Klimatycznych

obwieścił, że jego rząd zaprzestanie bezpośredniego finansowania wszelkich projektów związanych z paliwami kopalnymi... poza granicami Wielkiej Brytanii.

Z kolei Niemcy, najgorętszy orędownik OZE, dokonują cudów, żeby ukończyć budowę gazociągu Nord Stream II. Zatem będą przygotowani do zmiany polityki dotyczącej się energetyki, jeśli „wajcha klimatyczna” zostanie przedstawiona. Co więcej, w maju 2020 r. oddali do użytku elektrownię Datteln 4 o mocy 1100 MW, opalaną węglem kamiennym o niskiej kaloryczności. Zasadniczym powodem, dla którego uruchomienie tego bloku energetycznego nie zostało wstrzymane, była konieczność wypłaty odszkodowania w wysokości 1,5 mld euro. Arcybogactw Niemców nie stać na wydanie 1,5 mld euro, a dużo biedniejszą Polskę musi być stać na wydanie dziesiątków miliardów euro na „wygaszanie” energetyki opartej na węglu.

Przyszłość pokaże, w jakim zakresie zostaną zrealizowane plany Joe Bidena odchodzenia od paliw kopalnych.

RESET A POLSKA

Nie wiadomo, co na temat „wielkiego resetu” myśli osoba faktycznie najważniejsza w państwie. Nie ulega jednak wątpliwości, że jej plenipotent, który na co dzień zarządza krajem, jest szczęśliwy, że gra w orkiestrze pod batutą dr. Schwaba. Świadczy o tym jego

działalność w trakcie ostatnich dekad, a najbardziej dobitnym tego przykładem jest zgoda na powiązanie sprawy funduszy unijnych ze sprawą praworządności. Dziś mowa o praworządności w kontekście pieniędzy, a jutro będzie mowa tylko o praworządności.

Artykuł 2 Traktatu o UE, na który powołuje się Bruksela, gdy mowa o praworządności, brzmi tak: „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości”. Dawniej pod słowem „mniejszości” rozumiano mniejszości narodowe, dziś chodzi o preferencje seksualne.

Jak jutro będzie pojmowany termin „godność osoby ludzkiej” czy „prawa człowieka” – tego nie sposób przewidzieć. To samo dotyczy każdego innego sformułowania zawartego w tym artykule, a podobnych artykułów Traktat zawiera wiele. Ponieważ prawo może regulować każdy aspekt życia społecznego, Polska znalazła się na równi pochyłej prowadzącej do całkowitej utraty suwerenności, także w sferze światopoglądowej. Drzwi do inżynierii społecznej, o której marzy „człowiek Davos”, zostały szeroko otwarte.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Prezydent Donald Trump, ufny w potęgę swego urzędu, rzucił wyzwanie „ludziom Davos”. Przegrał.

Pandemia bardzo skomplikowała nasze życie. Jednak nawet nie zdajemy sobie sprawy z tego, jak bardzo wpłynęła na Polonię i Polaków za granicą.

Ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu dotknęły ich jak wszystkich. Zarazem jednak – i to chyba bardziej dotkliwie – odczuli ich wpływ na działalność organizacji polskich oraz parafii. Co prawda przez internet mają dostęp do polskich mediów, ale nie mogą uczestniczyć w normalnym życiu swoich społeczności. Owszem, media polonijne jakoś funkcjonują. Pytanie, czy przetrwają polskie teatry, czy będą dalej działać inne instytucje kulturalne, a także – przede wszystkim na Zachodzie – czy przetrwają polonijne biznesy.

Owszem, na 2021 rok pomoc z Warszawy dla naszych rodaków na Wschodzie i na Zachodzie pozostanie na tym samym poziomie co poprzednio, ale trudno powiedzieć, czy to wystarczy na utrzymanie, a tym bardziej na odbudowę aktywności do poprzedniego poziomu. Warto przy tym pamiętać, że niewiele państw wspiera finansowo mniejszości narodowe – robią tak na przykład Czechy; na Ukrainie potrzebne jest polskie wsparcie pokrywające sto procent potrzeb, a na Białorusi, targanej protestami po sfałszowanych wyborach prezydenckich, potrzeby są jeszcze większe. Z kolei w Wielkiej Brytanii czy USA organizacje polonijne liczą głównie na składki miejscowych Polonusów, a w obecnych warunkach jest o to bardzo trudno.

ZAMARŁY TEATRY

Dobrym przykładem mogą być teatry. Jeśli wejść na stronę Polskiego Teatru Ludowego we Lwowie, można łatwo dostrzec, że

nie dzieje się w nim zupełnie nic. Wynika to przede wszystkim z sytuacji epidemicznej na Ukrainie. Ten teatr skupia przede wszystkim amatorów, nie ma też własnej, oddzielnej siedziby. A przecież jego dorobek jest znakomity – w ostatnich latach, dzięki współpracy z profesjonalnymi aktorami, do jego repertuaru weszły takie pozycje, jak „Rekonstrukcja poety” Zbigniewa Herberta, „Królewna lala” Adama Mickiewicza czy „Szewcy” Stanisława Witkiewicza. Najnowsza premiera 2019 roku to „Historia o chwalebny Zmartwychwstaniu Pańskim” Mikołaja z Wilkowiecka w reżyserii dyrektora teatru Zbigniewa Chrzanowskiego, z udziałem aktorów z Katowic i Radomia. Prapremiera odbyła się w lwowskiej katedrze łańciskiej. Teraz niestety wszystko zamarło. Wszyscy czekają na możliwość powrotu do normalnej pracy na scenie.

Nieco lepiej, ale tylko trochę, jest w Wilnie. Tam usiłuje działać zwłaszcza Polski Te-

Polonia żyje mimo wirusa

Piotr Kościński

Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie przeprowadziła kilka szkoleń dla dziennikarzy polskich na Wschodzie. Jedno odbyło się w Wilnie razem z redaktorami „Kurieru Wileńskiego” i Radia znad Wilii. Na zdjęciu Ostra Brama w stolicy Litwy

fol. xlv

atr Studio. Przez poprzednie lata wystawił niezliczoną ilość przedstawień, od „Procesu sądowego” według „Dziadów” Adama Mickiewicza, poprzez „Improwizację” Szymona Konarskiego po „Utarczyki” Catherine Hayes. Na premierze przedstawienia „Labirynt” według utworów Czesława Miłosza obecny był sam noblista.

– Mimo pandemii możemy powiedzieć, że rok 2020 był dla nas udany – mówi Edward Kiejzik, aktor tego teatru. – A właśnie obchodzimy nasze sześćdziesiąte urodziny. Jako jedyna polska instytucja kulturalna na Litwie działaliśmy aktywnie. Niestety, pod koniec roku wprowadzono u nas całkowitą kwarantannę, co uniemożliwia jakąkolwiek normalną działalność. Wcześniej były okresy, kiedy można było funkcjonować w miarę normalnie – wtedy wystawialiśmy sztuki na scenie teatru – dodaje.

Jak mówi Mikołaj Falkowski, prezes Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie (jest to jedna z głównych organizacji rozdzielających pomoc dla naszych rodaków), w 2020 r. na wschód od Bugu odbyła się tylko jedna premiera teatralna. – W jej organizacji pomagaliśmy – to sztuka „Troje w chacie”, zrealizowana właśnie przez Polski Teatr Studio w Wilnie, niebawem odbędzie się premiera zapisu tego spektaklu na jednej z platform społecznościowych. We wrześniu br. na Wileńszczyźnie udało się zrealizować, jeszcze z udziałem widowni, Międzynarodowy Festiwal Sztuki „Transmisje”, na którym pojawili się artyści z Polski, Ukrainy, Litwy, Czech i Słowacji, Łotwy i Węgier – opowiada Mikołaj Falkowski.

Podobnie jest w Londynie. Ewa Kwaśniewska w wydawanym w brytyjskiej stolicy piśmie „Tydzień Polski” pisała: „Nasza Scena Polska to teatr profesjonalny, z aktorami o fachowym, zawodowym wykształceniu. (...) Scenie Polskiej, którą ogromnie lubię, życzę, aby czym prędzej mogła nas czymś pięknym znów uraczyć. Aktorom, aby mogli spokojnie pracować i właściwie zaprezentować efekty swojej pracy. Żeby się też najwyżej w świecie mogli rozwijać. A żeby się rozwijać, potrzebują swojego teatru i widzów. Nie «zoomów» i «streamingów». Oby się więc ten okropny czas, w jakim teraz żyjemy, jak najprędzej skończył”.

Istniejąca kilkanaście lat Scena Polska wystawiała przedstawienia bardzo różnorodne, od Gałczyńskiego do Stachury oraz od Herberta do Osieckiej. Jak nas poinformowali jej przedstawiciele, przygotowała premierę na luty. – Liczymy na to, że będzie mogła odbyć się w teatrze, oczywiście w rygorze sanitarnym. Próby póki co odbywają się na Zoomie, z ogromnym zaangażowaniem i skupieniem na sensach, które

chcemy wydobyć z dramatu – usłyszeliśmy.

ROBIĆ, CO SIĘ DA

Organizacje polskie usiłują funkcjonować, na ile to możliwe. – Berdyczowski Oddział Związku Polaków na Ukrainie działa, nie zważając na kwarantannę: pracuje Sobotnia Szkoła Polska, nadal ukazuje się polska gazeta „Mozaika Berdyczowska” – mówi nam szefowa oddziału i redaktor naczelna „Mozaiki” Larysa Weremińska. – Musieliśmy dostosować się do tych trudnych warunków, ale nam się to udało. W ogóle życie toczy się nadal, ludzie chodzą do pracy, a dzieci do szkoły. Przyzwyczailiśmy się do maseczek i systemu pracy on-line – dodaje.

I opowiada, że dla szkoły sobotniej zakupili środki do dezynfekcji, używają ich po każdej lekcji w salach lekcyjnych. – Bez maseczki na twarzy nikogo do szkoły nie wpuszczamy. Przestrzegamy reguł higieny, utrzymujemy dystans, nie odwiedzamy dużych skupisk ludzi. Dzięki systemowi on-line uczestniczymy w różnych projektach. Nasza działalność jest wspierana przez fundację „Wolność i Demokracja” i finansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP – mówi Larysa Weremińska.

Podobnie wygląda sytuacja we wszystkich krajach na wschód od Bugu – oczywiście najtrudniej jest na Białorusi, gdzie władze usiłują wszystkimi środkami uniemożliwić dostarczanie z zagranicy pomocy humanitarnej i praktycznie zamknęły granice z Polską.

– W czasie pandemii, ze względu na narzucone przez nią ograniczenia, niektóre działania Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie i związanych z nią przedstawicieli polskich środowisk musiały zostać w tym roku ograniczone – podkreśla Mikołaj Falkowski. – Wiele inicjatyw staraliśmy się realizować w internecie.

Zorganizowaliśmy między innymi szkolenia on-line dla pracujących na Wschodzie pedagogów, którzy musieli przenieść swoje zajęcia z dziećmi do sieci, nagrane wykłady udostępniliśmy na naszej stronie internetowej. Zrealizowaliśmy również kilka szkoleń dla dziennikarzy polskich na Wschodzie. Jedno, przy zachowaniu wymaganej ostrożności, przeprowadzili w Wilnie nasi specjaliści od mediów razem z redaktorami „Kuriera Wileńskiego” i Radia znad Wilii. Drugie odbyło się już wyłącznie on-line, to zajęcia prowadził wykładowca z Uniwersytetu Warszawskiego. Przy wykorzystaniu streamingu zorganizowaliśmy również tegoroczne Forum Mediów Polskich na Wschodzie.

Ważne było też zaangażowanie w przeciwdziałanie pandemii. – Kupiliśmy od-

powiednie środki ochronne dla Polaków z Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Łotwy, Mołdawii, Rosji i Ukrainy oraz przekazaliśmy pomoc socjalną i dodatkowe wsparcie w ramach prowadzonego przez naszą fundację „Wschodniego Funduszu Dobroczynności” – podkreśla Mikołaj Falkowski.

CZY WYSTARCZY PIENIĘDZY?

Na Zachodzie jest podobnie jak na wschód od Bugu. Wydawana w Toronto „Gazeta” pełna jest informacji o zastrzeżeniu środków zapobiegania pandemii – w tym kraju decyzji o zamknięciu szkół czy sklepów nie podejmuje rząd federalny, ale prowincje. W komunikatach można znaleźć i takie: „Zmarł nasz rodak w Toronto – pokonał go koronawirus. Potrzebna pomoc”. Dalej są informacje, jak wesprzeć rodzinę.

A na stronie parafii św. Maksymiliana Kolbe w Mississaudzie pod Toronto (to obecnie jedno z największych skupisk Polonii w Kanadzie) dominują dwie informacje: duży link do Mszy świętych na YouTube’ie i internetowe zapisy na spowiedź. Te ostatnie wyglądają nieco jak strona zakupu biletów do kina czy teatru – można wybrać datę i godzinę, od 8.00 do 20.30 (co pół godziny).

– W Toronto i Mississaudzie kościoły są od ponad miesiąca zamknięte, a Msze nadawane są przez internet – mówi pani Małgorzata, od wielu lat żyjąca w Kanadzie. Jak dodaje, organizacje polonijne działają tylko wirtualnie. – Obowiązuje zakaz organizowania spotkań w większym gronie – podkreśla.

Przeglądając polonijne media, można dostrzec, że pandemia jest tematem numer jeden. Jednym z nielicznych wyjątków jest Nowa Zelandia; gdy ten artykuł trafił do redakcji „Idziemy”, dziennie w kraju tym odnotowywano od zera do kilku przypadków zachorowań. I zdjęcia z Nowej Zelandii ukazują ludzi nienoszących maseczek...

Na ile polskie organizacje zdołają odbudować swój potencjał? Tu wiele zależy od Polski. Na 2021 r. rząd przeznaczył ponad 100 mln zł dla organizacji polonijnych. Pełnomocnik Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą min. Jan Dziedzic ogłosił w ubiegłym roku konkurs na środki w wysokości 50 mln zł na dofinansowanie projektów m.in. w dziedzinie rozwijania organizacji polonijnych, mediów i wydarzeń polonijnych. Pozostałymi środkami dysponują MSZ, Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Ale oprócz pieniędzy potrzebna będzie też znacznie większa niż dotąd aktywność polskich konsulatów i organizacji pozarządowych. Inaczej nasi rodacy na Wschodzie i Zachodzie mogą bardzo wiele stracić.

Organizacje polskie usiłują funkcjonować, na ile to możliwe.

Na żydowskich cmentarzach może nas zaintrygować symboliczna korona wykuta na niektórych nagrobkach. Oznacza ona, że nieboszczyk wywodził się z rodu Dawida.

ks. Jacek Stefański

Informacja o przynależności do rodu Dawida ewidentnie nie zaginęła po wielu wiekach, lecz nadal jest przekazywana w żydowskich rodzinach. Nie możemy więc się dziwić, że w ostatniej części genealogii Pana Jezusa zapisanej w Ewangelii św. Mateusza, obejmującej czas po powrocie Żydów z wygnania babilońskiego, pojawiają się imiona niefigurujące nigdzie w Starym Testamencie. Były one jednak znane w rodzie Dawida na przestrzeni wieków, a może nawet zachowane w tajemnicy ze względu na okupantów Ziemi Świętej w różnych epokach. To, co przez długi czas było ukryte, zostaje ujawnione w chwili, gdy Mesjasz przychodzi na świat. A dzieje się to za przyczyną św. Józefa.

DWIE GENEALOGIE

Nie sposób uniknąć pytania dotyczące różnic między genealogią podaną przez św. Mateusza a tą, którą podaje św. Łukasz. Najbardziej niepokojący może być fakt, że św. Mateusz Ewangelista podaje Jakuba jako ojca św. Józefa, a św. Łukasz Ewangelista jako ojca Józefa podaje Helego. Najbardziej prawdopodobnym rozwiązaniem tej zagadki jest informacja podana przez chrześcijańskiego historyka Sekstusa Juliusza Afrykańskiego (160–240), który odkrył, że Jakub – ojciec św. Józefa w genealogii Mateuszowej – był drugim mężem wdowy, której pierwszym mężem był Heli. Po śmierci Helego poślubiła Jakuba, dlatego że Heli i Jakub byli przyrodni braćmi, czyli synami tej samej matki. Drugie małżeństwo owej wdowy zawarto zgodnie z żydowskim prawem lewiratu (por. Pwt 25, 5–10) nakazującym bezdzietnej wdowie, aby wyszła za męża za niezonozonego brata swojego zmarłego męża w celu „wzbudzenia” mu potomstwa (por. Mk 12, 19).

Wskutek zawarcia przez wdowę związku małżeńskiego z Jakubem prawo żydowskie uznawało legalne ojcostwo Helego względem

Józefa, mimo że Józef był biologicznym synem Jakuba. Znamienne natomiast jest to, że obie genealogie uwzględniają pochodzenie Józefa w prostej linii od króla Dawida.

DWA ETAPY MAŁŻEŃSTWA

Św. Mateusz pisze, że „po zaślubinach Matki [Jezusa], Maryi, z Józefem, w pierwszym zamieszkali razem, znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego” (Mt 1, 18). Dlaczego małżonkowie nie za-

mieszkali razem po ślubie? Należy zauważyć, że ślub żydowski odbywa się w dwóch etapach. Pierwszy etap nosi hebrajską nazwę *erusin* (nabycie [żony]), kiedy to mężczyzna i kobieta, mimo że są już małżonkami, jeszcze nie mieszkają razem. Czynią to w celu uświadomienia sobie i innym, że do tak świętego związku, jakim jest małżeństwo, trzeba podejść z bojaźnią Bożą i powagą. Aby dojrzać w takim podejściu do związku małżeńskiego, należy spędzić jakiś czas z dala od siebie już po zawarciu związku. Dopiero po tym etapie małżonkowie mogą zamieszkać wspólnie. Wówczas następuje drugi etap nazwany *nisuim* (podjęcie [żony]).

Koś mógłby stwierdzić, że chodzi nie tyle o dwa etapy małżeńskie, ile o zaręczyny i małżeństwo. Byłoby to stwierdzenie błędne, ponieważ według prawa żydowskiego etap *erusin* jest już małżeństwem, bo już na tym etapie ani mąż, ani żona nie mogą zawrzeć związku z nikim innym. Judaizm przytacza w tym celu słowa króla Dawida nazywającego Mikal, z którą zawarł *erusim*, swoją żoną (por. 2 Sm 3, 14). To samo potwierdza Księga Powtórzonego Prawa, która określa młodego mężczyznę i młodą kobietę na pierwszym etapie małżeństwa – *erusin* – mianem małżonków (por. Pwt 22, 23–24). Wobec tego, gdy Najświętsza Dziewica „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego”, nie była ona „przyszłą” żoną Józefa, lecz prawdziwie jego żoną. Potwierdza to zresztą sam św. Mateusz, gdy pisze: „Mąż Jej, Józef” (Mt 1, 19), oraz anioł w słowach skierowanych do Józefa: „(...) nie bój się wziąć Maryi do siebie, twej Małżonki” (Mt 1, 20).

Powyższe spostrzeżenia są ważne zwłaszcza w obliczu twierdzeń ze stro-

ny niektórych kręgów feministycznych, że Najświętsza Maryja Panna była samotną matką. Nie była, bo gdy poczęła i urodziła Syna, a potem wychowywała Go, to cały czas miała męża. Sama nazywała św. Józefa ojcem Jezusa, kiedy mówi do swojego Syna w świątyni: „Oto ojciec Twój i Ja z bólem serca szukaliśmy Ciebie” (Łk 2, 48). Dlatego też św. Łukasz stwierdza, że Maryja i Józef byli rodzicami Chrystusa (por. Łk 2, 27. 33. 41. 43).

Józef i rzeczy ukryte

Pamiętajmy, że są – owszem – osoby samotnie wychowujące swoje dziecko, ale nie jest to stan normalny. Normalnym stanem dla rozwoju dziecka jest przyścisłe na świat i dojrzwanie w domu ojca i matki. Z woli Boga Ojca w takiej rodzinie przyszedł na świat Syn Boży i w niej dojrzwiał, abyśmy nie mieli żadnej wątpliwości, że taki jest zamysł Boży dla każdego poczętego i rozwijającego się dziecka.

ODKRYCIE TAJEMNICY

Gdy św. Mateusz stwierdza, że Najświętsza Dziewica znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego, zanim małżonkowie zamieszkali razem, to celem ewangelisty nie jest skupienie się na samym fakcie dwuetapowości żydowskiego małżeństwa. Kluczowe w tym zdaniu są słowa: „(...) znalazła się brzemienną za

sprawą Ducha Świętego”. Co one oznaczają? Niewątpliwie odnoszą się do prawdy, którą powtarzamy w wyznaniu wiary: „I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem”. Jednak gdy wydaje nam się, że nie możemy już wydo-

być nic nowego z dobrze znanego nam biblijnego tekstu, Pan Bóg może nas zaskoczyć nowym odkryciem. Tak też dzieje się w przypadku słów, że Najświętsza Dziewica „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego”. Do pięknego odkrycia dotyczącego św. Józefa prowadzi nas w tym miejscu język hebrajski. W jaki sposób?

Określenie „znaleźć się brzemienną za sprawą Ducha Świętego” w języku polskim oznacza to samo, co „stać się brzemienną za sprawą Ducha Świętego”. Są to słowa

Gdy Maryja „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego”, nie była „przyszłą” żoną Józefa, lecz prawdziwie jego żoną.

przetłumaczone z języka greckiego, bo właśnie w tym języku dotarły do nas najstarsze egzemplarze Ewangelii. Jednak w starożytności był też dostępny hebrajski lub aramejski tekst Ewangelii, co zresztą potwierdził żyjący ponad 1600 lat temu św. Hieronim. Mamy też dowody lingwistyczne na to, że grecki tekst Ewangelii jest przekładem z języka hebrajskiego, co zresztą nie powinno nikogo dziwić, zwłaszcza w przypadku św. Mateusza Ewangelisty.

się o tym albo bezpośrednio od Pana Boga, albo bezpośrednio od Tej, która poczęła za sprawą Ducha Świętego. W związku z tym św. Hieronim w swoim komentarzu do słów, że Maryja „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego”, stwierdza: osobą, która odkryła, że Najświętsza Dziewica była w stanie błogosławionym za sprawą Ducha Świętego, musiał być św. Józef, bo jako Jej Mążonek o wszystkim się od Niej dowiadywał.

ryja Panna miała tak wielkie zaufanie do Józefa, tak dobrze go znała, tak dogłębnie świadoma była jego więzi z Bogiem, że mogła mu oznajmić coś, czego nikt w historii ludzkości nie mógłby ani pojąć, ani sobie wyobrazić: Bóg przyjął ludzką naturę i stał się w ten sposób Bogiem-człowiekiem.

Matka Boża nie podzieliłaby się tą tajemnicą ze św. Józefem, gdyby miała najmniejszą wątpliwość, że jej nie zrozumie lub nie uwierzy. Ale właśnie z tego powodu Pan Bóg

Zaślubiny Maryi z Józefem. Fragment ołtarza mariackiego w Krakowie

Dlaczego ten fakt jest ważny? Z tego powodu, że o ile w języku greckim słowa „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego” mają to samo znaczenie, co w języku polskim, o tyle w języku hebrajskim powyższe zdanie zawiera jeszcze jedno znaczenie: „Odkryto Ją brzemienną za sprawą Ducha Świętego”. Nie chodzi o błąd w polskim tłumaczeniu, lecz raczej o ukryte znaczenie, którego nie da się wydobyć wprost ani z polskiego, ani z greckiego zdania, a tylko ze zdania hebrajskiego. W ten sposób słowa „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego” zakładają, że ktoś musiał odkryć nie tylko jej stan, ale również jego „Przyczynę”, mianowicie Ducha Świętego. Bycie w stanie błogosławionym za sprawą Ducha Świętego jest rzeczą, której żaden człowiek nie mógłby odkryć (lub dostrzec wzrokowo), jeżeli nie dowiedziałby

Zastanówmy się nad tym odkrywczym stwierdzeniem św. Hieronima. Dlaczego on – jako jedyny spośród Ojców Kościoła – rozumiał słowa „znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego” w ten sposób? Chodzi o to, że św. Hieronim specjalnie przeprowadził się do Ziemi Świętej, aby tam nauczyć się języka hebrajskiego w celu lepszego zrozumienia nie tylko Starego Testamentu, ale również Nowego Testamentu. I to właśnie znajomość niuansów języka hebrajskiego odsłoniła przed nim nowe znaczenie słów dotyczących św. Józefa, które po dziś dzień pozostaje mało znane.

WNIOSKI NA DZISIAJ

To, co zauważa św. Hieronim, świadczy o głębokim małżeńskim porozumieniu między Józefem a jego Mążonką. Między nimi nie było żadnych tajemnic! Najświętsza Ma-

postawił tego człowieka na jej drodze. Bóg Ojciec pragnął nie tylko, aby Jego jednorodzony Syn miał ojca na ziemi, ale również, by był to ojciec, w którym Matka Syna Bożego mogła mieć wsparcie duchowe i moralne. W ten sposób św. Józef pozostaje przykładem dla każdego męża, który ma być najbardziej zaufanym towarzyszem życia, z którym żona mogłaby mówić o wszystkim i podzielić się sprawami, których nikt inny ani by nie rozumiał, ani by nie przyjął.

Potrzeba nam dzisiaj takich mężów i ojców. Jakże inne byłyby małżeństwa i rodziny, gdyby św. Józef był bardziej naśladowany. Temu właśnie ma służyć obecny Rok Świętego Józefa. Uczmy się zatem od Tego, który oznajmia nam rzeczy ukryte dla wielu.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej,
doktorem biblistą,
urodził się i wychował w Izraelu

CHRZEST

Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego – te słowa zostały wypowiedziane nad każdym z nas w momencie naszego chrztu. Z pewnością ani tej uroczystości, ani tego momentu nikt z nas nie pamięta, ale... może została ona zatrzymana w obiektywie aparatu fotograficznego lub kamery. Jeśli nie, to z pewnością znamy ten moment z opowiadań naszych najbliższych.

Co najważniejsze, tuż przed samym momentem chrztu wiarę w Pana Boga wyznali nasi rodzice (opiekunowie), gdyż chrzest, który został nam udzielony, otrzymaliśmy w wierze naszych rodziców. Jakże to wyjątkowe: weszliśmy do Kościoła wprowadzeni przez naszych najbliższych. Wkroczyliśmy na drogę wiary, po której oni już idą. Weszliśmy w ślady, które oni już zrobili. Czy trwamy w tym, co otrzymaliśmy? Czy jesteśmy wierni wierze tych, którzy byli przed nami? Czy wiarą, którą otrzymaliśmy, dzielimy się z tymi, którzy idą po nas? To ważne pytania, na które szczególnie dziś – w Niedzielę Chrztu Pańskiego – warto sobie odpowiedzieć.

Nasz chrzest nawiązuje do chrztu, który Jezus otrzymał od Jana nad rzeką Jordan, u progu swojej publicznej działalności. Do Jana – człowieka pustyni odzianego w sierść wielbłąda – przychodziły tłumy, by słuchać i przyjąć chrzest nawrócenia. Wśród tych, którzy przyszedli, był i Jezus z Nazaretu, który w duchu pokory wchodzi do Jordanu i przyjmuje chrzest, który otwiera niebiosy. To poprzez ten chrzest, przez wejście w wody Jordanu, Jezus ukazuje się ludowi jako Syn Boży – wyczekiwany i zapowiadany Mesjasz. „[...] rozwierające się niebo i Ducha jak gołębicę zstępującego na siebie. A z nieba odezwał się głos: tyś jest mój Syn umiłowany, w Tobie mam upodobanie!”. To po tym wydarzeniu Jezus, umocniony Duchem Świętym, idzie głosić w publicznej działalności to, co usłyszał od swojego Ojca. Idzie wzywać do nawrócenia i chrzcić Duchem Świętym.

Przyjmując chrzest, weszliśmy w wiarę naszych przodków, ale i w historię Kościoła rzymskiego – jednego, świętego, powszechnego i apostołskiego, jak mówimy w Credo. Weszliśmy na drogę zbawienia, a krocząc po śladach tych, którzy byli przed nami – których Kościół stawia nam za wzór – możemy mieć pewność zbawienia. Niedziela chrztu Jezusa ma pobudzić nasze serca do głębokiego dziękczynienia za dar wejścia w Kościół, ale także za wiarę, którą otrzymaliśmy od tych, którzy byli przed nami. Mamy dziś także modlić się za tych, którzy uczyli nas wiary i wskazywali, jak kroczyć po drogach świata, nie zapominając o wieczności.

ks. Paweł Kłys

Autor jest rzecznikiem prasowym Kurii Arcybiskupiej w Łodzi

ŚWIĘTO CHRZTU PAŃSKIEGO

10 stycznia 2021

Czytanie z Księgi proroka Izajasza

Iz 55, 1-11

Tak mówi Pan: Wszyscy spragnieni, przyjdźcie do wody, przyjdźcie, choć nie macie pieniędzy! Kupujcie i spożywajcie, dalejże, kupujcie bez pieniędzy i bez płacenia za wino i mleko!

Czemu wydajecie pieniądze na to, co nie jest chlebem? I waszą pracę – na to, co nie nasyci? Słuchajcie Mnie, a jeść będziecie przysmaki i dusza wasza zakosztuje tłustych potraw. Nakłońcie uszu i przyjdźcie do Mnie, posłuchajcie mnie, a dusza wasza żyć będzie. Zawrę z wami wieczyste przymierze; niezawodne są łaski dla Dawida. Oto ustanowiłem go świadkiem dla ludów, dla ludów wiodłem i rozkazodawcą.

Oto zawezwiesz naród, którego nie znasz, i ci, którzy cię nie znają, przybiegną do ciebie ze względu na Pana, twój Boga, przez wzgląd na Świętego Izraela, bo on ci dodał chwały.

Szukajcie Pana, gdy się pozwala znaleźć, wzywajcie Go, dopóki jest blisko! Niechaj bezbożny porzuci swą drogę i człowiek nieprawdy swoje knowania. Niech się nawróci do Pana, a Ten się nad nim zmiłuje, do Boga naszego, gdyż hojny jest w przebaczeniu. Bo myśli moje nie są myślami waszymi ani wasze drogi moimi drogami – mówi Pan. Bo jak niebiosy górują nad ziemią, tak drogi moje – nad waszymi drogami i myśli moje – nad myślami waszymi. Zaiste, podobnie jak ulewa i śnieg spadają z nieba i tam nie powracają, dopóki nie nawodnią ziemi, nie użyźnią jej i nie zapewnią urodzaju, tak iż wydaje nasienie dla siewcy i chleb dla jedzącego, tak słowo, które wychodzi z ust moich, nie wraca do Mnie bezowocne, zanim wpięrow nie dokona tego, co chciałem, i nie spełni pomyślnie swego posłannictwa.

Psalm responsoryjny

Iz 12, 2-6

Refren: Będziecie czerpać ze źródeł zbawienia.

Oto Bóg jest moim zbawieniem!

Jemu zaufam i bać się nie będę.

Pan jest moją pieśnią i mocą

i On stał się moim zbawieniem.

Wy zaś z weselem czerpać będziecie wodę ze źródeł zbawienia.

Chwalcie Pana, wzywajcie Jego imienia!

Ukażcie narodom Jego dzieła,

przypominajcie, że Jego imię jest chwalebne.

Śpiewajcie Panu, bo czynów wspaniałych dokonał!

I cała ziemia niech o tym się dowie.

Wznosź okrzyki i wołaj radośnie, mieszkanki Syjonu,

bo wielki jest wśród ciebie Święty Izraela.

Czytanie z Pierwszego Listu Świętego Jana Apostoła

1 J 5, 1-9

Najmilsi: Każdy, kto wierzy, że Jezus jest Mesjaszem, z Boga się narodził; i każdy miłujący Tego, który dał życie, miłuje również tego, kto życie od Niego otrzymał. Po tym poznajemy, że miłujemy dzieci Boże, gdy miłujemy Boga i wypełniamy Jego przykazania, albowiem miłość względem Boga polega na spełnianiu Jego przykazań, a przykazania Jego nie są ciężkie. Wszystko bowiem, co

z Boga zrodzone, zwycięża świat; tym właśnie zwycięstwem, które zwyciężyło świat, jest nasza wiara. A któż zwycięża świat, jeśli nie ten, kto wierzy, że Jezus jest Synem Bożym? Jezus Chrystus jest tym, który przyszedł przez wodę i krew, i Ducha, nie tylko w wodzie, lecz w wodzie i we krwi. Duch daje świadectwo, bo duch jest prawdą.

Trzej bowiem dają świadectwo: Duch, woda i krew, a ci trzej w jedno się łączą. Jeśli przyjmujemy świadectwo ludzi – to świadectwo Boże więcej znaczy, ponieważ jest to świadectwo Boga, które dał o swoim Synu.

Oto słowo Boże.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.

Jan zobaczył podchodzącego ku niemu Jezusa i rzekł do Niego: „Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata”.

Słowa Ewangelii według Świętego Marka

Mk 1, 7-11

Jan Chrzciciel tak głosił: „Idźcie za mną mocniejszy ode mnie, a ja nie jestem godzien, aby schyliwszy się, rozwiązać rzemiyk u Jego sandałów. Ja chrzciliem was wodą, On zaś chrzcici was będzie Duchem Świętym”.

W owym czasie przyszedł Jezus z Nazaretu w Galilei i przyjął od Jana chrzest w Jordanie. W chwili gdy wychodził z wody, ujrzał rozwierające się niebo i ducha jak gołębicę zstępującego na Niego. A z nieba odezwał się głos: „Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie”.

Oto słowo Pańskie.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 11 stycznia

Czytania mszalne: Hbr 1, 1-6; Ps 97, 1-2. 6. 7c. 9; Mk 1, 14-20

Wtorek, 12 stycznia

Czytania mszalne: Hbr 2, 5-12; Ps 8, 2. 5-9; Mk 1, 21-28

Środa, 13 stycznia

Wspomnienie dowolne św. Hilarego, biskupa i doktora Kościoła
Czytania mszalne: Hbr 2, 14-18; Ps 105, 1-4. 6-9; Mk 1, 29-39

Czwartek, 14 stycznia

Czytania mszalne: Hbr 3, 7-14; Ps 95, 6-11; Mk 1, 40-45

Piątek, 15 stycznia

Czytania mszalne: Hbr 4, 1-5. 11; Ps 78, 3-4. 6-8; Mk 2, 1-12

Sobota, 16 stycznia

Czytania mszalne: Hbr 4, 12-16; Ps 19, 8-10. 15; Mk 2, 13-17

Źródło: PAP/EPA/Vincenzo Piro

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

BĄDŹMY BRAĆMI I SIOSTRAMI

W tym momencie historycznym, naznaczonym kryzysem ekologicznym oraz poważną niestabilnością gospodarczą i społeczną, pogłębianą przez pandemię koronawirusa, bardziej niż kiedykolwiek potrzebujemy braterstwa. A Bóg nam je oferuje, dając nam swojego Syna Jezusa [...]. Braterstwo oparte na prawdziwej miłości, zdolnej do spotkania drugiego, który jest inny niż ja, do współczucia jego cierpieniom, do zbliżenia się do niego i do zaopiekowania się nim, nawet jeśli nie jest z mojej rodziny, mojej grupy etnicznej, mojej religii. Jest różny ode mnie, ale jest moim bratem, moją siostrą. Dotyczy to również stosunków między narodami i państwami – wszyscy powinni być braćmi i siostrami! [...] W tym świątecznym dniu kieruję swoje myśli szczególnie do tych, którzy nie dają się przytłoczyć niekorzystnym okolicznościom, ale starają się nieść nadzieję, pociechę i wsparcie, niosąc pomoc tym, którzy cierpią, i towarzysząc osobom samotnym.

Jezus narodził się w stajni, ale otoczony miłością Dziewicy Maryi i świętego Józefa. Syn Boży, rodząc się w ciele, uświęcił miłość rodzinną. Moje myśli kierują się w tej chwili do rodzin: do tych, które nie mogą się dziś zjednoczyć, jak również do tych, które są zmuszone do pozostania w domu. Niech Boże Narodzenie będzie dla wszystkich okazją do ponownego odkrycia rodziny jako kolebki życia i wiary; miejsca gościnnej miłości, dialogu, przebaczenia, braterskiej solidarności i wspólnie dzielonej radości, źródła pokoju dla całego rodzaju ludzkiego.

Z orędzia „Urbi et Orbi” 25 grudnia

ZAMIENIAĆ ZŁO W DOBRO

Bycie świadkami Jezusa dotyczy także i nas. Pan pragnie, abyśmy uczynili z życia niezwykle dzieło poprzez zwykłe gesty każdego dnia. Tam, gdzie mieszkamy, w rodzinie, w pracy, wszędzie jesteśmy powołani do bycia świadkami Jezusa, choćby tylko dając światło uśmiechu i unikając mroków obgadywania i plotek. Ponadto, gdy widzimy coś niestosownego, zamiast krytykować, plotkować i narzekać, módlmy się za tych, którzy uczynili coś złego, i za tę trudną sytuację. A kiedy w domu pojawi się kłótnia, zamiast starać się zwyciężyć, spróbujmy ją rozbroić i za każdym razem zaczynać od nowa, wybacząc tym, którzy nas obrażili. Drobnie rzeczy, lecz zmieniają dzieje, ponieważ otwierają drzwi, otwierają okna na światło Jezusa. Święty Szczepan, gdy był w niego ciskane kamienie nienawiści, odpowiadał na nie słowami przebaczenia. W ten sposób zmienił historię. Także i my możemy codziennie zamieniać zło w dobro, jak sugeruje piękne przysłowie, które mówi: „Bądź jak palma: rzucają w nią kamieniami, a ona upuszcza daktyle”.

Z rozważania przed modlitwą „Anioł Pański” 26 grudnia

fot. Fundacja Małych Stópek

Przygarnąć nieplanowanego

Barbara Wiśniowska

– Najczęściej zaczyna się od telefonu, że ktoś planuje dokonać aborcji – zdradza ks. Tomasz Kancelarczyk, prezes i pomysłodawca Fundacji Małych Stópek. Fundacja oferuje kobietom konkretną pomoc.

– Oddzwaniamy lub piszemy SMS do kobiet w dramatycznej sytuacji. Staramy się porozmawiać, rozwiązać ich problemy – kontynuuje ks. Tomasz. – Ich historie są różne, powodem do podjęcia decyzji o aborcji są ich zmartwienia, ale wspólnym mianownikiem jest brak ojca dziecka. Nie oskarżam o aborcję kobiet, tylko mężczyzn. Gdyby ojcowie poczętych dzieci zachowali się tak, jak trzeba, nie byłoby tego problemu. Sytuacja jest beznadejzyna, kiedy ojciec chce aborcji. Na palcach jednej ręki mogę policzyć przypadki w ciągu kilkunastu lat, kiedy ojciec nie chciał aborcji, a chciała matka. Niestety wrogię nastawienie rodziny oraz środowisko koleżanek, które do tego namawiają, też jest wspólnym mianownikiem decyzji o aborcji. Rozwiązaniem problemu jest znalezienie innego miejsca zamieszkania, wyrwanie ze środowiska aborcyjnego – dodaje ze smutkiem.

Fundacja Małych Stópek nie robi kobietom wykładów o grzechu. Oferuje konkretną pomoc, jeśli zdecydują się urodzić: wynajęcie i opłacenie mieszkania, pomoc żywnościową, wsparcie w znalezieniu pracy, a dla dziecka wszystko, czego będzie mu potrzebna przez 2 lata: 2 tys. pieluch, wózek, łóżeczko, kosmetyki, mleko, ubranka, mokre chusteczki.

Ks. Tomasz przypomina historię jednej z podopiecznych fundacji: – Dostałem od niej SMS: „Nie będę z panem rozmawiała, większość księży to pedofile”. Najspokojniej w świecie odpisałem: „Ma pani szczęście, jestem w tej mniejszości”. Po dwóch dniach znów dostałem odpowiedź: „Może pan zadzwonić”. Znałem jej sytuację. Wy tłumaczyłem, jak wygląda pomoc. Kobieta przerwała rozmowę i napisała: „Nie chcę tego dziecka, nie urodzę”. Odpisałem, że propozycję podtrzymuję. Po dwóch dniach znów SMS: „Zastanawiam się nad tym, co ksiądz powiedział”. Przepraszała, że nie miło mnie potraktowała, ale ją rozumiem i nie potępiam. Opuszczenie przez innych rodzi wrogość, osamotnienie, bezradność, bunt.

Kobiet, które otrzymują kompleksową pomoc od fundacji, jest kilkadziesiąt rocznie, mniej więcej jedna w tygodniu. – Niektóre wymagają prowadzenia przez 2 lata – mówi ksiądz Tomasz – niektóre przez krótki czas po porodzie, bo gdy dziecko się rodzi, często rodzina się w nim zakochuje i przygarnia kobietę z powrotem. Są też sytuacje, kiedy zaczynamy organizować pomoc, ale nagle w rodzinie wszystko się zmienia, kobieta stawia innych wobec swojej twardej decyzji o urodzeniu i bliscy nie mają wyboru, spieszą jej z pomocą – tych przypadków jest setki każdego roku. Zmiana postawy mężczyzny, który decyduje się zaopiekować kobietą i dzieckiem, także wszystko zmienia. Jednego tygodnia ona nie chce urodzić, drugiego tygodnia przychodzi szczęśliwa, jakby sprawy aborcji nigdy nie było. Ta współczesna walka kobiet o prawo do aborcji to nic innego jak tylko instynktowne wyczuwanie przez kobiety, że

nie ma mężczyzn, którzy byliby dobrymi mężami i ojcami. Cieszę się, że w tym roku szczególnie wspominamy św. Józefa. On pierwszy potrafił przygarnąć nieplanowane dzieciątko i jest świetnym wzorem dla mężczyzn.

Działalność Bractwa Małych Stópek rozpoczęła się od zorganizowania Szczecińskiego Marszu dla Życia w 2001 r. Później zgłoszenia o potrzebie pomocy oraz darowizny od ludzi dobrej woli zaczęły sypać lawinowo. Trzeba było zarejestrować działalność fundacji. – Dziękuję wszystkim, którzy nas wspierają – uśmiecha się ksiądz prezes. – Każdy grosz wydany na pieluchy i konkretne potrzeby kobiet i maluszków może sprawić, że matki łatwiej zdecydują się na urodzenie nieplanowanego dziecka.

Pomagać fundacji można na wiele sposobów, np. ustanowić stałą darowiznę w dowolnej kwocie z dopiskiem „na cele statutowe” lub „na pieluchy”. Można na własnym ślubie poprosić gości o zakup pieluch zamiast kwiatów, pobrać na telefon aplikację „Adoptuj życie”, zamówić w fundacji film o działaczce pro-life lub figurkę 10-tygodniowego embrionka, przekazać łóżeczko lub wózek i inne dary rzeczowe.

Fundacja Małych Stópek nie ogranicza się do pomocy kobietom. Opieką ogarnia także osoby bezdomne, niepełnosprawne, rodziny wielodzietne i wspiera poradnie naturalnego planowania rodziny. Ks. Tomasz szkoli katechetów, sam też przemawia do młodzieży, pokazuje im stricte naukowy film National Geographic o początku życia ludzkiego, gdzie widać bijące serduszek i jest podana wielkość ludzkiego embriona w calach. Wtedy mogą porównać, że jest to ta sama wielkość, co Jasia, którego trzymają w ręce. – Pomoc to jedno, ale edukacja jest

Fundacja oferuje kobietom konkretną pomoc, jeśli zdecydują się urodzić: wynajęcie i opłacenie mieszkania, pomoc żywnościową, wsparcie w znalezieniu pracy.

jeszcze ważniejsza – zwraca uwagę ks. Tomasz. – Trzeba przywrócić wartość czystości przedmałżeńskiej. Jeśli będziemy mieli rozluźnienie w sprawach seksualnych i wyrosną kolejne pokolenia nieodpowiedzialnych chłopców, problem będzie narastał.

Ks. Tomasz niedawno dostał zdjęcie dzieciątka z podpisem: „Gdyby nie Ksiądz, nie miałabym tak cudownego dziecka”. Odpisał: „To nie moja chwała, to Pani zmaganie i zasługa, ja tylko trochę pomogłem”. Obserwuje w oczach młodych matek miłość do maluszków już od chwili, gdy usłyszą bicie ich serca. – Zawsze radzę im zapomnieć o przeszłości. Nie liczy się ta skaza, że kiedyś nie chciały rodzić. Liczy się, że teraz kochają – stwierdza.

Więcej informacji o działalności Fundacji Małych Stópek na stronie: dlazycia.info.

Bez lotów i listów

W związku z zawieszeniem połączeń lotniczych z Wielką Brytanią oraz ograniczeniami w transporcie drogowym Poczta Polska zawiesza do odwołania przyjmowanie listów

oraz paczek do Wielkiej Brytanii. W Polsce obowiązuje też zakaz lądowania samolotów z lotnisk położonych na terytorium Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Japonia zamknięta

foto: PAP/EPA/Kimimasa Mayama

Tokio straci turystów, którzy chętnie przyjeżdżali tam od lat

W związku z wykryciem nowej i potencjalnie bar-

dziej zaraźliwej mutacji koronawirusa Japonia czasowo zakazała wjazdu wszystkim cudzoziemcom z wyjątkiem swych obywateli i osób posiadających prawo pobytu – poinformowało japońskie MSZ. W kraju notuje się rekordowe liczby zachorowań i zgonów. Zakaz będzie obowiązywać do 31 stycznia.

Godzina policyjna

Irańskie władze wprowadziły godzinę policyjną w 330 miastach w niższej, żółtej strefie zagrożenia epidemicznego – podała telewizja państwowa. Powodem jest chęć utrzymania spadku liczby nowych zakażeń i zgonów na COVID-19.

Ograniczenia w poruszaniu się będą obowiązywać od 21.00 do 4.00 rano. Takie same restrykcje obowiązywały dotąd w 108 miastach w pomarańczowej strefie wyższego ryzyka. W tym czasie zakazane jest m.in. korzystanie z samochodu.

Do Turcji z testem

Do marca wszystkie osoby przyjeżdżające do Turcji muszą przedstawić negatywny wynik testu na koronawirusa przeprowadzonego w ciągu 72 godzin przed ich przybyciem –

poinformował minister zdrowia Turcji Fahrettin Koca. Pasażerowie, którzy nie przedstawią negatywnego wyniku testu PCR, nie będą mogli wejść na pokład samolotu do Turcji.

Pomoc bezdomnym

W trakcie epidemii ponad pół miliona amerykańskich bezdomnych czeka wyjątkowo trudna zima. Z powodu koronawirusa schroniska przyjmują ich mniej niż wcześniej, a niektóre tymczasowe programy pomocowe są na ukończeniu.

W zimne, grudniowe dni i w pierwszych dniach stycznia po jedzenie rozdawane przez religijną organizację charytatywną w waszyngtońskiej dzielnicy Columbia Heights ustawiali się długie kolejki. W marcu „Francis on the Hill” pomagała około stu osobom, teraz liczba ta jest dziesięciokrotnie większa. Znaczną ich część stanowią bezdomni.

Podobny wzrost zapotrzebowania na podstawowe produkty pierwszej potrzeby odnotowywany jest w innych miejscach amerykańskiej stolicy. W wielu miastach Stanów Zjednoczonych bezdomnych w trakcie epidemii kwateruje się nie tylko w schroniskach, lecz także w motelach lub hotelach. Możliwe jest to dzięki federalnemu wsparciu na ten cel (w wysokości 4 mld dolarów), które przewidziano w szerszym pakiecie gospodarczym przegłosowanym przez Kongres w marcu. Te środki w wielu przypadkach się już jednak kończą.

Izabela Pakulska

Kamica nerkowa

P przed tygodniem pisałam o kamicy pęcherzyka żółciowego, najbardziej dokuczliwa jest jednak kamica nerkowa. Występuje najczęściej u mężczyzn.

Nie wiadomo do końca dlaczego u niektórych osób powstają kamienie. Pewien wpływ ma zbyt mała ilość wypijanych płynów lub przewlekłe odwodnienie, a także nieprawidłowa dieta. Duże znaczenie ma rodzinna skłonność do kamicy. Niektóre choroby także zwiększają ryzyko wystąpienia kamicy. Należy do nich m.in. nadczynność przytarczyc, torbielowatość nerek, częste infekcje dróg moczowych lub nadwaga.

Kamica nerkowa może długo nie dawać objawów, jednak gdy złoży przesuną się tak, że blokują odpływ moczu, dolegliwości są bardzo silne. Pojawia się nagły ból brzucha lub okolicy lędźwiowej, który może przesunąć się wzdłuż moczowodu, wówczas będzie odczuwany w podbrzuszu lub w pachwinie. Często występują nudności i wymioty, parcie na mocz. Może pojawić się krwiomocz i gorączka.

Kamicę nerkową rozpoznaje się najczęściej na podstawie badania USG układu moczowego. Także w badaniu rentgenowskim kamienie są widoczne (ale nie zawsze!). W badaniu ogólnym moczu obecne są krwinki czerwone, mówimy wówczas o krwiomoczach, bo w przeciwnieństwie do krwiomoczów nie zmienia zabarwienia moczu. Mogą pojawić się bakterie.

Leczenie kolki nerkowej polega na podaniu leków przeciwpalnych, rozkurczowych i przeciwbólowych, często w postaci zastrzyków. Niektórzy pacjenci muszą otrzymać leki przeciwbólowe, ból może być tak

silny. Istnieją domowe sposoby na złagodzenie dolegliwości, np. ciepła kąpiel. Małe kamienie mogą być wydalone z moczem. Takie „rodzenie kamieni” jest bardzo bolesne (stąd nazwa), nie można tego przeoczyć. Warto kamień oddać do badania. W zależności od jego budo-

wy inne są zalecenia dietetyczne, ale o tym za tydzień. Jeśli ból nie ustępuje lub jeśli napady kolki się powtarzają, konieczna jest pilna wizyta u lekarza. Na ogół pacjent trafia pod opiekę urologa, który prowadzi dalszą diagnostykę. Wykonywana jest tomografia komputerowa i/lub urografia. Badania te pozwalają na obejrzenie całych dróg moczowych, lokalizację złożeń i zaplanowanie leczenia.

Jeśli średnica kamienia jest większa niż 6 mm, nie ma szans na jego wydalenie w sposób naturalny. Konieczna jest litotrypsja, czyli endoskopowe usunięcie złożeń. Istnieją różne rodzaje tego zabiegu w zależności od lokalizacji, wielkości i kształtu złożeń. Endoskop może być wprowadzany przez skórę do nerki i w ten sposób usunięty zostaje kamień z nerki i górnego odcinka moczowodu. Może być wprowadzony przez cewkę moczową i pęcherz moczowy, pozwala usunąć złożeń z moczowodu. Istnieje także litotrypsja pozaustrojowa (ESWL). Polega ona na rozbijaniu kamieni falami uderzeniowymi. Taki zabieg przeprowadza się w znieczuleniu ogólnym. Rozkruszone kamienie wydalone są z moczem przez kilka dni.

Operacyjne usunięcie kamieni jest obecnie bardzo rzadko wykonywane.

Kamienie nerkowe najczęściej są moczanowe, szczawianowe lub fosforanowe. W badaniu ogólnym moczu w osadzie poza informacją o obecności lub braku cukru, azotanów, krwinek czerwonych i białych jest także informacja o obecności kryształów tych związków. Szansa na pojawienie się kamicy nerkowej jest wówczas duża.

Autorka jest lekarzem

O neologizmach

dr hab. Tomasz Korpysz

Jak już pisałem na tych łamach w osobnym tekście, jednym z patronów roku 2021 jest – obok m.in. wspomnianego w tej rubryce przed tygodniem kard. Stefana Wyszyńskiego – Cyprian Norwid. W oczekiwaniu na to, co w obecnych pandemicznych warunkach uda się zorganizować, by godnie uczcić 200. rocznicę urodzin poety, warto wrócić do lektury jego dzieł, do czego wszystkich czytelników „Idziemy” gorąco zachęcam. A korzystając z tej jubileuszowej okazji, w tym miejscu chciałbym pokazać jakieś aspekty jego niezwykłego języka.

Dziś zamierzałem Państwu przybliżyć kilka neologizmów Norwida, bo to właśnie z różnorodnymi innowacjami językowymi, w tym z oryginalnymi, indywiduálnymi, nowymi słowami, połączeniami wyrazowymi i znaczeniami zwykle kojarzy się jego twórczość. Zacząć wypada jednak od choćby zarysowania ogólniejszego problemu neologiczności w języku (nie tylko artystycznym). Intuicyjnie ten termin dobrze rozumiemy: neologizm to nowe słowo, które spotykamy w jakimś tekście. Co to jednak tak naprawdę znaczy „nowe słowo”? I jak ową „nowość” zweryfikować?

Pierwszym kryterium każdego odbiorcy w oczywisty sposób jest zawsze jego własna kompetencja językowa. Kiedy ktoś spotyka w tekście nieznane sobie, zatrzymujące jego uwagę słowo, to może podejrzewać, że jest ono nowe, że do tej pory nie istniało. Nie muszę szerzej wyjaśniać, jak zawodne jest takie kryterium i jak wiele zależy w tym przypadku chociażby od wieku, płci, wykształcenia, pochodzenia, zainteresowań, wykonywanego zawodu itp. Wyraz, z którym np. czytelnik jakiejś gazety spotyka się po raz pierwszy, może przecież być charakterystyczny dla jakiejś szerszej lub węższej grupy użytkowni-

ków, do której ten czytelnik nie należy, może on być bowiem np. terminem naukowym czy specjalistycznym, elementem słownictwa środowiskowego, przykładem regionalizmu lub dialektyzmu itp. Nawet jednak jeśli byłobyśmy w stanie to w jakiś sposób zweryfikować (co, prawdę mówiąc, nie jest możliwe w stu procentach), to pozostaje jeszcze kwestia perspektywy czasowej: nieznany nam i innym współczesnym użytkownikom wyraz może być np. słowem przestarzałym, książkowym lub archaicznym. Aby z kolei to sprawdzić, należy sięgnąć do słowników odnotowujących stan polszczyzny dawnej (różnych jej okresów). Ale sonda słownikowa także nie daje całkowitej pewności, czy coś jest, czy też nie jest neologizmem. Każdy słownik jest przecież efektem jakichś konkretnych wyborów jego twórców, każdy też opiera się na z konieczności ograniczonym zespole źródeł. Pozostają zatem same źródła – tyle tylko, że przecież nikt nie jest w stanie przeczytać wszystkich tekstów choćby XVIII-wiecznych (drukowanych i pozostających w rękopisach). Trzeba też pamiętać, że ogromna liczba takich tekstów nie zachowała się do naszych czasów. A ile słów i wyrazów nigdy nie zostało zapisanych i zniknęło wraz z tymi, którzy używali ich w codziennym języku mówionym? Na takie pytania odpowiedzieć się po prostu nie da.

Jak widać, problem neologiczności w języku jest bardzo złożony. Nigdy przecież nie możemy być pewni, że jakiegogo oryginalnego, niespotykanego słowa, na które natrafiliśmy w tekście, powiedzmy, Adama Mickiewicza, i którego nie notują żadne dostępne słowniki, nie używał jakiś szlachcic zamieszkujący na przełomie XVIII i XIX w. Wileńszczyznę. Może wręcz słowo takie funkcjonowało w języku tamtej społeczności, ale nigdy i nigdzie nie zostało zapisane. Tymczasem młody Mickiewicz je zapamiętał i później użył go w jednym ze swoich utworów, budząc w czytelnikach zdumienie i zachwyt swoją kreatywnością...

Jak w tej sytuacji bada się i opisuje neologizmy artystyczne, w tym także te przypisywane Norwidowi? O tym już za tydzień.

Składki przedsiębiorców

Edyta Pisarczyk-Kulon

Nowy rok dla przedsiębiorców to m.in. planowanie kosztów,

z którymi działalność się wiąże. Składki dla prowadzących działalność zmieniają się raz w roku. Obecna sytuacja gospodarcza powoduje, że część przedsiębiorców nie będzie musiała płacić składek. Pozostali powinni pamiętać o comiesięcznym ich opłacaniu.

Przedsiębiorcy, którzy nie korzystają z ulg w opłacaniu składek ani co do zasady, ani co do kwoty, składki opłacają od zadeklarowanej kwoty, nie niższej niż 3155,40 zł (tj. 60 proc. prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego). Kwota prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w 2021 r. wy-

nosi 5259,00 zł. W takiej samej kwocie składki opłaca się za osoby współpracujące z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą. W okresie od stycznia do grudnia 2021 r. składki na ubezpieczenia społeczne należy opłacać od kwot nie niższych niż: na ubezpieczenie emerytalne – 615,93 zł (19,52 proc.), na ubezpieczenia rentowe – 252,43 zł (8 proc.), na ubezpieczenie chorobowe – 77,31 zł (2,45 proc.).

Przedsiębiorcy, którzy działalność rozpoczynają przez pierwsze 24 miesiące kalendarzowe od dnia jej rozpoczęcia, mogą opłacać składki ZUS od kwoty 840,00 zł (tj. 30 proc. kwoty minimalnego wynagrodzenia w 2021 r. – 2800,00 zł). Za miesiące styczeń – grudzień 2021 r. składka na ubezpieczenia społeczne wcześniej wymienionych osób nie może być

niższa od kwot: na ubezpieczenie emerytalne – 163,97 zł (19,52 proc.), na ubezpieczenia rentowe – 67,20 zł (8 proc.), na ubezpieczenie chorobowe – 20,58 zł (2,45 proc.).

Z opłacania niższych składek nie mogą skorzystać przedsiębiorcy, którzy prowadzą lub prowadzili w okresie ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych przed dniem rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej pozarolniczą działalność oraz wykonują działalność gospodarczą na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym wykonywali w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej.

Ostatnią grupę przedsiębiorców stanowią ci, którzy osiągają niskie przychody, a nie spełniają warunków do

opłacania składek od 30 proc. minimalnego wynagrodzenia – składki od tzw. małego ZUS plus. Podstawa wymiaru tych składek nie może być niższa niż 30 proc. kwoty minimalnego wynagrodzenia i nie wyższa niż 60 proc. prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Stopa procentowa składek na ubezpieczenie wypadkowe jest ustalana na okres od 1 kwietnia danego roku do 31 marca następnego roku.

Zmianie ulegnie również wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale poprzedniego roku, włącznie z wypłatami z zysku. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9 proc. podstawy wymiaru.

Autorka jest radcą prawnym

fol. PAP/EPA/Lukas Barth-Tuttas

OBY TAK CO ROKU

Mariusz Jankowski

Wybór dziesiątki najlepszych sportowców Polski to co roku przyjemny obowiązek. I chociaż tym razem ten obowiązek przyprawia o ból głowy – to nie mam nic przeciwko temu, by za dwanaście miesięcy głowa znów mi pękała.

Dziesiąta na mojej liście jest Katarzyna Niewiadoma – druga w prestiżowym wyścigu Giro Rosa i trzecia w mistrzostwach Europy. Wiadomo, że w kobiecym kolarstwie jest niezmiennie naszym numerem jeden. Pozycję dziewiątą zajęła Katarzyna Wasick. Z powodu pandemii odwołano najważniejsze imprezy mistrzowskie w pływaniu, ale to Polka na dystansie 50 metrów stylem dowolnym uzyskała najlepszy wynik na świecie w 2020 roku. Jej nazwisko naprawdę warto zapamiętać. Ósmy – Magomedmurad Gadżijew. Mistrz Europy w zapasach w stylu wolnym. Urodzony w Dagestanie, były reprezentant Rosji, od ośmiu lat walczy w białoczerwonych barwach i z jego występów możemy być dumni. Siódme miejsce dla Jana Krzysztofa Dudy. Szachowy arcymistrz, talent czystej wody. To on był lepszy od Magnusa Carlsena. Wcześniej mistrz świata nie przegrał aż 125 pojedynków z rzędu. Tę serię przerwał właśnie Polak. Na pozycję szóstą dojechał Michał Kwiatkowski. Tuż za podium mistrzostw świata i z etapowym zwycięstwem na Tour de France. Kwiatkowski to wciąż ważne nazwisko na kolarskich trasach. Piąty – Jan Błachowicz. MMA, czyli mieszane sporty walki, to dyscyplina, która w naszym kraju wciąż się rozwija. A Błachowicz pokazał, że Polak potrafi. Został mistrzem świata UFC wagi półciężkiej. Szacunek. Tuż za podium Dawid Kubacki. Jak to możliwe, że nasz skoczek nie doleciał do podium? Ano w tak szalonym i pełnym wielkich sukcesów roku możliwe. Trzeci – po Adamie Małysz i Kamili Stochu – Polak, który triumfował w turnieju Czterech Skoczni, na mojej liście jest na miejscu czwartym.

Wielka trójka – naprawdę wielka. Iga Świątek, Robert Lewandowski, Bartosz Zmarzlik. Powinienem poprosić o zwolnienie z tego wyboru. Każdy będzie bowiem bolesny. Każdy można skrytykować i nazwać błędnym. Trzech sportowców dokonało rzeczy wyjątkowych i historycznych. Zważyć je i porównać nie sposób. Trzeba więc przypomnieć sobie, że taki plebiscyt to jednak zabawa, a przy okazji przyjemność. I nie ma się co złościć ani obrażać, tylko wybrać tak, jak podpowiada serce. Miejsce trzecie dla Bartosza Zmarzlika – za to, że drugi raz z rzędu wszedł na żużlowy szczyt. Drugi Robert Lewandowski – za niezmierną skuteczność i triumf w Lidze Mistrzów.

W 2020 roku moją mistrzynią została Iga Świątek, pierwsza Polka ze zwycięstwem w turnieju wielkoszlemowym. French Open to na drodze Igi ważny punkt, ale wierzę, że w tenisowym świecie będzie o niej głośno jeszcze nie raz.

Autor jest dziennikarzem TVP

Dramatyczna inauguracja

Kamil Stoch zajął 2. miejsce w Oberstdorfie, gdzie rozpoczął się Turniej Czterech Skoczni. Polacy jeszcze kilka godzin wcześniej nie mieli pewności, czy wystąpią w zawodach. Po pozytywnym wyniku testu na COVID-19 u Klemensa Murańki skoczków wykluczono z kwalifikacji, ale powtórzone testy pozwoliły na zmianę decyzji.

Najlepszy w 2020 r.

Nagrodę Globe Soccer Awards dla najlepszego piłkarza 2020 r. otrzymał Robert Lewandowski, kapitan reprezentacji Polski i napastnik Bayernu Monachium. Podczas wręczenia statuetek w Dubaju piłkarz podziękował kolegom z boiska, trenerom, rodzinie, a szczególnie tacie.

fol. PAP/EPA/Alf Haider

Lotki „Polskiego Orła”

fol. https://www.dartsbook.com/ThePolskigalephotos

Krzysztof Ratajski zwyciężył z Gabrielem Clemensem w 4. rundzie mistrzostw świata w dardzie. Wyrównana gra trzymała kibiców w napięciu do ostatniego rzutu lotką. Polak po raz pierwszy zagrał w ćwierćfinale najważniejszych zawodów roku.

Piłkarze kontra wirus

Aż 18 zakażeń – najwięcej od początku sezonu – w angielskich klubach wykazały ostatnie wyniki testów, o których co tydzień informują władze Premier League. Z powodu zakażeń u pięciu zawodników na kilka godzin przed początkiem odwołano mecz Evertonu z Manchesterem City, a wcześniej dwóch piłkarzy „The Citizens” odizolowano przed spotkaniem z Newcastle 26.12.

fol. PAP/EPA/Clive Brunsell/POOL

Slalom w Semmering

Na najwyższym stopniu podium stanęła Michelle Gisin po przejeździe slalomu w Semmering. Szwajcarka o 0,11 s. wyprzedziła rywalkę Katharinę Liensberger. 3. pozycję zajęła Amerykanka Mikaela Shiffrin. W Semmering nie wystartowała żadna z Polek.

fol. PAP/EPA/Christian Bruna

Król jarmuż

Barbara Wiśniowska

Dzieciom czasami lepiej nie zdradzać składu potrawy, bo od razu stwierdzą, że jest ble. Moja mama musiała wszystkie warzywa miksować i w dodatku wspiąć się na wyżyny sztuki krasomówczej, aby zdołać nakarmić brata, gdy był mały. Zawsze pytał: „Co jest na obiad?”, a lepiej było, gdy nie ujrzał ani nie usłyszał o podejrzanych, nieznanych mu warzywach. Na szczęście zadowalał się nazwami – eufemizmami: zupa jesienna, wiosenna, krem z kury.

Uczę się tej sztuki krasomówczej, gdy muszę mojemu niejadkowi wytłumaczyć, co dziś zrobiłam na obiad. Czasem brakuje mi słów, bo wydaje się mi, że wszystkich eufemizmów już kiedyś użyłam i niektóre nie zadziałały... bo i tak były podejrzane. Przecież na widok nowego warzywa trzeba ponarzekać, zanim się go jeszcze spróbuje.

Zresztą wcale się dzieciom nie dziwię. Podzielałam ich pogląd, że sporo warzyw w po-jedynkę ma nudny smak.

Cudowności dodają im przyprawy, tłuszcze albo inne dodatki.

O jarmużu sama kiedyś miałam złą opinię.

Owszem, jest zdrowy, zawiera zawrotne ilości witamin C i K, białek, błonnika, wapnia, potasu, przeciwutleniaczy, chlorofilu, indoli, karotenoidów oraz innych witamin i soli mineralnych. Chroni przed wrzodami, nowotworami, miażdżycą, chorobami serca i oczu, oczyszcza organizm, poprawia krzepliwość krwi i odporność. Obniża utlenianie złego cholesterolu, uczestniczy w wytwarzaniu czerwonych krwinek. Można by go nazwać najzdrowszym ze wszystkich warzyw. Najsmaczniejszy jest zimą, po pierwszych przymrozkach, traci wtedy ostry, kapuściany smak.

Co z tego, kiedy jest ble – myślałam sobie do czasu... aż koleżanka poczęstowała mnie koktajlem z jarmużu i pomarańczy. Smakował owocowo. Teraz mogę powiedzieć: „Jarmuż jest THE BEST!”.

foto: Barbara Wiśniowska

KOKTAJL EGZOTYCZNY

Składniki: 1 opakowanie jarmużu 200 g ■ 4 pomarańcze ■ 2 banany ■ łyżeczka kardamonu

Sposób przygotowania: Jarmuż płuczemy. Możemy go jeść na surowo lub po gotowaniu przez 4 minuty na parze. Wszystkie składniki miksujemy.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – osoby uwielbiane
- 1 G – plac targowy
- 2 E – opłata celna
- 3 A – materiał wybuchowy
- 3 G – zeszyt na zapiski
- 6 A – farba kleślarska
- 6 H – pora wakacji
- 8 C – wąty człowiek
- 9 A – klasy rządzące
- 9 G – miasto św. Tomasza
- 10 E – gatunek wielbłąda
- 11 A – sztuczka iluzjonisty
- 11 G – kołpaki na koła

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – prymitywny arogant
- C 1 – dojrzewa w sadzie
- C 8 – marokański dog
- D 3 – pierwszy sakrament
- E 1 – odbicie głosu
- E 8 – warstwa zaprawy
- F 4 – wizerunek aktora
- G 1 – port na Renem
- G 8 – lawendowy olejek
- H 3 – pismo urzędowe
- I 1 – patronka służących
- I 8 – głos cyranki
- K 1 – konstrukcja budowlana

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 23 stycznia na adres redakcji „Idziemy”. Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3725) – telenowela TVP;
05.10 Klan (3726) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3727); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach;
08.00 Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Okrasa łamie przepisy; **10.05** Stulecie Winnych (18); **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Msza Święta; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Rwanda 2020; **13.10** BBC w Jedynce; **14.15** Z pamięci; **14.25** Weterynarz z sercem; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.25** Przyrodnik na tropie; **16.05** Skoki Narciarskie – Puchar Świata w Titisee – Neustadt – konkurs indywidualny (studio); **16.30** Skoki Narciarskie (1 seria); **17.30** Telexpress; **17.40** Skoki Narciarskie (2 seria); **18.30** Skoki Narciarskie (studio); **18.40** Jaka to melodia?
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Osiecka (5) – serial TVP
21.15 Sanatorium miłości (2) – reality show
22.20 Zakochana Jedynka – A jednak miłość! – komedia obyczajowa, USA 2017, reż.: Brian Herzlinger, wyk.: Jesse Hutch, Thomas Beaudoin, Alix Angelis
23.55 Niezwyklicy – USA 2017, reż.: David Gordon Green, wyk.: Jake Gyllenhaal, Tatiana Maslany, Clancy Brown, Miranda Richardson, Frankie Shaw
02.00 Zabić Reagana – dramat, USA 2016, reż.: Rod Lurie, wyk.: Tim Matheson, Joel Murray, Cynthia Nixon
03.55 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
04.50 Z pamięci – felieton
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2358) – serial obyczajowy TVP; **05.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2359) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2360) – serial obyczajowy TVP; **07.00** Dla niesłyszących – M jak miłość (1555) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.20** Zaczynaj Od Nowa; **11.50** Szansa na sukces. Opole – Ryszard Rynkowski; **12.55** Kolędy świata – charytatywny koncert kolęd Polska Pomaga; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.10** Szansa na sukces. Opole – FEEL; **16.10** Lepsza połowa (19) – serial TVP; **16.35** Lepsza połowa (20); **17.05** Jutro należy do nas (19) – Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Z głową w chmurach – film obyczajowy, Norwegia/Belgia/Niderlandy (Holandia)/Szwecja 2017, reż.: Meikeminne Clinkspoor, wyk.: Sara Sommerfeld, Daan Roelfhooft, Geert Van Rampelberg
20.00 Szybki jak śmierć – film akcji, USA 2018, reż.: Jodi Scurfield, wyk.: John Travolta, Matthew Modine, Jennifer Esposito, James Remar
21.50 Kino bez granic – Powrót Bena – film fabularny, USA 2018, reż.: Peter Hedges, wyk.: Julia Roberts, Lucas Hedges, Kathryn Newton
23.45 Pitbull. Niebezpieczne kobiety – film sensacyjny, Polska 2016, reż.: Patryk Vega, wyk.: Alicja Bachleda – Córka, Maja Ostaszewska, Joanna Kulig, Magdalena Cielecka, Anna Dereszowska, Sebastian Bijański
02.05 Zabójczy układ – film sensacyjny, USA 1998, reż.: Antoine Fugua
03.40 Film fabularny
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Telexpress na deser; **17.30** Telexpress; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.15 Homilia mszy św. w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
04.11 Solidarność według Krzysztofa Wyszowskiego
05.14 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojesz – 10 przykazań; **06.45** Głos serca; **07.30** Kolory Świętości; **07.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.30** Przyjaciele i bohaterowie; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.05** Albert Schweitzer; **15.55** Święty na każdy dzień; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Tam, gdzie Bóg płacze; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończzone
19.00 Msza Święta w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej w Bazylice Archikatedralnej pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela w Warszawie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Śladami Apostoła Pawła
22.35 Wenezuela – San Felix
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Film sensacyjny PITBULL. NIEBEZPIECZNE KOBIETY

TVP 2 – 23.45

W 2015 r. 40 proc. funkcjonariuszy przyjętych do policji stanowiły kobiety. Wśród nich są Zuza (Joanna Kulig) i Jadźka (Anna Dereszowska). Na drodze świeżo upieczonych policjantek los szybko stawia starszych kolegów po fachu: Gebelsa (Andrzej Grabowski) i Majamiego (Piotr Stramowski). Ich doświadczenie okaże się bezcenne w starciu funkcjonariuszek ze skorumpowanymi przełożonymi, takimi jak Izabela Zych, ps. Somalia (Magdalena Cielecka), oraz brutalnym, przestępczym światem mafii „paliwowej”, której macki sięgają dalej, niż można sobie wyobrazić...

TVN

05.15 Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (58/84); **12.00** Brzydula (59/84); **12.30** Co za tydzień; **13.05** Kolekcja smaków; **13.40** Wyjątkowe domy; **14.15** Patent na dom; **15.20** Władca pierścieni: Drużyna Pierścienia – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2001, reż.: Peter Jackson; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.40** Raport smogowy; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Dobre, podaj dalej; **20.05** Matrix – film sci-fi, USA 1999, reż.: Lana Wachowski, Andy Wachowski, wyk.: Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Hugo Weaving; **22.55** Prestiż – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania 2006, reż.: Christopher Nolan, wyk.: Hugh Jackman, Christian Bale, Michael Caine, Rebecca Hall, Scarlett Johansson, David Bowie, Andy Serkis; **01.40** MasterChef; **02.50** MasterChef; **03.50** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Alvin i wiewiórki: Wielka wyprawa – USA 2015, reż.: Becker Walt; **10.40** Karate Kid 2 – film familijny, USA 1986, reż.: John Avildsen, wyk.: Ralph Macchio, Pat Morita, Martin Kove; **13.00** Coco – USA 2017, reż.: Adrian Molina, Unkrich Lee; **15.20** Thor: Mroczny świat – USA 2013, reż.: Alan Taylor, wyk.: Anthony Hopkins, Chris Hemsworth, Christopher Eccleston, Natalie Portman, Tom Hiddleston; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Świętokrzyska Gala Kabaretowa 2019; **22.05** Bad Company – komedia sensacyjna, USA/Czechy 2002, wyk.: Anthony Hopkins, Chris Rock; **00.45** 2012 – USA 2009, reż.: Roland Emmerich, wyk.: John Cusack, Eijofor Chiwetel, Thandie Newton, Amanda Peet, Olivier Platt, Woody Herrelson; **03.50** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (327) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (891) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (22): Diler pierogów – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (177): Trzy stopy pod ziemią – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (230): Randka – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Diler wyroków; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.45** BBC w Jedyńce; **14.00** Elif (892) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (328) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3728) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Niewinny strzał; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.30 Leśniczówka (319)

21.00 Teatr Telewizji – Udręka życia – spektakl teatralny, reż.: Jan Englert, wyk.: Anna Seniuk, Włodzimierz Press, Janusz Gajos

22.40 Świat bez fikcji – Stan zagrożenia – film dokumentalny, reż.: Ewa Stankiewicz

23.50 Warto rozmawiać

00.50 A jednak miłość! – komedia obyczajowa, USA 2017, reż.: Brian Herzlinger

02.25 Życie ci śmierci – film fabularny, USA 2017, reż.: John Lyde

04.00 Mistrzowie kontra legendy: prawdziwi bohaterowie sportów zimowych – film dokumentalny, Niemcy 2019, reż.: Allen Booth

05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Edyta Strzycka – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (99): Pożegnanie – serial, Niemcy 2018; **06.50** Coś dla Ciebie; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (31): Urodziny Kacperka – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2360) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (24) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (203): Pierwsze skrzypce – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (108): Przyszłość – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wieź miłość (466); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (25) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2360)

20.10 Barwy szczęścia (2361)

20.45 Kulisy serialu M jak miłość

20.55 M jak miłość (1556) – serial TVP

21.50 Królowa piękności (8)

22.45 Lepsza polowa (19)

23.10 Lepsza polowa (20)

23.50 Szron – Litwa/Polska/Francja/Ukraina 2017, reż.: Sharunas Bartas, wyk.: Mantas Janciauskas, Lyja Maknavičiute, Andrzej Chyra, Vanessa Paradis

01.55 Warto kochać (41) – serial TVP

02.55 Powrót Bena – film fabularny, USA 2018, reż.: Peter Hedges, wyk.: Julia Roberts, Lucas Hedges, Kathryn Newton

04.45 Rodzinka.pl (202): Suknia teściowej? – serial komediowy TVP

05.10 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Walka z koronawirusem; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda Info

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 Minęła 20

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

04.01 Pogoda Info

04.10 Taśmy bezpieki

04.42 Taśmy bezpieki

05.13 Agrobiznes

05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Abel z boiska; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Przyjaciele i bohaterowie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.00** Wenezuela – San Felix; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Świętość w codzienności; **12.50** Dar nadziei; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Oratorium średniowieczne; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuarium polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień

19.30 Opowieści Starego Testamentu

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Myśląc Ojczyzna

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Stan bezpieczeństwa państwa

22.10 Możesz – 10 przykazań

23.05 Franz Stock, apostoł pojednania

00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.05 Nowa Maja w ogrodzie; **05.35** Akademia ogrodnika; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Dobry, podaj dalej; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3154) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.35** Epidemia – film sensacyjny, USA 1995, reż.: Wolfgang Peterson, wyk.: Dustin Hoffman, Rene Russo, Morgan Freeman; **00.10** Ostatni sprawiedliwy – film sensacyjny, USA 1996, reż.: Walter Hill; **02.10** Co za tydzień; **02.35** Na granicy światów; **03.20** Uwaga!; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Dłaczego ja? – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3148); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** MEGA HIT: 2012 – USA 2009, reż.: Roland Emmerich, wyk.: John Cusack, Ejiofor Chiwetel, Thandie Newton, Amanda Peet, Olivier Platt; **23.20** Czarny świt – film sensacyjny, USA 2005, reż.: Aleksander Gruszynski; **01.40** Plan ucieczki – USA 2013, reż.: Hafstrom Mikael; **04.00** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Spektakl teatralny UDRĘKA ŻYCIA

TVP 1 – 21.00

Jona (Janusz Gajos) i Lewiwa Popoch (Anna Seniuk) to małżeństwo z 40-letnim stażem. Ich świat zamyka się w czterech ścianach wspólnego mieszkania, w którym są dożywotnio skazani na wzajemne towarzystwo. Sfrustrowany, rozczarowany życiem oraz bliski obłędu Jona podejmuje rozpaczliwą próbę odejścia od żony. Tak rozpoczyna się nocna rozmowa, pełna zaskakujących zwrotów akcji, brutalnych obelg i przejmujących zwierzeń, jak to otwierające dramat: „Jestem człowiekiem zgubionym. To prawda, od której nie da się uciec. Jestem zgubionym. Jak to się stało? Gdy byłem dzieckiem, cały świat leżał mi u stóp. Jak się to rozpuściło? Wypadło z rąk? To wszystko są wyświechtane pytania, z wyświechtanymi odpowiedziami. Tylko mój ból nie jest wcale wyświechtany. Żyje. Jest świeży. Jest tu”.

TVP 1

05.10 Przysięga (328) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (892) – serial, Turcja 2017; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (23): Do dobrego lepiej przymusić – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (178): Odkrycie – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (231): Dobry mąż – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Niewinny strzał; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Szpiezy wśród zwierząt; **14.00** Elif (893) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (329) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3729) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Przesiadka; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport; **19.30** Wiadomości; **20.05** Pogoda; **20.10** ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy; **20.30** Leśniczówka (320) – wyk.: Jolanta Fraszńska, Marek Bukowski, Przemysław Bluszcz, Janusz Chabior; **21.00** Magazyn kryminalny 997; **21.40** Magazyn Ekspresu Reporterów; **22.45** Ocaleni – reality show; **23.50** Wojna Hanny – dramat, USA 1988, reż.: Menahem Golan, wyk.: Maruschka Detmers, Anthony Andrews, Donald Pleasence; **02.30** Gabinet z widokiem na morze – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Jan Ruzicka, wyk.: Tanja Wedhorn, Stephan Kampwirth, Martin Lindow; **04.10** Magazyn Ekspresu Reporterów; **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – Dominika Kamiaga – talk-show; **05.55** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (100): Fatalny dzień – serial, Niemcy 2018; **06.55** Łódzcy ewangelicy; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.30** Rodzinka.pl (32): Ciągłe głodni – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2361) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (25) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (204): Happy End – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (109): Znak ostrzegawczy – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więźni miłości (467); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (26) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **19.35** Barwy szczęścia (2361); **20.10** Barwy szczęścia (2362); **20.45** Kulisy serialu M jak miłość; **20.55** M jak miłość (1557); **21.50** Królowa piękności (9) – serial obyczajowy, Rosja 2015; **22.45** Ludzkie historie – ZNAKI – film dokumentalny, reż.: Wojciech Klimala; **23.55** Ponad wszelką wątpliwość – film kryminalny, Wielka Brytania 2009, reż.: Peter Hyams, wyk.: Jesse Metcalfe, Michael Douglas; **01.50** Szron – Litwa/Polska/Francja/Ukraina 2017, reż.: Sharunas Bartas; **03.55** Afganistan – grobowiec Związku Radzieckiego – film dokumentalny, Francja 2019, reż.: Nicolas Jellot; **04.55** Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.30** Wiadomości; **19.58** Gość Wiadomości; **20.13** Minęła 20; **21.00** Nie da się ukryć; **21.25** Serwis Info Wieczór; **21.41** Pogoda Info; **21.50** W tyle wizji; **22.25** Serwis Info Wieczór; **22.30** W tyle wizji Extra; **23.00** Info Wieczór; **23.30** W akcji; **23.55** Serwis Info Wieczór; **00.03** Wiadomości; **00.31** Gość Wiadomości; **00.56** Pogoda Info; **01.00** Minęła 20; **01.55** W tyle wizji; **02.30** Serwis Info Wieczór; **02.35** W tyle wizji Extra; **03.00** Serwis dla Polonii; **04.01** Pogoda Info; **04.10** Taśmy bezpieki; **04.41** wojsko-polskie.pl; **05.17** Agrobiznes; **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.55** Kolory Świętości; **07.00** Sanktuarium MB o Złotym Sercu; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.45** Filmowe Życiorysy; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak mu to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyznę; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** *Anioł Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuaria polskie; **12.40** Nieoczekiwana podróż; **13.15** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** *Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*; **14.30** Geniusz Stworzenia; **15.45** Kolory Świętości; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalendarz Młodych; **16.50** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Okiem kamery; **18.00** *Anioł Pański*; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone; **19.25** Święty na każdy dzień; **19.30** Każdy maluch to potrafi; **19.45** Modlitwa z telefonycznym udziałem dzieci; **20.00** Informacje dnia; **20.20** *Różaniec* – audycja modlitewna; **20.50** Myśląc Ojczyznę; **21.00** *Apel Jasnoogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*; **21.20** Informacje dnia; **21.40** Polski Punkt Widzenia; **22.00** Boże Narodzenie w zamku; **23.40** Petra; **00.00** Programy powtórkowe

Film kryminalny
PONAD WSZELKĄ WĄTPLIWOŚĆ

TVP 2 – 23.55

Mark Hunter (Michael Douglas) jest wysoko cenionym prokuratorem okręgowym oraz kandydatem na gubernatora. C. J. Nicholas (Jesse Metcalfe) to młody, ambitny dziennikarz, który rozpoczyna śledztwo w sprawie manipulacji dowodami przez Marka Huntera. Wtedy prokurator okręgowy zaczyna analizować jak dotąd nieskazitelne akta adwokata. Dziennikarz rozpoczyna niebezpieczną grę w kotka i myszkę z przyszłym gubernatorem.

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3155) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kod Merkur – film sensacyjny, USA 1998, reż.: Harold Becker, wyk.: Bruce Willis, Alec Baldwin, Miko Hughes, Chi McBride, Kim Dickens, Peter Stormare; **23.55** Kuba Wojewódzki – talk-show; **00.55** Uprowadzona; **01.55** MasterChef – program rozrywkowy; **03.05** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.20** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3149); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Pan ucieczki – USA 2013, reż.: Hafstrom Mikael, wyk.: Amy Ryan, Arnold Schwarzenegger, Faran Tahir; **22.25** Kotysanka – komedia, Polska 2010, reż.: Juliusz Machulski; **00.45** Człowiek widmo – thriller sci-fi, USA/Niemcy 2000, reż.: Paul Verhoeven, wyk.: Elisabeth Shue; **03.15** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (329) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (893) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (24); Siła władzy – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (179); Skok – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (232); 15:10 do Skarżyska – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Przesiadka; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (894) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (330) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3730) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Nowe życie; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (321)
21.00 Geniusze i marzyciele. Henryk Magnuski – film dokumentalny, reż.: Marek Gajczak
22.05 Rwanda. Polacy na misjach – reportaż
23.10 McMafia (2) – serial, Wielka Brytania 2018
00.20 Millenium: Dziewczyna, która igrała z ogniem – dramat, Niemcy/Norwegia/Dania/Szwecja 2009, reż.: Daniel Alfredson
02.35 Okupowani (18): Luty – część 2 – serial, Szwecja/Norwegia 2016
03.30 wojsko-polskie.pl
03.55 Koronawirus z bliska – film dokumentalny, Belgia 2020, reż.: Sara Von Boxstael, Pascal Seynhaeve
04.40 Notacje
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Danuta Stankiewicz – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (101): Wielkie drżenie – serial, Niemcy 2019; **06.50** Pozyteczni.pl; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (33): Trudne decyzje – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2362) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (26) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (205): Rodzinka – serial fabularzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (110): Ukryte morderstwa – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Węzień miłości (468) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (27)
19.35 Barwy szczęścia (2362)
20.10 Barwy szczęścia (2363)
20.45 Kulisy seriali
Na dobre i na złe
i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (794): Nie znam cię jeszcze... ale już cię kocham
21.50 Królowa piękności (10) – serial obyczajowy, Rosja 2015
22.45 Na sygnale (285): Elvis żyje – serial fabularzowany TVP
23.15 Kino relaks – Hotelowa miłość – komedia romantyczna, USA 2008, reż.: Stephen Belber
01.00 Terror w podziemiach (8) – serial, Dania 2017
01.55 Steve McQueen i Le Mans – film fabularny, Wielka Brytania 2015, reż.: Gabriel Clarke, John McKenna
03.45 Aida (2/13)
04.45 Rodzinka.pl (203)
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.42 Taśmy bezpieki
05.14 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Boże Narodzenie w zakmu; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuarium polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audycja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Historia, której nie pamiętam; **13.15** Nuty nadziei; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Fatima; **15.10** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.20** Cud wirującego słońca; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Zawierz się Niepokalanemu; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański;
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 13. Dzień
23.25 Jan Paweł II i cud w Kostaryce
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3156) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Nieobecni; **22.35** Tłumaczka – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA/Francja 2005, reż.: Sydney Pollack, wyk.: Nicole Kidman, Sean Penn, Catherine Keener, Jesper Christensen; **01.15** Spotkajmy się we śnie – film obyczajowy, USA 2015, reż.: Brett Haley; **03.00** MasterChef; **04.10** Uwaga!; **04.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **14.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3150); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Jak rozpętałem II wojnę światową, cz.2 – Polska 1970, reż.: Tadeusz Chmielewski; **21.45** Co ty wiesz o swoim dziadku? – komedia, USA 2016, reż.: Dan Mazer, wyk.: Robert De Niro, Zac Efron; **00.05** Ja, ja i ja – USA 1993, reż.: Pablo Ferry; **02.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia romantyczna HOTELOWA MIŁOŚĆ

TVP 2 – 23.15

Sue (Jennifer Aniston) jest energiczną, poukładaną, stojącą twardo na ziemi przedstawicielką handlową. Podczas jednej z podróży służbowych trafia do przydrożnego motelu w małym prowincjonalnym miasteczku. W takim miejscu nie ma prawa wydarzyć się nic interesującego, a jednak los szykuje Sue małą niespodziankę. Do drzwi jej pokoju puka syn właścicieli motelu i dzierży w dłoni mizernej jakości szampan. Mike (Steve Zahn) jest absolutnym przeciwieństwem Sue. To nieuporządkowany, naiwny romantyk, którego szczerość nie zna granic. Na drugi dzień Sue wraca do swojego życia, którego częścią jest też jej ex-chłopak Jango (Woody Harrelson). A Mike... podąża za nią.

TVP 1

05.15 Przysięga (330) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (894) – serial, Turcja 2017; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (25): Plan awaryjny – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (180): Śmierć gwiazdy – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (233): Zdrada – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Nowe życie; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (895) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (331) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3731) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Falszywe oskarżenie; **18.55** Jeden z dzieściu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (322)
20.55 Ojciec Mateusz (280): Lepsza przyszłość – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk
21.40 Sprawa dla reportera
22.30 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.05 Motel Polska
23.35 Magazyn kryminalny 997
00.20 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat
00.55 Londyńczycy (4/13) – serial obyczajowy TVP
01.50 Falszerze. Powrót sfory (8/14) – serial sensacyjny TVP
02.50 Sprawa dla reportera
03.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.20 Notacje – cykl dokumentalny
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – Marek Kaliszuk – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (102): Między młotem a kowadłem – serial, Niemcy 2019; **06.45** Zaczynaj Od Nowa; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (34): Jaki masz zawód? – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2363) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (27) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (206): Bez odbioru – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (111): Za pięć dwunasta – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wieżeń miłości (469); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (28)
19.35 Barwy szczęścia (2363)
20.10 Barwy szczęścia (2364)
20.50 Anything goes. Ale jazda!
21.50 Królowa piękności (11) – serial obyczajowy, Rosja 2015
22.45 W tajnej służbie Jej Królewskiej Mości – film sensacyjny, Wielka Brytania 1969, reż.: Peter Hunt, wyk.: Diana Rigg, Telly Savalas
01.15 Riwiera dla dwojga – komedia, Wielka Brytania/Francja 2013, reż.: Joel Hopkins, wyk.: Pierce Brosnan
03.00 Bez tożsamości (16) – serial, Hiszpania 2016
03.50 Art Noc – Koncert Noworoczny z Wiednia 2021 – cz. 1
04.40 Rodzinka.pl (204): Lepiej dobrze żyć z teściową – serial komediowy TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.43 Taśmy bezpieki
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Jan Paweł II; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Syria; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Cud wirującego słońca; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Mysłąc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszynski; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Akita 101 Łez; **15.00** Spuścizna św. Wincentego a Paulo; **15.25** Narodowe Sanktuarium Maryjne w Subukia; **15.45** Kolory Świętości; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Petra; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Głos Polski
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Moja Fatima
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Telewizyjny Uniwersytet Biblijny IX rok
00.00 Programy powtórkowe

Serial kryminalny
OJciec
MATEUSZ

TVP 1 – 20.55

Kierowca tira podwozi na rynek 16-letniego Piotra (Michał Żeliński). Chłopak nic nie mówi, wygląda jak żebrak i trzęsie się z zimna. Spod kościoła ojciec Mateusz zabiera go na plebanie. Dziubak próbuje się dodzwonić do Gosi (Weronika Humaj), ale ta wciąż nie odbiera. Na posterunku policjanci składają się na urodzinowy prezent dla Dziubaka. Natalia karmi Piotra na plebanii. Gospośia sugeruje księdzu, że powinien powiadomić policję. Przyjeżdżają Nocul i Dziubak. Piotrek ma trafić do ośrodka pomocy społecznej. Na plebanie wpada Alina (Magdalena Walach), twierdzi, że Piotrek to jej zaginiony 10 lat temu syn. Dziubaka budzi hałas w salonie. Zaskoczony widzi matkę, która przyjechała na jego 35. urodziny.

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3157); **20.55** Milionierzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Pitch Perfect II – komedia, USA 2015, reż.: Elizabeth Banks, wyk.: Anna Kendrick, Rebel Wilson, Brittany Snow; **00.55** Klinika bez tajemnic; **01.55** Złowrogi – horror, USA/Wielka Brytania/Kanada 2012, reż.: Scott Derrickson; **03.40** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.55** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucinska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3151); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Dlaczego nie – komedia, Polska 2007, reż.: Ryszard Zatorski, wyk.: Anna Cieślak, Tomasz Kot, Małgorzata Kożuchowska, Anna Przybylska; **22.10** I że cię nie opuszczę – USA 2012, reż.: Michael Sucsy, wyk.: Jessica Rachel Lange, McAdams; **00.20** La Bamba – USA 1987, reż.: Luis Valdez; **02.50** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (331) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (895) – serial, Turcja 2017; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (26): Zgoda po polsku – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (181): Zemsta Eurydyki – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (234): Mamusia – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Falszywe oskarżenie; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (896); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (332) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.45** Skoki Narciarskie – Puchar Świata w Zakopanem – kwalifikacje (studio); **18.00** Skoki Narciarskie; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (323)
21.00 Blondynka (101): Majaki przyszłości – serial TVP

21.55 Rozmowy kontrolowane – komedia, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Stanisław Tym, Irena Kwiatkowska, Alina Janowska, Krzysztof Kowalewski, Marian Opania, Jerzy Turek, Jerzy Bończak, Zofia Merle

23.45 Sprawa zamknięta – film kryminalny, USA 2011, reż.: Dito Montiel

01.25 W szeregu ISIS (4) – serial, Wielka Brytania 2017

02.30 Geniusz: Picasso (10) – serial, USA 2018

03.30 Ocaleni – reality show

04.35 Dylematu 5 (2/3): Spółka – serial TVP

05.25 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – Harlem – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (103): Ponad siły – serial, Niemcy 2019; **06.45** Anna Dymna – spotkajmy się – Renata Adamczyk; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Zaczynaj Od Nowa; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2364) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (28) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (207): Nieprawda – serial fabularzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (112): Milczenie to bzdura – serial, Niemcy 2019; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wieźień miłości (470) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (29) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2364) – serial obyczajowy TVP

20.10 Barwy szczęścia (2365)

20.40 Przepis dnia – magazyn kulinarny

20.55 Postaw na milion – teleturniej

21.50 Królowa piękności (12) – serial obyczajowy, Rosja 2015

22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa

23.45 Podziemny krąg – dramat, USA 1999, reż.: David Fincher, wyk.: Brad Pitt, Helena Bonham Carter, Meat Loaf

02.10 W tajnej służbie Jej Królewskiej Mości – film sensacyjny, Wielka Brytania 1969, reż.: Peter Hunt, wyk.: Diana Rigg, Telly Savalas, George Lazenby

04.40 Rodzinka.pl (205): Pogadajmy o facetach – serial komediowy TVP

05.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Forum

21.00 Nie da się ukryć

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda Info

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 Forum

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

04.01 Pogoda Info

04.10 Taśmy bezpieki

04.42 Taśmy bezpieki

05.13 Reportaż TVP Info

05.36 Agrobiznes

05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Pochodzenie świata cz.2; **06.50** Człowiek orkiestra; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Frank Duff i Legion Maryi; **13.15** Filmowe Życiorysy; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Kamyki wspomnień o ks. Jerzym Popiełuszko; **14.40** Kazembe; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Dominik SOVA Gudowski; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.35 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitwenna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Geniusz Stworzenia
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.05** Władca pierścieni. Dwie wieże – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2002, reż.: Peter Jackson, wyk.: Ian McKellen, Elijah Wood, Orlando Bloom, Viggo Mortensen, Dominic Monaghan, Billy Boyd, Cate Blanchett, Liv Tyler, Andy Serkis; **23.55** Dzień próby – film sensacyjny, USA 2001, reż.: Antoine Fuqua; **02.20** Kuba Wojewódzki – talk-show; **03.10** Uwaga! – magazyn interwencyjno-sledczy; **03.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3152); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Gdzie jest Nemo? – animacja, USA 2003, reż.: Andrew Stanton; **22.10** X-Men geneza: Wolverine – film akcji, USA 2009, reż.: Gavin Hood; **00.40** Teksańska masakra piłą mechaniczną: Następne pokolenie – USA 1994, reż.: Kim Henkel; **02.30** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia ROZMOWY KONTROLOWANE

TVP 1 – 21.55

Komedia filmowa opowiadająca o stanie wojennym w humorystycznej konwencji. Kontynuacja przygód bohaterów z „Misia” z 1981 r. Ryszard Ochódzki, szantażowany przez wysokiego funkcjonariusza SB, otrzymuje zadanie przeniknięcia do struktury „Solidarności”. Nieoczekiwanie, w wyniku niespodziewanego splotu okoliczności, staje się człowiekiem walczącym podziemiem.

TVP 1

05.30 Klan (3728) – telenowela TVP;
06.00 Sprawa dla reportera; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.40** Fascynujący świat – Cała prawda o kłamstwie – film dokumentalny, Niemcy 2019, reż.: Birgit Tanner; **10.45** Blondynka (101): Majaki przyszłości – serial TVP; **11.45** Sam Whiskey – film fabularny, USA 1969, reż.: Arnold Laven; **13.45** Okrasa tamie przepisy; **14.15** Z pamięci; **14.25** Przyrodnik na tropie; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.20** Zakończaj się w Polsce; **15.55** Skoki Narciarskie – Puchar Świata w Zakopanem – konkurs drużynowy (studio); **16.15** Skoki Narciarskie (1 seria); **17.15** Teleexpress; **17.25** Skoki Narciarskie (2 seria); **18.30** Osiecka (5) – serial TVP; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (98): Jeden zawsze ginie – serial kryminalny TVP
21.30 Hit na sobotę – Boss – film akcji, Wielka Brytania/USA 2016, reż.: Brad Furman, wyk.: Bryan Cranston, John Leguizamo, Diane Kruger, Amy Ryan, Benjamin Bratt
23.45 Rozmowy kontrolowane – komedia, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Stanisław Tym, Alina Janowska, Krzysztof Kowalewski, Marian Opania, Jerzy Turek
01.35 Sprawa zamknięta – film kryminalny, USA 2011, reż.: Dito Montiel, wyk.: Channing Tatum, Al Pacino, Juliette Binoche
03.10 Z pamięci – felieton
03.15 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – Marek Kościelniczek – talk-show; **05.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2361) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2362) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1556) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska, Małgorzata Pieńkowska; **07.45** Przepis dnia – magazyn kulinarny; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.25** Rodzinny ekspres – Ferie w poszukiwaniu Boga; **11.55** Alternatywy 4 (3/9): Pierwsza noc – serial komediowy TVP; **12.55** Anything goes. Ale jazda!; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny; **15.15** The Voice Senior (3) Przesłuchania w ciemno; **16.15** The Voice Senior (4) Przesłuchania w ciemno; **17.20** Rodzinka.pl (150): Kosmos – serial komediowy TVP; **17.50** Dla niesłyszących – Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Postaw na milion – teleturniej
19.35 Lajki!
20.00 The Voice Senior (5) Przesłuchania w ciemno
21.05 The Voice Senior (6) Przesłuchania w ciemno
22.10 Muzyka, Taniec, Zabawa
23.15 Riwiera dla dwojga – komedia, Wielka Brytania/Francja 2013, reż.: Joel Hopkins, wyk.: Pierce Brosnan, Emma Thompson, Timothy Spall
01.00 Panaceum – USA 2013, reż.: Steven Soderbergh, wyk.: Jude Law, Rooney Mara, Catherine Zeta – Jones, Channing Tatum
02.55 Trzeci – film obyczajowy, reż.: Jan Hryniak, wyk.: Marek Kondrat, Jacek Poniedziałek, Magdalena Cielecka, Edyta Olszówka, Rafał Królikowski
04.45 Rodzinka.pl (206)
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.15** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
04.10 W naszym miasteczku wojna
05.10 Reportaż TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** Filmowe Życiorysy; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Kazembe; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Mysłąc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Filmowe Życiorysy; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Kaplica Pamięci; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sybiraczka; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katedra ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitwenna
20.50 Mysłąc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Głos serca
23.45 Filmowe Życiorysy
00.00 Programy powtórkowe

Film akcji
BOSS

TVP 1 – 21.30

Rok 1986. Agent FBI Robert Mazur (Bryan Cranston) otrzymuje zadanie przeniknięcia do organizacji przestępczej Pabla Escobara. Udać się mającego się praniem brudnych pieniędzy amerykańskiego biznesmena Boba Muselle, Mazur zdobywa zaufanie jednego z najbliższych ludzi z otoczenia Escobara – Roberta Alcaina (Benjamin Bratt). Nieustająco narażając się na zdemaskowanie i pewną śmierć, przez kolejnych 5 lat Mazur żyje jak narkotykowy boss i gromadzi dowody mające obnażyć siatkę powiązań Escobara oraz zaprowadzić za kratki współpracujących z nim nieuczciwych finansistów i skorumpowanych polityków.

TVN

05.15 Mango – Telezakupy; **07.25** Kobieta na krańcu świata (3/8); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (60/84) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk, Dorota Pomykała; **12.00** Brzydula (61/84); **12.30** Brzydula (62/84); **13.05** Na Wspólnej Omnibus (804); **14.55** Wyjątkowe domy; **15.30** Totalne remonty Szelągowskiej; **16.30** Kolekcja smaków; **17.00** Klinika bez tajemnic; **18.00** Patent na dom; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** #TVNpomagajmy sobie; **20.05** 40 lat minęło – komedia, USA 2012, reż.: Judd Apatow, wyk.: Judd Apatow, Paul Rudd, Leslie Mann; **22.55** Wykolejona – komedia, USA 2015, reż.: Judd Apatow, wyk.: Amy Schumer; **01.25** Złowrogi II – horror, USA/Wielka Brytania/Kanada 2015, reż.: Ciaran Foy, wyk.: James Ransone, Shannyn Sossamon, Robert Sloan, Dartanian Sloan; **03.15** Uwaga!; **03.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** Uwierz w święta – USA 2015, reż.: Douglas Barr; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.45** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chtopaki do wzięcia; **18.20** Chtopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kapitan Ameryka: Zimowy żołnierz – USA 2014, reż.: Anthony Russo, Joe Russo; **23.00** Max Payne – USA 2008, reż.: John Moore, wyk.: Mark Wahlberg, Mila Kunis, Beau Bridges; **01.10** Najemnik – film akcji, USA 2006, reż.: Don E. FauntLeRoy, wyk.: Luke Goss, Guenver Roger Smith, Kenneth Williams Michael, Jacqueline Lord, Steven Seagal; **03.10** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Kiedyś dzwony biły na alarm, gdy wybuchł pożar lub działo się coś ważnego. Dziś ten dźwięk ma budzić sumienia.

Pomysł na niecodzienną inicjatywę zrodził się na początku 2020 r. – Przeczytałem informację, że na świecie 42 mln dzieci zostało zabitych w wyniku aborcji. Pomyślałem wtedy, że u wielu z nas taka informacja właściwie nie budzi żadnej reakcji. Czytamy o tym i nic z tym nie robimy, przechodzimy do porządku dziennego – opisuje Bogdan Romaniuk, wiceprezes Fundacji „Życiu Tak” im. Niepo-

fot. Archiwum Fundacji „Życiu Tak”

Głos nienarodzonych dzieci

Agnieszka M. Domańska

kanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny z Rzeszowa. – Dlatego postanowiłem zadziałać. Zaproponowałem w fundacji, by powstał dzwon, który będzie zwracał uwagę na kwestię aborcji, będzie symbolem upominania się o każde życie poczęte w łonie matki.

SZCZEGÓŁY MAJĄ ZNACZENIE

Ważący niemal tonę dzwon o średnicy 118 cm został odlany z brązu dokładnie 26 sierpnia w Uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej w znanej ludwisarni Jana Felczyńskiego w Przemyślu. Otrzymał wyjątkowe imię „Głos Nienarodzonych”.

– Ten dzwon nie tylko uderza na alarm i mówi ludzkości, że nie wolno zabijać, ale jego szata także niesie konkretne przesłanie – podkreśla Bogdan Romaniuk. Na jednej płaszczyźnie widnieje nazwa dzwonu, kolejna przedstawia odlew USG poczętego dziecka, które chronią cherubini, oraz słowa z Księgi proroka Jeremiasza: „Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię i poświęciłem cię”. Na następnej płaszczyźnie widzimy dwie kamienne tablice. Na jednej z nich pięte przykazanie Boże: „Nie będziesz zabijał”, a na drugiej słowa Pana Jezusa: „Nie sądzicie, że przyszedłem znieść Prawo” (Mt 5, 17). Całość wieńczy słowa bł. ks. Jerzego Popiełuszki, wielkiego obrońcy życia poczętego, który mówił, że „życie dziecka zaczyna się pod sercem matki”. Całość kompozycji zamyka ornament w kształcie dwóch kodów DNA – symbol kodów genetycznych matki i ojca.

– Poprzez umieszczone słowa i symbole chcieliśmy pokazać, że każde poczęcie łączy się z Bożą ingerencją. Dlatego życie pozostaje nienaruszalne, prawo do życia jest niezbywalne, a piąte przykazanie Boże jest nadal aktualne – wyjaśnia Bogdan Romaniuk.

Z WATYKANU NA ŚWIAT

Pierwszego symbolicznego uderzenia dokonał papież Franciszek podczas audiencji generalnej 23 września 2020 r. Udało się to dzięki pomocy ks. bp. Jana Wątroby, ordynariusza diecezji rzeszowskiej, który wraz z przedstawicielami Fundacji „Życiu Tak” zwrócił się do Ojca Świętego z prośbą o błogosławieństwo. – Za chwilę pobłogosławię dzwon noszący imię „Głos Nienarodzonych”, wykonany przez Fundację „Życiu Tak”. Będzie on towarzyszył wydarzeniom mającym na celu przypomnienie o wartości życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci. Niech jego głos budzi sumienia stanowiących prawo i wszystkich ludzi dobrej woli w Polsce i na świecie. Niech Bóg, jedyny i prawdziwy Dawca życia, błogosławi Wam i Waszym rodzinom – tymi słowami Ojciec Święty zwrócił się do Polaków w pozdrowieniu przed błogosławieństwem.

Na co dzień dzwon stacjonuje w parafii pw. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej, co też zostało uzgodnione z biskupem rzeszowskim. Z tego miejsca będzie wyruszać w kolejne. Do tej pory wyrzmił już na warszawskim Żoliborzu, przy grobie bł. ks. Jerzego Popiełuszki, na dzień przed ogłoszeniem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego na temat przesłanki eugenicznej. Z kolei 8 grudnia jego głos usłyszeli pielgrzymi na Jasnej Górze. – Już widzimy pierwsze owoce tej działalności. Mamy już stałe zaproszenie, by zawsze 8 grudnia być na Jasnej Górze. Będziemy u Matki Bożej przypominać, że każde życie jest najważniejsze. Byliśmy też 12 grudnia w Gońcicach podczas pochówku 640 dzieci nienarodzonych i ofiar aborcji – opowiada pomysłodawca dzwonu.

Uczestnictwo w marszach i inicjatywach za życiem to jeden z głównych celów, który stawiają sobie przedstawiciele Fundacji „Życiu Tak”. W przyszłym roku dzwon na pewno odwiedzi sanktuarium św. Józefa w Kaliszu. Trwają także rozmowy z organizatorami, by pojawił się na największym Marszu za Życiem w Stanach Zjednoczonych, w Waszyngtonie. Istnieje również możliwość, by dzwon pojawił się w poszczególnych parafiach w niedzielę lub święto, wystarczy skontaktować się z fundacją przez e-mail na adres: fundacjazyciutak@gmail.com. W tym dniu parafianie będą mogli wysłuchać homilii poświęconej świętości i ochronie życia poczętego. Po każdej Mszy św. każdy z wiernych będzie mógł symbolicznie uderzyć w dzwon, a przez to wpisać się w ochronę życia.

ZADUMA I POWAGA

Jak zaznacza Bogdan Romaniuk, dzwon budzi zainteresowanie swoim wyglądem i wiele osób uwiecznia go na zdjęciach, a także prowokuje do osobistej refleksji. Symboliczny dźwięk często wywołuje powagę i zadumę na twarzy osoby, która zdecydowała się w niego uderzyć.

– Ten dzwon przemawia w imieniu tych, którym zabrano głos poprzez aborcję. Niesie za sobą przesłanie, że dzieci nienarodzone nie mogły zapłakać ani się wypowiedzieć. Dlatego już samo imię dzwonu przypomina, upomina, budzi sumienia i mówi w imieniu nienarodzonych – wyjaśnia wiceprezes Fundacji „Życiu Tak”.

Fundacja „Życiu Tak” powstała w 2019 r. Jej celem jest szeroko rozumiana ochrona i promocja zdrowia, a szczególnie ochrona życia i jego godności od poczęcia do naturalnej śmierci. Prezesem fundacji jest prof. Bogdan Chazan.

Liban - ojczyzna Szarbela

idziemy

Kto czyta – nie błądzi!

2021

STYCZEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

LUTY

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
2	3	4	5	6		
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

MARZEC

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
2	3	4	5	6		
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

KWIECIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
					1	2
				3		
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

MAJ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

CZERWIEC

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
				2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

LIPIEC

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
					1	2
				3		
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

SIERPIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
				2	3	4
				5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

WRZESIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
				2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

PAŹDZIERNIK

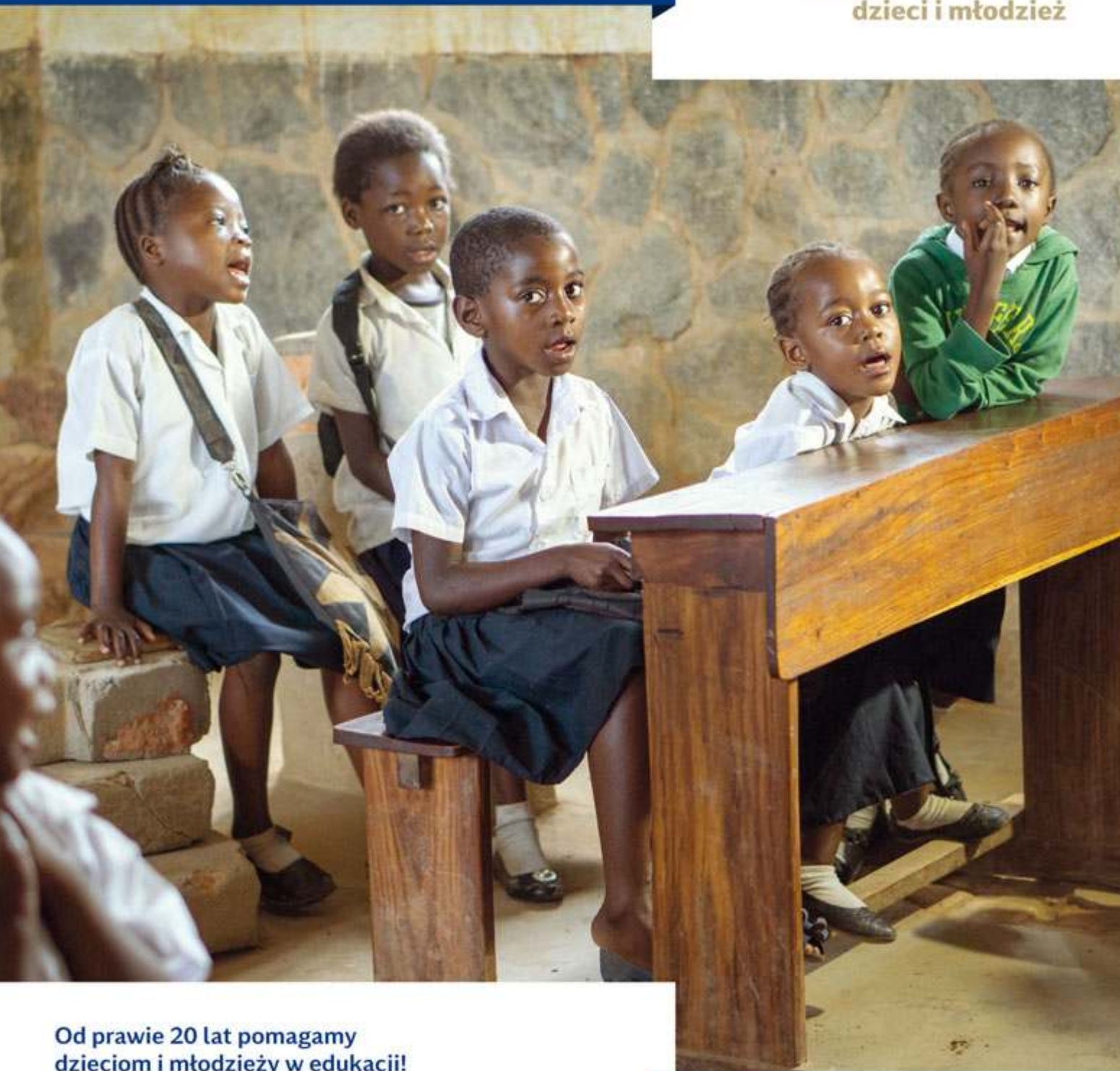
Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
				2		
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

LISTOPAD

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
				2	3	4
				5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

GRUDZIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
				2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Od prawie 20 lat pomagamy
dzieciom i młodzieży w edukacji!

Wspieramy i motywujemy
do spełniania marzeń.

W ramach pomocy opłacamy
czesne w szkole, a podopieczni
otrzymują artykuły szkolne,
mundurki, buty, lekarstwa i jedzenie.

Dołącz do nas!

www.misjesalezjanie.pl/adopcja-na-odleglosc

Prezent na cały rok

Możesz zapewnić

- edukację
- przybory szkolne
- jedzenie